

Årsrapport 2015

#totenbanken

www.totenbanken.no

Innhold

1. Administrerende banksjefs kommentar
2. 2015 i tall

Styrets årsberetning

4. Innledning
7. Redegjørelse for regnskapet

Regnskap

20. Resultatregnskap
23. Balanse
24. Endring i egenkapitalen
25. Kontantstrømoppstilling
28. Noter
59. Nøkkeltall konsern
60. Revisjonsberetning
62. Beretning fra kontrollkomiteen
63. Oversikt over tillitsvalgte og ledelse i banken

Året 2015

Verdensøkonomien i 2015 ble gjenstand for lavere råvarepriser som bidro til å forverre utsiktene for råvareproduserende land som Norge. Norsk økonomi var i 2015 preget av behov for omstilling. BNP veksten for Fastlands-Norge var på 1,0 prosent i 2015, den laveste veksten siden finanskrisen i 2009.

Norges Bank fortsatte å kutte sin foliorente gjennom 2015. Denne innskuddsrenten ble mer enn halvert i perioden desember 2014 til dagens nivå (mars 2016). Kronekursen svekket seg med om lag 8 prosent gjennom året. Lønnsveksten og prisveksten var på henholdsvis 2,7 prosent og 2,1 prosent. Arbeidsledigheten steg til omlag 100.000 ved årsskiftet. Boligprisene steg med 7,2 prosent, men med store lokale variasjoner.

Utsiktene for norsk økonomi er usikre ved inngangen til 2016. Behovet for omstilling er stort. Et annet viktig moment er flyktningkrisen. I 2015 kom det om lag 30 000 flyktninger til Norge og flere er ventet i 2016.

Totens Sparebank har sitt naturlige kundegrunnlag og nedslagsfelt i Innlandet. Denne regionen har så langt vært lite berørt av nedgangen i oljeprisen. Ikke desto mindre er det stor usikkerhet for hvilke ringvirkninger utviklingen i oljenæringen også får for denne geografiske delen av Norge. Finansnæringen er inne i en periode hvor skjerpede krav til soliditet har vært førende for driften, derfor er det ekstra gledelig at banken fremstår som en solid aktør og igjen leverer et utbytte i henhold til vår utbyttestrategi.

Omstilling er ikke bare et stikkord for norsk økonomi, men også for banknæringen som bransje. Ny teknologi

og kunders endrede adferd krever omstilling og fleksibilitet hos den enkelte medarbeider. Derfor er det hyggelig å se dyktige og engasjerte medarbeidere i banken, alle har bidratt til et solid resultat i 2015.

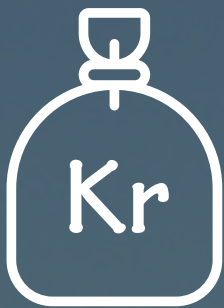
Som lokalbank og børsnotert selskap er vi bevisst at vi spiller en viktig rolle i utviklingen av lokalsamfunnet. Vi retter en stor takk til dyktige medarbeidere og tillitsvalgte i de formelle organene i banken og kollegaene i Eika Alliansen, for den innsatsen de har nedlagt for banken i 2015.

I tillegg vil jeg avslutte med å rette en stor takk til alle bankens lojale kunder for den tilliten de har vist oss i 2015.

Rolf E. Delingsrud
Adm. banksjef

2015 i tall

Driftsresultat
Kr 134.500.000

3 utdelte stipender

4 millioner i utdelte gaver

Et OL-sponsorat

79% kundetilfredshet

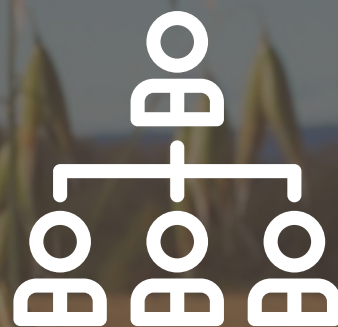
910 nye følgere

86 sponsoravtaler

1227 nye kunder

121 årsverk

10.754 appnedlastinger

1.317.524 nettsidebesøk

7522 kundemøter

Netto vekst PM
Kr 258.953.435

Forvaltingskapital
Kr 13.615.039.000

2,27 produkter
per kunde

Et nytt kundesenter

Børskurs ved nyttår: 83kr

8250 boliglån

Styrets årsberetning 2015

Makroøkonomiske forhold

Norge

Norsk økonomi opplever for tiden utfordringer som følge av lavere aktivitet i petroleumssektoren. Foreløpige anslag fra Norges Bank viser at veksten i Fastlands-BNP ble redusert fra 2,3 prosent i 2014 til 1,4 prosent i 2015, hvilket er det laveste vekstnivået siden finanskrisen. For 2016 forventer sentralbanken at veksten avtar ytterligere, til 1,1 prosent.

Redusert aktivitet i petroleumssektoren og tilknyttet leverandørindustri har medført at Norge nå er inne i en omstillingsfase. Oljeprisfallet har imidlertid også medvirket til en svekkelse av den norske kronens verdi. Svekkelsen av kronen, sammen med antatt lavere lønnsvekst, forventes å bedre Norges konkurransevne når det gjelder tradisjonelle eksportvarer, og gi et løft for norsk eksportnæring.

Svekkelsen av kronen bidrar også til å trekke inflasjonen opp, gjennom høyere priser på importerte varer. Målt ved konsumprisindeksen (KPI) er inflasjonen nå nær inflasjonsmålet til Norges Bank på 2,5 prosent. Pengepolitikken ble holdt ekspansiv gjennom 2015. Norges Bank kuttet styringsrenten 0,25 prosentpoeng to ganger gjennom året, hvilket ga en rekordlav styringsrente på 0,75 prosent. Sentralbanken har signalisert at det er utsikter til ytterligere rentekutt i løpet av første halvår i 2016.

Fallet i aktivitet i oljerelaterte virksomheter har gitt svært varierende virkning på norske bedrifter og regioner. Oljeinvesteringene, som lenge har vært en vesentlig bidragsyter til økonomisk vekst i Norge, bidrar nå negativt. Den tradisjonelle eksportnæringen nyter imidlertid godt av svak krone og bedret konkurransevne i det internasjonale markedet. Likevel har fastlandsbedriftenes investeringer falt de siste årene. Tallene viser stor forskjell mellom ulike næringer. Ikke overraskende er det næringer som er tett tilknyttet petroleumsindustrien som opplever en negativ vekst. For næringer som industri og kraftproduksjon ventes det økte investeringer i årene som kommer.

De fallende oljeprisene satte naturlig nok preg på børsene. Oslo Børs sin hovedindeks (OSEBX) endte imidlertid opp 5,3 pst for året, godt hjulpet av rentefallet.

Privat forbruk utgjør en vesentlig del av BNP, men har gjennom 2015 avtatt noe. Utsikter til svakere lønnsvekst, høyere prisvekst og økt arbeidsledighet bidrar til å legge en demper på utviklingen, mens lave renter bidrar positivt gitt norske husholdningers gjeldsnivå.

Husholdningenes sparing utgjorde i store deler av 2015 over 10 prosent av disponibel inntekt (SSBs sparerate), mot 6,7 prosent i gjennomsnitt for årene 2010-2014.

Gjeldsutviklingen for husholdningene holdt seg relativt stabil gjennom fjoråret, med en tolv månedersvekst på mellom 6 og 6,5 prosent. Gjeldsveksten er således fortsatt høyere enn veksten i disponibel inntekt, hvilket betyr at husholdningenes gjeldsbelastning har økt ytterligere. Utlånsundersøkelsen til sentralbanken indikerer både redusert etterspørsel etter lån og innstramming i bankenes kredittpraksis. Utlånsmarginen forventes imidlertid å reduseres ytterligere, noe som vil holde husholdningenes rentebelastning lav og bidra til å holde kredit-tetterspørselen oppe. Samlet sett venter Norges Bank at kredittveksten vil avta noe i tiden som kommer, men at veksten fortsatt vil være høyere enn inntektsveksten.

Boligprisene økte gjennom 2015 med 4,6 prosent, mot 5,8 prosent i 2014. Detaljene viser at tolv månedersveksten for Norge samlet avtar.

Lokale forhold

Folkemengden i bankens primærområde har i likhet med de siste årene vist en positiv utvikling også i 2015. Samtlige kommuner i bankens primærområde har hatt en positiv befolkningsutvikling i 2015, og i gjennomsnitt er folkemengden økt med 0,7 prosent. Økningen har også i 2015 vært størst i Eidsvoll med en vekst på 2,5 prosent.

Etter å ha holdt seg relativt stabil i 2014 har arbeidsledigheten i bankens primærmarked gått noe ned i 2015. I gjennomsnitt ligger arbeidsledigheten i bankens primærområde nå på 2,1 prosent, mot 2,4 prosent ved utgangen av 2014. Dette avviker positivt fra utviklingen på landsbasis, der arbeidsledigheten har økt med 0,2 prosentpoeng til 2,9 prosent. Kommunene der banken har størst markedsandel, Østre Toten og industritunge Vestre Toten kommune, skiller seg positivt ut med en arbeidsledighet på henholdsvis 2,0 og lave 1,3 prosent.

Andel offentlig ansatte i Oppland og Hedmark utgjør ca. 36 prosent, mot ca. 30 prosent på landsbasis. Videre har distriktet en relativt lav andel i oljerelaterte næringer, samtidig som den mer tradisjonelle eksportindustrien nyter godt av redusert kronekurs. Dette bidrar til at de negative effektene av redusert aktivitet i petroleumssektoren blir mindre merkbare enn i mange andre regioner. Antall konkurser i Oppland og

Hedmark har falt med henholdsvis 24 og 12 prosent i 2015 sammenlignet med året før, mot på landsbasis 7 prosent. Akershus ligger tett opp mot landsgjennomsnittet med 8 prosent nedgang.

Boligprisene i innlandsfylkene Oppland og Hedmark viste i desember en tolv månedersvekst på 5,1 prosent, mot 4,6 prosent på landsbasis. Fylkene plasserer seg med det nære gjennomsnittet, uten de noe større svingningene som ofte preger pressområdene og de mer konjunkturutsatte regionene. I Akershus der banken viser størst vekst var tilsvarende vekst 8,8 prosent.

Virksomhetsområde

Konsernet Totens Sparebank består ved utgangen av 2015 av morselskapet Totens Sparebank og 2 datterselskaper. Datterselskapene er boligkreditselskapet Totens Sparebank Boligkreditt AS og eiendomsselskapet Vallehaven AS som eier forretningsgården der banken har sitt hovedkontor. Det har ikke vært endringer i konsernstrukturen i løpet av 2015.

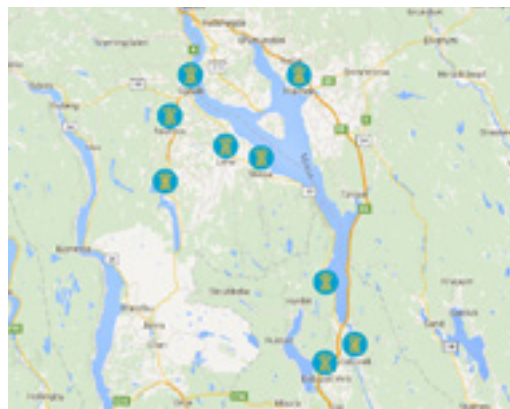
Totens Sparebank er totalleverandør av produkter og tjenester innen områdene finansiering, sparing og plassering, betalingsformidling og forsikring. Bankens vedtektsfestede formål er "å fremme sparing ved å ta imot innskudd fra en ubestemt krets av innskyttere og forvalte på en trygg måte de midler den rår over i samsvar med de lover som til enhver tid gjelder for sparebanker. Sparebanken kan utføre alle vanlige bankforretninger og banktjenester i samsvar med Finansforetaklovens bestemmelser, samt de investeringstjenester i samsvar med verdipapirhandelovens bestemmelser som Sparebanken til enhver tid har tillatelse til å tilby."

Med hovedkontor på Lena i Østre Toten kommune er banken Gjøvik- og Totenregionens eneste lokalbank, og det eneste børsnoterte selskap med hovedkontor i Oppland fylke.

Markedsområde

Banken har definert Mjøsregionen som sitt primære markedsområde. Det er en del av grunnlaget for denne beslutningen at det ikke er etablert andre banker tilsluttet Eika-alliansen i denne regionen. Samlet folkemengde i Mjøsregionen er i underkant av 200.000 innbyggere, og primærområdet har stort nok kundegrunnlag til å kunne nå bankens strategiske mål.

I Østre Toten har banken hovedkontor på Lena og filial på Skreia. I Vestre Toten har banken avdelingskontor på Raufoss og filial på Eina. I Gjøvik har banken avdelingskontor i Gjøvik sentrum. I Eidsvoll har banken avdelingskontor i Eidsvoll sentrum/Sundet og filial i Feiring og på Råholt. På Hamar har banken avdelingskontor. Av filialene omtalt over er filialene på Skreia, Eina og Feiring besluttet nedlagt med virkning fra 28.5.2016.

Markedet utenfor Mjøsregionen regnes som et sekundærmarked. Bankens hovedmålgruppe er personkunder i primær- og sekundærmarkedet, samt næringslivskunder i primærmarkedet. I primærmarkedet har banken med hensyn til personkunder størst markedsandel i kommunene Vestre Toten og Østre Toten med en relativt stabil markedsandel på ca. 50 prosent. I kommuner der banken ikke har vært representert så lenge som på Toten er markedsandelen lavere. Av disse er Gjøvik og Eidsvoll de kommunene med størst markedsandel, anslagsvis 11 – 12 prosent. Av konsernets samlede utlånsvolum i egen balanse er 77 prosent utlån til personmarkedet, resten er utlån til bedriftsmarkedet. Inkluderes utlån gjennom Eika Boligkreditt AS er andelen utlån til personmarkedet på 80 prosent.

Østre Toten kommune er en av landets største jordbrukskommuner. Kommunen har en variert jordbruksproduksjon og er blant landets største kommuner på korn-, potet-, hodekål-, gulrot-, løk- og jordbærproduksjon. Sysselsettingen i kommunen er likevel ikke dominert av landbruksnæringa. I tillegg til offentlig administrasjon og helse- og sosialtjenester, er industri, bygg og anlegg de største næringene i kommunen. Kommunen har ca. 14 900 innbyggere. Vestre Toten kommune er landets mest industrialiserte kommune. En stor andel av kommunens arbeidstagere jobber innenfor industri, bygg og anlegg. En av landets største industriområder, Raufoss Industripark, ligger i kommunen. Nasjonale og internasjonale konserner står bak flere av bedriftene på området. I all hovedsak er virksomheten i industriparken rettet mot et internasjonalt marked med forsvar og bilindustri som de viktigste kundene. Produktene fra Raufoss Industripark selges over hele verden. Vestre Toten kommune har ca. 13 200 innbyggere.

Gjøvik kommune er Oppland fylkes største kommune med sine ca. 30 100 innbyggere, og Gjøvik by er senteret i vår region. Kommunen er ledende innen handel og tjenesteyting i innlandet. Her finner vi også Gjøvik Sykehus, en divisjon i Sykehuset Innlandet HF, som er en betydelig arbeidsplass. Gjøvik er også et senter for høyere utdanning i Innlandet. Med virkning fra 1. januar 2016 fusjonerte NTNU, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, seg sammen med høyskolene i Gjøvik, Sør-Trøndelag og Ålesund, og tidligere Høgskolen i Gjøvik er nå en del av

NTNU. NTNU har ca. 3400 studenter i Gjøvik. Kommunen har også store industriarbeidsplasser samt høy sysselsetting innenfor bygg og anlegg.

Eidsvoll kommune ligger helt nord i Akershus, og grenser i nord til Oppland fylke og Østre Toten kommune. Kommunen har ca. 23 800 innbyggere. Tilflytting og nybyggingsaktiviteten er stor, spesielt i den søndre delen av kommunen. Kommunen har de siste årene vært den med sterkest befolkningsvekst i bankens markedsområde. Kommunen ligger sentralt plassert 15 km fra hovedflyplassen på Gardermoen, og både Gardermobanen og E6 går gjennom kommunen. Hovednæringsveier i kommunen er offentlig sektor, servicenæringer, jordbruk og skogbruk.

Hamar kommune er målt i innbyggere Hedmark fylkes nest største kommune med sine ca. 30 100 innbyggere, og kommunen er senter for fylkesadministrasjonen i Hedmark. Høgskolen i Hedmarks største avdeling ligger i byen og har ca. 2500 studenter. Her finner vi også Hamar Sykehus, en divisjon i Sykehuset Innlandet HF. Hovednæringsveier i kommunen er servicenæringer og offentlig sektor. Kommunen ligger sentralt plassert og er et trafikkknutepunkt i Innlandet med både jernbane og E6 gjennom kommunen.

Kommunene har hver sine særtrekk og ulike næringer som er dominerende. Regionen er imidlertid preget av å ha et felles arbeidsmarked, der arbeidstakerne i stor grad er fleksible med hensyn til bo- og arbeidssted.

Eika Alliansen

Totens Sparebank er aksjonær i Eika Gruppen AS og en av 74 lokalbanker i Eika Alliansen. Lokalbankene, Eika Gruppen og Eika Boligkreditt utgjør Eika Alliansen. Eika Alliansen er en av Norges største finansgrupperinger, med en samlet forvaltningskapital på mer enn 300 milliarder kroner.

Lokalbankene ved din side

Lokalbanker har bidratt til økonomisk utvikling og trygghet for privatkunder og lokalt næringsliv i norske lokalsamfunn i snart 200 år. Lokalbankene i Eika Alliansen har full selvstendighet og styring av egen strategi og sin lokale merkevare. Nærhet og personlig engasjement for kundene og lokalsamfunnet, kombinert med inngående kunnskap om kundenes behov og bedriftenes lokale marked, er lokalbankenes viktigste konkurransefortrinn. Lokalbankene i Eika Alliansen er dermed unike og viktige økonomiske bidragsyttere til vekst og utvikling for både privatpersoner og norsk samfunns- og næringsliv. I første rekke gjennom sitt engasjement for lokalsamfunnet og som tilbyder av økonomisk rådgiving, kreditt og finansprodukter tilpasset lokalt næringsliv og folk flest. Lokalbankene i

Eika Alliansen har blant landets mest tilfredse kunder både i personmarkedet og bedriftsmarkedet. Med 190 bankkontorer i 120 kommuner representerer lokalbankene en viktig aktør i norsk finansnæring og bidrar til næringslivets verdiskaping i mange norske lokalsamfunn.

Eika Gruppen styrker lokalbanken

Eika Gruppen utgjør finanskonsernet i Eika Alliansen og konsernets visjon er «Vi styrker lokalbanken». Konsernets kjernevirksomhet er tjenesteleveranser til lokalbanken og lokalbankens kunder. Eika Gruppen utvikler og leverer tjenester som understøtter stabil og effektiv bankdrift, samt løsninger og kompetanse som skal sikre videre vekst og utvikling i bankene, lokalsamfunnet og ikke minst for kundene. Konkret innebærer det blant annet å levere en komplett plattform for bank- infrastruktur, inkludert IT, betalingsformidling og digitale tjenester som nett- og mobilbank. Eika Gruppen har et profesjonalisert prosjekt- og utviklingsmiljø som investerer store ressurser i utvikling av nye, digitale løsninger for lokalbankene. Produktselskapene i Eika Gruppen - Eika Forsikring, Eika Kredittbank, Eika Kapitalforvaltning og Aktiv Eiendomsmegling - leverer et bredt spekter av finansielle produkter, kommersielle løsninger og kompetansehevende konsepter. Utover disse leveransene gir Eika Gruppen alliansebankene tilgang til kompetanseutvikling med Eika Skolen, virksomhetsstyring med Eika ViS, økonomi- og regnskapstjenester med Eika Økonomiservice og depottjenester med Eika Depotservice. I tillegg arbeider Eika Gruppen innenfor områder som kommunikasjon, marked og merkevare og næringspolitikk for å ivareta lokalbankenes næringspolitiske interesser på disse områdene.

Eika Gruppens samlede leveranser sikrer lokalbankenes konkurransedyktighet slik at de kan bygge videre på sin sterke, lokale markedsposisjon.

Eika Boligkreditt sikrer lokalbanken langsiktig funding

Eika Boligkreditt er en del av Eika Alliansen og er direkte eid av 72 lokalbanker og OBOS. Eika Boligkreditt har som hovedformål å sikre lokalbankene tilgang til langsiktig og konkurransedyktig funding. Selskapet har en forvaltningskapital på omlag 77 milliarder og er, med sin tilgang til det internasjonale markedet for Obligasjoner med fortrinnsrett (OMF), en viktig finansieringskilde for alliansebankenes boliglånportefølje.

Redegjørelse for årsregnskapet

Utviklingen i norsk økonomi gjenspeiler seg også i resultatet til Totens Sparebank for 2015 gjennom kurstap på verdipapirer. Styret er imidlertid godt fornøyd med utviklingen i ordinær drift i bankens 161. driftsår. Både vekst og resultat av ordinær drift er tilnærmet i tråd med målsettingene. Et godt utbytte fra Eika Gruppen AS bidrar også positivt. Soliditeten målt i form av ren kjernekapitaldekning er økt fra 13,7 prosent til solide 15,6 prosent i løpet av året, og banken fremstår som en solid og godt kapitalisert lokalbank. Dette har gitt rom for å foreslå et kontantutbytte på kroner 5,00 per egenkapitalbevis, i tråd med bankens utbyttepolitikk.

Forutsetninger for årsregnskapet

Forutsetning om fortsatt drift er lagt til grunn for årsregnskapet, og styret bekrefter at forutsetningene er til stede.

IFRS

Både selskapsregnskap og konsernregnskap rapporteres i henhold til den internasjonale regnskapsstandarden IFRS (International Financial Reporting Standards).

Avvikende regnskapsprinsipper for selskapsregnskap og konsernregnskap med hensyn til datterselskaper medfører at det blir rapportert noe forskjellig resultat, samt at det blir forskjeller i balansene. Det er i årsberetningen fokusert på konsernet, men det er morbankens regnskap

som legges til grunn ved disponering av resultatet og utbetaling av utbytte.

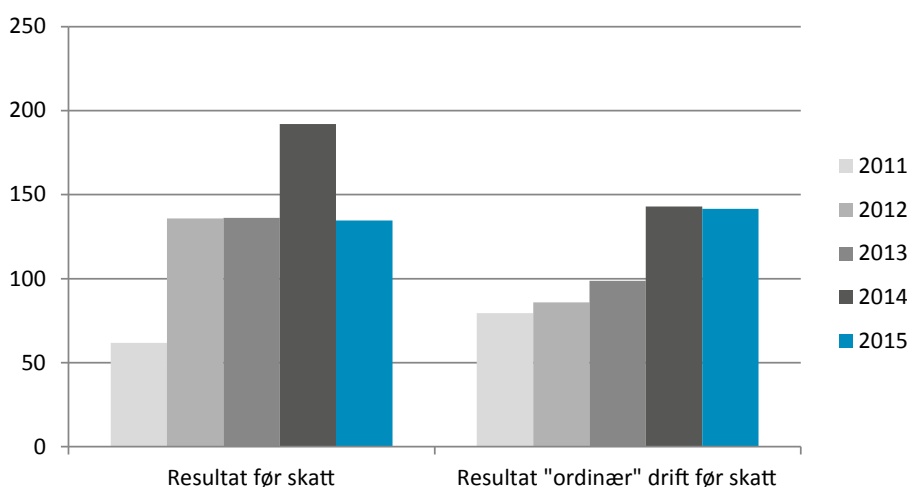
Totalresultat for konsernet for 2015 er 13,9 mill. kroner høyere enn i morbanken. Dette avviket skyldes hovedsakelig at netto positivt resultat fra datterselskapene totalt sett er høyere enn mottatt utbytte fra datterselskapene.

Årsresultat

Konsernets driftsresultat for 2015 ble 134,5 mill. kroner, mot 191,9 mill. kroner i 2014. Resultat for regnskapsåret ble 99,4 mill. kroner, mot 151,6 mill. kroner i 2014, og egenkapitalrentabiliteten ble på 8,2 prosent, mot 13,6 prosent i 2014.

Ordinær bankdrift i morbanken viser et resultat før skatt på 127,8 mill. kroner i 2015 (driftsresultat fratrukket utbytte og gevinst/tap verdipapirer), mot 129,1 mill. kroner i 2014.

Det totale bidraget til resultatet fra konsernets verdipapirer har falt fra 51,5 mill. kroner i 2014 til -12,8 mill. kroner i 2015. En vesentlig del av resultatet i 2014 skyldes at det var bokført en positiv resultateffekt på 38,2 mill. kroner ved salg av bankens aksjer i Nets Holding AS, mens resultatet i 2015 er preget av usikkerhet i obligasjonsmarkedet.

Resultatutvikling siste 5 år (konsern).

Netto renteinntekter

Konsernets netto renteinntekter økte fra 256,9 mill. kroner i 2014 til 267,8 mill. kroner i 2015. I prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK) økte rentenettoen noe fra 1,89 prosent i 2014, til 1,94 prosent i 2015.

Den finansielle uroen og den økonomiske situasjonen internasjonalt har bidratt til å holde rentenivået lavt i 2015. I løpet av 2015 har styringsrenten til Norges Bank blitt redusert fra 1,25 til 0,75 prosent. Pengemarkedsrenten 3 mnd. NIBOR var 1,48 prosent ved årets start og den holdt seg ganske stabil til utgangen av mai. Fra sommeren har renten falt og var ved årsskiftet på 1,13 prosent. Banken har satt ned renten på utlån og innskudd i 2015, og gjennomsnittlig rente på utlån og innskudd er redusert i løpet av året. Året sett under ett har kundemarginen i banken endret seg lite med et gjennomsnitt på 2,63 prosent, som er noe høyere enn fjorårets gjennomsnitt på 2,57 prosent.

Banken har betalt 5,6 mill. kroner i sikringsfond-savgift til Bankenes Sikringsfond i 2015. I 2014 ble det betalt 5,5 mill. kroner i sikringsfondavgift.

Netto andre driftsinntekter

Konsernets netto andre driftsinntekter i 2015 utgjorde 53,9 mill. kroner, mot 86,6 mill. kroner i 2014. Netto andre driftsinntekter utgjorde 0,39 prosent av GFK, mot 0,64 prosent i 2014.

Det ble inntektsført 16,1 mill. kroner i utbytte i 2015, mot 11,8 mill. kroner i 2014. Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester ble redusert fra 75,7 mill. kroner i 2014 til 71,5 mill. kroner i 2015. Provisjonsinntekter knyttet til garantier økte fra 4,4 mill. kroner i 2014 til 4,7 mill. kroner i 2015. Inntektene fra betalingsformidling ble redusert fra 28,9 mill. kroner i 2014 til 28,5 mill. kroner i 2015. Provisjonsinntekter fra spare- og plasseringsprodukter økte fra 4,6 mill. kroner i 2014 til 5,5 mill. kroner i 2015. Provisjonsinntekter knyttet til forsikringstjenester har økt fra 16,7 mill. kroner i 2014 til 17,3 mill. kroner i 2015. Bankens formidling av lån til Eika Boligkreditt AS bidrar med provisjonsinntekter, og disse inntektene ble redusert fra 17,6 mill. kroner i 2014 til 12,0 mill. kroner i 2015.

I netto andre driftsinntekter i 2015 inngår et netto tap på verdipapirer på 31,3 mill. kroner, mot en gevinst på 0,4 mill. kroner i 2014. Tapet i 2015 fordeler seg med 25,8 mill. kroner i tap på rentebærende verdipapirer, 1,4 mill. kroner i gevinst på aksjer, aksjefond og egenkapitalbevis, samt et tap knyttet til valuta og finansielle derivater på 5,6 mill. kroner.

Bankens beholdning av rentebærende papirer har flytende rente og lav renterisiko. Verdipapirene

er også utsatt for verdiendring som følge av endringer i markedets krav til risikopremie. Oslo Børs Hovedindeks steg i løpet av 2015 med ca. 6 prosent mens Egenkapitalbevisindeksen falt med ca. 6 prosent. Kursutviklingen på bankens omløpsaksjer, aksjefond og egenkapitalbevis gjenspeiler denne utviklingen. Andre inntekter viser en reduksjon fra 9,9 mill. kroner i 2014 til 9,0 mill. kroner i 2015. Konsernet konsoliderte i 1. kvartal i 2014 inntekter fra eiendomsmeglerselskapet som ble solgt i 1. kvartal av 2014 med 8,8 mill. kroner. I 2015 utgjør inntektsføring av 8,0 mill. kroner knyttet til en utløpt forpliktelse ovenfor andelseiere i Ring Medisinske Senter en vesentlig del av posten.

Driftskostnader

Konsernets samlede driftskostnader ble 170,4 mill. kroner i 2015 mot 165,8 mill. kroner i 2014. Målt mot gjennomsnittlig forvaltningskapital utgjorde driftskostnadene i konsernet 1,23 prosent i 2015, mot 1,22 prosent i 2014. I 2014 inkluderte driftskostnadene i konsernet 8,9 mill. kroner fra eiendomsmeglingselskapet som ble solgt i første kvartal 2014.

Banken har en bonusavtale med de ansatte som gir rett til en bonus når egenkapitalavkastningen for banken overstiger gitte nivåer. Bonusen utgjør samme beløp for alle faste ansatte, justert for stillingsbrøk. Egenkapitalavkastningen i 2015 utløste laveste bonustrinn, tilsvarende kroner 10.000,- per årsverk. For 2014 var bonusen på kroner 30.000,- per årsverk.

Kostnadsnivået i konsernet økte noe mer enn forventet ved inngangen til året. Økningen skyldtes i stor grad økte IKT-kostnader.

Tapskostnad

Det ble i 2015 bokført netto 16,9 mill. kroner i tap på utlån og garantier, mot 22,5 mill. kroner i 2014. Balanseførte nedskrivninger for verdifall på individuelle lån og garantier er økt med 6,2 mill. kroner sammenlignet med utgangen av 2014, og balanseførte nedskrivninger for verdifall på grupper av utlån er økt med 1,7 mill. kroner sammenlignet med utgangen av 2014. Netto konstaterte tap utgjør 5,8 mill. kroner, mens de i 2014 utgjorde 7,5 mill. kroner.

Banken gjennomfører fortløpende en grundig vurdering av utvalgte engasjementer for å avdekke mulige individuelle tap og gjør avsetninger i henhold til dette. Bankens kredittrisikoprofil er tilnærmet uendret og nivået på misligholdte og tapsutsatte engasjementer har utviklet seg positivt.

Nærmere opplysninger om tap fremgår av noter, samt styrets vurdering under avsnittene kredittrisiko og forventet tapsutvikling.

Verdipapirer som er tilgjengelig for salg

Det ble over konsernresultatet i 2015 bokført netto gevinst på aksjer tilgjengelig for salg på 0,2 mill. kroner, mot en gevinst på 36,8 mill. kroner i 2014. Gevinsten i 2014 skyldes hovedsakelig gevinst ved salg av aksjene i Nets Holding AS.

Verdien av aksjene i Eika Gruppen AS og Eika Boligkreditt AS utgjør hoveddelen av anleggs-aksjene. Disse aksjene omsettes ikke i et aktivt marked og verdivurderingen av aksjene er basert på emisjons- og omsetningskurser, samt bankens egne vurderinger.

Disponering av årsresultatet

Styret foreslår at årsresultatet i morbanken blir disponert som følger (tall i hele 1.000 kroner):

Utbytte på egenkapitalbevis	30.623
Overført til grunnfondet	32.177
Overført til gaver	3.500
Overført til utjevningsfond	19.258
Overført fra fond for urealisert gevinst	70
Totalt disponert	85.488

Fri egenkapital som kan utdeles som utbytte til egenkapitalbeviserne utgjør 178,1 mill. kroner. Dette består av utjevningsfondet på 128,2 mill. kroner og egenkapitalbevisernes frie andel av totalresultatet for 2015 på 49,9 mill. kroner. Av dette er 30,6 mill. kroner foreslått utbetalt som kontantutbytte. Dette tilsvarer kr. 5,00 i kontantutbytte pr. egenkapitalbevis. Det ble også for 2014 utbetalt kr. 5,00 i kontantutbytte.

Totens Sparebanks har som målsetting at over tid skal minst halvparten av egenkapitalbevisernes andel av årsoverskuddet utbetales som utbytte. Dette forutsetter at bankens soliditet er på et tilfredsstillende nivå. Bankens styre foreslår å utbetale kr. 5,00 i kontantutbytte som tilsvarer 53% av resultatet per egenkapitalbevis i konsernet.

Forvaltningskapital

Konsernets forvaltningskapital ble i løpet av 2015 redusert med 413 mill. kroner, til 13 615 mill. kroner, mot en oppgang i 2014 på 853 mill. kroner. Dette tilsvarer en nedgang i 2015 på 2,9 prosent, mot en økning på 6,5 prosent i 2014.

Utlån

Konsernets brutto utlån til kunder utgjorde ved årsskiftet 11 978 mill. kroner. Dette er en økning på 231 mill. kroner fra 2014. Målt i prosent er økningen på 1,9 prosent, mot en økning på 5,4 prosent i 2014. I tillegg til utlån i egen balanse har banken også økt porteføljen av lån formidlet via Eika Boligkreditt AS med 259 mill. kroner i løpet av 2015, til 1 600 mill. kroner.

Tar man hensyn til lån formidlet til Eika Boligkreditt AS er veksten i personmarkedet totalt på 4,7 prosent i 2015. Utlån til bedrifts-markedet har hatt en økning i løpet av 2015 på 0,5 prosent.

Sammenlignet med den generelle kredittveksten i Norge som var på 5,2 prosent i 2014, var økningen i bankens utlån inkludert lån formidlet via Eika Boligkreditt AS lavere enn landsgjennomsnittet. Banken har frem til 2012 hatt en vekst som har vært større enn landsgjennomsnittet, men har i de påfølgende årene styrt mot en noe mer moderat vekst. Økningen i utlån har i hovedsak kommet innenfor bankens primærrområde. Porteføljens fordeling på ulike grupper fremgår av noter.

Innskudd

Kundeinnskuddene i konsernet utgjorde ved årsskiftet 7 049 mill. kroner. Dette er en økning på 387 mill. kroner, eller 5,8 prosent. Økningen i 2014 var 4,4 prosent. Innskuddsdekningen har økt fra 57,1 til 59,3 prosent. Banken vektlegger bl.a. likviditetskrav og utviklingen i finansieringskostnader når det settes mål for innskudds-utviklingen.

Soliditet

Konsernets egenkapital pr. 31.12.2015 utgjorde 1 260,4 mill. kroner etter at årets overskudd er tillagt egenkapitalen. Netto er 65,3 mill. kroner av konsernets resultat for regnskapsåret foreslått holdt tilbake i banken.

Konsernets tellende ansvarlig kapital ved beregning av kapitaldekningen utgjorde ved årsskiftet 1 450,0 mill. kroner, mot 1 503,3 mill. kroner ved utgangen av 2014. Nedgangen skyldes i hovedsak en tilbakebetaling av fondsobligasjoner, som motvirkes av tilbakeholdt overskudd.

I henhold til myndighetenes retningslinjer utgjør kapitaldekningen i konsernet ved årsskiftet 19,2 prosent, hvorav kjernekapitalen utgjør 17,4 prosent og ren kjernekapitaldekning 15,6 prosent. Konsernets minimumskrav til kapitaldekning, kjernekapitaldekning og ren kjernekapitaldekning har for 2015 vært fastsatt til henholdsvis 16,5, 14,5 og 13,0 prosent. Tilleggsinformasjon

om bankens ansvarlige kapital og risikoprofil er offentliggjort på bankens hjemmeside.

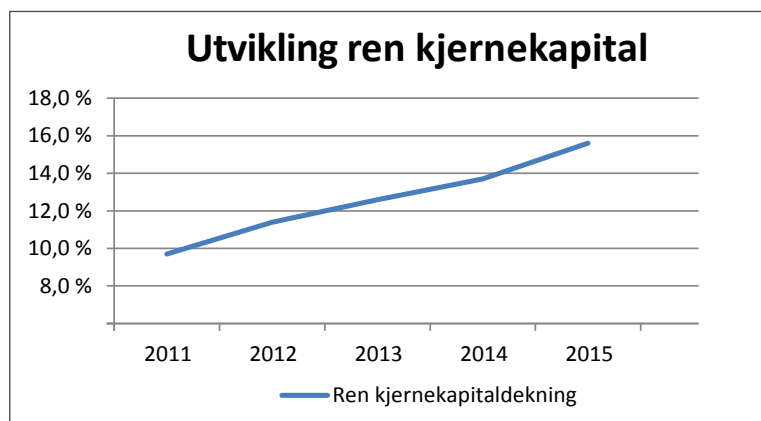
Finansiell risiko

Bankens finansielle risiko gjennom året knytter seg til alle finansielle instrumenter banken er eksponert for, men spesielt til utlån/garantier og aktiviteter i penge- og kapitalmarkedet. Risiko forbundet med utlån og garantier vil bli omtalt i eget avsnitt.

Bankens virksomhet skal holdes innenfor de rammer for moderat risiko som styret har vedtatt. Konkretiserte rammer fremgår av bankens finansstrategi. Det er bankens finansavdeling som innenfor rammene av finansstrategien er ansvarlig for finansforvaltningen. Finansavdelingen rapporterer direkte til adm. banksjef. Virkelig eksponering i forhold til vedtatte rammer blir regelmessig fulgt opp og rapportert til styret. Rapporten blir utarbeidet av bankens uavhengige kontrollfunksjon. Bankens finansielle risiko splittes i markedsrisiko, kredittrisiko og likviditetsrisiko.

Markedsrisikoen kan bestå av renterisiko, valutarisiko og aksjekursrisiko.

Renterisiko oppstår når det er forskjeller i rentebindingstid mellom aktiva og passiva. Det benyttes en standardisert modell for beregning av total renterisiko knyttet til bankens balanse og utenombalanseposter. Total renterisiko blir regelmessig rapportert til styret og har gjennom hele året vært innenfor rammene av det relativt lave nivået styret anser for å være ønskelig. Andelen fastrentelån er relativt lav og volumet på fastrenteinnskudd er ubetydelig. I tillegg til ramme for total renterisiko er det fastsatt separat ramme for renterisiko knyttet til porteføljen av sertifikater og obligasjoner. Porteføljen består av obligasjoner med flytende rente og medfører liten renterisiko knyttet til endringer i rentekurven. Uroen i kredittmarkedene har imidlertid påvirkning på investorenes marginkrav, og denne spreadutgangen kan medføre betydelige kurstap på porteføljen. Slike urealiserte kurstap på sertifikater og obligasjoner vil reversere frem mot forfall på det enkelte papir dersom utsteder er betalingsdyktig. Banken inngår avtaler om sikringsforretninger for å holde renterisikoen innenfor ønskede rammer. Det er bankens

nettoposisjoner som legges til grunn når det besluttes å inngå avtale om sikringsforretning.

Banken skal ikke påta seg **valutarisiko** utover eventuelle rammer vedtatt av styret. Banken har valutarisiko knyttet til kontantbeholdninger, depositumskonto og pengekrav i fremmed valuta, samt enkelte verdipapirer. Eksponeringen er relativt begrenset.

Aksjekursrisiko er knyttet til porteføljen av aksjer, aksjefond og egenkapitalbevis. For investeringer i slike verdipapirer som er definert som verdipapirer til virkelig verdi over resultatet har styret fastsatt rammen til maksimalt 45 mill. kroner. Eksponeringen blir fortløpende fulgt opp og regelmessig rapportert til styret. Disse verdipapirene er vurdert til markedsverdi og et fall i kursene vil medføre at banken må bokføre et tilsvarende kurstap. Markedsverdien av konsernets portefølje av aksjer, aksjefond og egenkapitalbevis til virkelig verdi over resultatet utgjorde 12,0 mill. kroner ved utgangen av 2015.

Kredittrisiko er risiko for at låntaker ikke vil eller ikke er i stand til å betale lånet tilbake. Med unntak for utlån og garantier til kunder er bankens kredittrisiko hovedsakelig knyttet til plassering av midler i sertifikater, obligasjoner og som innskudd i andre finansinstitusjoner. Det er fastsatt rammer som skal begrense risikoen knyttet til slike plasseringer, og ved årsskiftet var 87,00 prosent av plasseringene vektet 20 prosent eller mindre. Tilsvarende tall for 2014 var 78,0 prosent.

Likviditetsrisiko er risiko for manglende likviditet til å kunne innfri forpliktelser ved forfall. Banken prioriterer langsiktige innlån med hensiktsmessig spredning av forfallstidspunkter. Banken har trekkrettigheter som ved utgangen av året ikke var trukket opp.

Konsernet hadde ved utgangen av 2015 en LCR (Liquidity Coverage Ratio) på 119 og NSFR (Net Stable Funding Ratio) på 134. Dette er godt over både offentlige krav og bankens interne mål.

Kontantstrømoppstillingen viser anskaffelsen og anvendelsen av likvide midler. Denne skal sammen med øvrige regnskapsopplysninger gi informasjon om konsernets evne til å generere likvider og bankens behov for finansiering. Kontantstrømmen deles i følgende hovedaktiviteter: Operasjonelle aktiviteter, investeringsaktiviteter og finansieringsaktiviteter.

Operasjonelle aktiviteter gjenspeiler bankens inntekts- og kostnadsside fra driften. Konsernets operasjonelle aktiviteter medførte en positiv kontantstrøm på 654 mill. kroner, mot en negativ kontantstrøm på 298 mill. kroner i 2014. Konsernet har netto betalt 2 mill. kroner i investeringsaktiviteter i 2015, mens konsernet mottok 40 mill. kroner fra investeringsaktiviteter i 2014. Konsernet tilbakebetalte mye verdipapirgjeld i 2015 og netto kontantstrøm fra finansaktiviteter var negativ med 855 mill. kroner totalt i 2015.

Samlet har konsernets kontantbeholdning inkludert innskudd i finansinstitusjoner minket med 203 mill. kroner fra forrige årsskifte, til 143 mill. kroner. I tillegg har banken ubenyttede trekkrettigheter på 300 mill. kroner. Bankens likviditet karakteriseres som tilfredsstillende ved inngangen til 2015.

Risikostyring og organisering av denne

Gjennom den daglige virksomheten må banken fortløpende ta stilling til forhold som innebærer risiko. Styret har fastsatt rammer som innebærer moderat risiko på viktige områder, og banken har en bevisst holdning til hvordan de enkelte disposisjoner påvirker risikoen. Gjennom finansstrategien har styret definert ansvarsforholdene med hensyn til oppfølging av rammene i denne. Videre er det utarbeidet en detaljert rapporteringsstruktur som inneholder en spesifisert oversikt over hvilke rapporter som skal utarbeides, frekvens, ansvarlige og mottaker. Styret mener at etablerte rammer og rutiner gir god styring med risikoen, men det vil hele tiden være fokus på å tilpasse finansstrategien til endrede rammebetingelser.

Kredittrisiko og forventet tapsutvikling

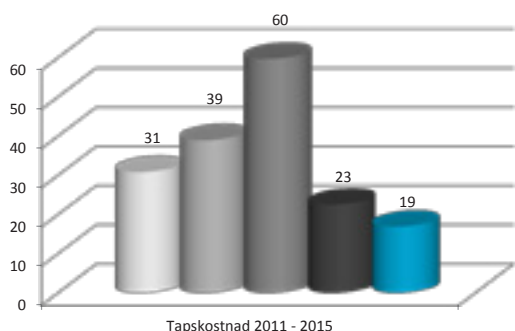
Banken har en kontinuerlig oppfølging av utlån og garantier med sikte på å redusere tap på utlån og garantier. Kredittrisiko knyttet til utlån og garantier overvåkes blant annet gjennom rapportering av misligholdte og tapsutsatte engasjementer, samt risikoklassifisering og individuell vurdering av enkeltengasjementer.

Målt i kroner har nivået på engasjementer misligholdt over 90 dager blitt redusert fra brutto 72 mill. kroner ved utgangen av 2014, til 54 mill. kroner ved utgangen av 2015. Øvrige tapsutsatte engasjementer en nesten uendret fra 165 mill. kroner i 2014 til 164 mill. ved utgangen av 2015.

Risikoklassifiseringen viser at eksponeringen mot engasjement i de ulike klassene relativt sett er forholdsvis stabil fra 2014 til 2015, men med noe nedgang i engasjement med høyere risiko. Engasjement i risikoklasse 8-12 utgjorde 1 418 mill. kroner ved utgangen av 2014, og har i løpet av året falt til 1 218 mill. kroner.

Det ble totalt bokført 16,9 mill. kroner i netto tap i 2015. Dette tilsvarer 0,14 prosent av brutto utlån. Nedskrivninger for verdifall på individuelle lån ble økt med 6,2 mill. kroner til 64,9 mill. kroner, mens nedskrivninger for verdifall på grupper av utlån økte med 1,7 mill. kroner til 31,3 mill. kroner.

Tap på utlån og garantier siste 5 år (tall i hele mill.)

Banken gjennomfører fortløpende en grundig vurdering av utvalgte engasjementer for å avdekke mulige individuelle tap og gjør avsetninger i henhold til dette. Det har totalt sett vært en relativt stabil utvikling i kredittrisikoprofilen året sett under ett. Ved vurdering av nedskrivninger for verdifall på grupper av utlån legger banken til grunn et gitt tidsintervall med hensyn til erfaringsvise tap. Dette tidsintervallet inkluderer også perioder med høyere tap enn i et normalår. Sammenholdt med moderat vekst totalt, tilsa modellen for beregning av nedskrivninger for verdifall på grupper av utlån en svak reduksjon i nedskrivningene.

Per 31.12.2015 har ikke banken identifisert forhold i utlånsporteføljen eller i den økonomiske utviklingen som tilsier annet enn et tilfredsstillende nivå på tap i de kommende kvartaler. For kommende treårs-periode forventer banken at konsernets normaliserte tap på utlån og garantier vil utgjøre anslagsvis 0,20 prosent av brutto utlån. Med den moderate vekst i utlån som banken legger til grunn for denne perioden, vil dette tilsvare i underkant av 25 mill. kroner årlig i tap på utlån og garantier.

Organisasjon

Konsernet ledes av adm. banksjef Rolf E. Delingsrud, som tiltrådte stillingen ved inngangen til 2011.

Ved utgangen av 2015 sysselsatte både morbanken og konsernet Totens Sparebank samlet 132 medarbeidere i hel- eller deltidsstillinger. Dette er en økning fra 125 i 2014. Målt i gjennomsnittlig antall årsverk sysselsatte både morbanken og konsernet samlet 121 årsverk i 2015, mens det var 118 årsverk i 2014.

Det er ikke gjennomført aktiviteter definert som forsknings- og utviklingsarbeider i 2015.

Redegjørelse om samfunnsansvar

Totens Sparebanks arbeid med samfunnsansvar er gjenspeilet i bankens strategiske rammeverk, vår misjon, visjon, verdier, retningslinjer og rutiner. Det strategiske rammeverket tar hensyn til konsekvensene av bankens virksomhet, og banken tar samfunnsansvar basert på en aktiv holdning til

tradisjonelle sparebankverdier. Som sparebank skal banken representere det trygge og sikre. Bankens soliditet med god inntjening er den beste garanti for at banken skal kunne dekke sin fremtidige funksjon i samfunnet.

Totens Sparebanks misjon fremgår av Strategiplanen 2013-2016:

«Vi skal bidra til vekst og utvikling i vår region og være en aktiv medspiller i å fremme gode bo- og arbeidsplasser»

Misjonen beskriver organisasjonens mandat og hva som er selve hensikten med virksomheten. Bankens rolle i samfunnet og arbeidet med samfunnsansvar.

Menneskerettigheter- Etske retningslinjer

Det er nedfelt i bankens forretningsetikk at Totens Sparebank ikke skal bidra til forretnings- og prosjekter som utgjør en uakseptabel risiko for at vi medvirker til uetiske handlinger eller unnlatelser. Eksempler på dette er krenkelser av humanitære prinsipper, krenkelser av menneskerettigheter, korrupsjon eller miljødeleggelser. Bankens forvalter kundenes midler og skal fremstå som en troverdig samarbeidspartner både for kunder og andre forbundne. Bankens rolle i særlig grad avhengig av omverdenens tillit. Det er innført obligatorisk etikk-kurs for ansatte som skal bidra til å sikre nødvendig kunnskap om og fokus på dette viktige området. Alle medarbeidere gjøres kjent med og signere på de etiske retningslinjene ved ansettelse. De etiske retningslinjene blir regelmessig oppdatert, og vesentlige endringer blir informert om spesielt.

Arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold

Strategiplanen angir at Totens Sparebank skal være en av regionens beste og mest spennende arbeidsplasser. Det er et ønske å etablere langsiktige ansettelsesforhold gjennom å gi konkurransedyktige, forutsigbare og trygge vilkår. For å måle om banken er på rett veg gjennomføres årlig en medarbeidertilfredshetsundersøkelse (MTI). Målet som er nedfelt i Strategiplanen er et resultat på 75 på en skala som går til 100. Bankens score på 69, dette er en økning fra 68 i 2014.

I forbindelse med gjennomføring av Internkontrollforskriften for HMS blir det gjennomført en årlig kartlegging av arbeidsmiljøet. Gjennomgangen er integrert i den generelle internkontrollen, og resultatet inngår i grunnlaget for å iverksette forbedringstiltak. Det ble sist i 2011 utført en generell arbeidspl-assundersøkelse hvor det ble sett på arbeidsforholdene til hver enkelt ansatt med hensyn

til ergonomi. Rapporten fra undersøkelsen viste at de fysiske arbeidsforholdene generelt er gode. I følge IA-avtalen skal en ny undersøkelse gjennomføres i løpet av 2016. Arbeidsplassene er godt tilrettelagt, men der det blir påpekt relevante forbedringsmuligheter gjennomføres det fortløpende tiltak. Banken har avtale om bedriftshelsetjeneste med tilbud om årlig legekontroll for alle ansatte.

Banken er en IA-bedrift og har samarbeidsavtale om et mer inkluderende arbeidsliv med NAV. Det er i samarbeid med de tillitsvalgte utarbeidet målsettinger for IA-arbeidet, med tilhørende handlingsplan. Her er det nedfelt en målsetning om å redusere sykefraværet til under 4,0 prosent. Statistikken over sykefravær i morbanken i 2015 viser et sykefravær på 4,1 prosent, mot 4,0 prosent i 2014. Banken er fornøyd med at sykefraværet er så lavt, og arbeider med å opprettholde et lavt nivå. Bankens vurdering er at langtidsfravær i liten grad skyldes forhold på arbeidsplassen. Banken fortsetter prioriteringen av oppfølging av langtidssykmeldte med arbeidsplassvurdering og tilrettelegging, for å få sykmeldte raskere tilbake i arbeid, og ikke minst forebygge nye sykefravær. Banken har eget bedriftsidrettslag, og aktiviteten her er stor og variert med hensyn til å stimulere til økt fysisk aktivitet. Det har ikke vært skader eller ulykker på arbeidsplassen i løpet av året. Sykefraværet utgjorde totalt 1.266 dagsverk.

Gjennom bankens bedriftsavtale er det lagt til rette for at seniormedarbeiderne skal finne det attraktivt å arbeide helt frem til ordinær pensjonsalder. Styrets vurdering er at arbeidsmiljøet gjennomgående er godt.

Likestilling og diskriminering

I strategiplanen står det at Totens Sparebank skal motivere ansatte av begge kjønn til å ta ledende stillinger og søke nye utfordringer. Det er bankens holdning at ansatte, uavhengig av kjønn, skal behandles likt og gis like muligheter til utvikling. Banken forholder seg videre aktivt til de anbefalinger som er gitt fra Finans Norge vedrørende valg av tillitsvalgte til forstanderskapet, komiteer og styret. Bankens forstanderskap hadde ved årsskiftet en kvinneandel på 40 prosent og forstanderskapets valgkomité 36 prosent. Av styrets 6 eksterne styremedlemmer er 1 kvinne, og av styrets 3 eksterne varamedlemmer er det ingen menn. Bankens ledergruppe har 1 kvinne ved utgangen av 2015. Av mellomledere er kvinneandelen 27 prosent. Blant alle ansatte i hele organisasjonen er andelen menn 38 prosent. Banken er bevisst på den ujevne kjønnsfordelingen, og ønsker å legge forholdene til rette for en jevnere fordeling.

Det er konsernets holdning at alle ansatte skal gis like muligheter og rettigheter. Det er i bankens personalhåndbok beskrevet at etnisk bakgrunn og religiøs tilhørighet ikke skal tillegges vekt ved ansettelser, samt at funksjonshemmede skal kunne ansettes dersom forholdene ligger til rette for det og vedkommende er like kvalifisert

som øvrige søkere. Det er ikke vurdert som nødvendig å iverksette ytterligere tiltak knyttet til diskriminering.

Kundeløfte

Totens Sparebank lover sine kunder en personlig rådgiver, rask behandlingstid, kompetanse og lokalkunnskap. For å måle resultatene gjennomfører banken hvert år en kundetilfredshetsundersøkelse. Banken har som mål å ha en kundetilfredshet på minimum 75 på en skala som går til 100. Resultatene for 2015 viser en gjennomsnittlig kundetilfredshet på 75. Banken er stolt av å ha oppnådd dette og vil jobbe målrettet for å opprettholde nivået i årene fremover.

Utdanning

Det fremgår av strategiplanen at banken skal ha kontinuerlig fokus på kompetanse og utvikling tilpasset den ansattes og bankens behov og planer. Det skal være en kultur i organisasjonen for å dele kunnskap med hverandre. I 2010 kom det krav om at de som jobber med rådgivning skal være autorisert som finansiell rådgiver. Banken har tatt et stort løft på dette området, og har ved utgangen av 2015 totalt 61 autoriserte rådgivere, herav 13 forsikringsrådgivere. I tillegg er flere i gang med internsertifisering dagligbank, bedriftsmarked og salgsleder. Ved utgangen av 2015 har 24 gjennomført dette utdanningsløpet.

Gaveordning

Siden 1891 har Totens Sparebank delt ut gaver til allmennyttige formål, og med årets utdeling har banken til sammen delt ut ca. 36 millioner kroner til små og store lag og foreninger i vårt lokalsamfunn. Årlig får banken inn mellom 300 og 400 søknader. Midlene blir delt ut i de kommunene banken har kontorer, dvs. Østre Toten, Vestre Toten, Gjøvik, Eidsvoll og Hamar. Styret har for 2015 foreslått avsatt 3,5 millioner kroner til gaveordningen.

En komité oppnevnt av bankens forstanderskap står for fordelingen av gavene til allmennyttige formål. I tillegg vedtar styret tildeling av gaver i større enkeltsaker.

Utdrag fra bankens gavestrategi:

- Våre gaver går til det lille og lokale formålet, så vel som til det litt større regionale prosjektet.
- Vi støtter prosjekter som har verdi over tid, som engasjerer mange i lokalmiljøet, som skaper aktivitet og bidrar til dugnadsånd.
- Vi ser etter prosjekter som kan gi langvarig nytte, heller enn å støtte kortvarige arrangementer.
- Vi ønsker at støtten skal utløse gode krefter ved å støtte tiltak som skaper aktiviteter, tilhørighet og stolthet i lokalsamfunnet.
- Lokale gavemidler skal brukes for å styrke bankens posisjon overfor prioriterte kundesegmenter, sikre gode oppvekstvilkår for barn og unge på alle områder, samt bidra til å gjøre det

attraktivt å bo og leve i lokalsamfunn der banken er representert.

I 2015 lanserte Totens Sparebank talentstipend. Talentstipendiet er tredelt og deles ut innenfor kategoriene idrett, kultur og utdanning. Totalt deles det ut 150.000 kroner med 50.000 kroner i hver kategori. Søkere må være mellom 16 og 30 år og komme fra vårt primære markedsområde. Prisen deles først gang ut på nyåret i 2016. Juryene består av tre til fire ansatte samt to eksterne fagpersoner.

Sponsorstrategi

Totens Sparebank har en lang tradisjon som sponsor som strekker seg helt tilbake til 1970-tallet. Pr. i dag har banken sponsoravtaler med ca. 100 organisasjoner, og med det støtter banken en stor andel av det som finnes av idrett og kultur i regionen. Banken gir årlig ca. 4 millioner kroner tilbake til lokalsamfunnet i form av sponsoravtaler (ca. 7 millioner inkl. gaveutdelingen). Bankens sponsorstrategi går hovedsakelig ut på å støtte aktiviteter blant barn og unge, med fokus på idrett, kultur og kunnskap. I tillegg bidrar banken til aktiviteter banken mener vil være berikende for lokalmiljøet. Banken har bl.a. sponset suksessene «Urbane Totninger» og «Sommerslagene» på Gjøvik Gård helt fra begynnelsen. Dette setter banken i en særstilling i vår region, og er et viktig bidrag til at lokalsamfunnet kan utvikle seg og være et godt sted å leve og virke for alle som bor her.

Totens Sparebank gikk også inn som sponsor for Ungdoms-OL på Lillehammer 2016 og ble dermed offisiell bankpartner. Banken vurderte det som naturlig å gå inn som sponsor siden arrangementet er for unge og arrangeres i vår region. Banken forventet at vi med dette sponsoratet kunne bidra til at enda flere unge i vår region får stor glede av Ungdoms-OL og alle de tilknyttede arrangementene.

OFFICIAL BANK SPONSOR

Vekst og utvikling i regionen

Et overordnet strategisk mål for Totens Sparebank er at banken skal bidra til vekst og utvikling av regionen. Som en ledende selvstendig finansbedrift skal banken skape synlige aktiviteter og være i forkant av utviklingen i finansmarkedet.

Et analyse- og rådgivningsselskap gjennomførte i 2013, på oppdrag fra Eika Alliansen, en undersøkelse av lokalbankenes effekt på kapitaltilgang

og vekst i lokalsamfunnet. Hovedfunnene i rapporten viser at lokale sparebanker er avgjørende for småbedrifter i distriktene. Tilstedeværelsen av lokale sparebanker bidrar til bedre kapitaltilgang. Lokalbankene har, med sin nærhet til kundene, et informasjonsfortrinn som de greier å utnytte i sin kredittvurderingsprosess. Bankens lokale tilstedeværelse og nære relasjon til kundene setter banken i stand til å være en verdiskapende partner for lokalt næringsliv. Undersøkelsen viser videre at bankene i Eika Alliansen har de mest fornøyde bedriftskundene blant alle banker i Norge.

Ytre miljø

Totens Sparebank driver ikke virksomhet som forurenser det ytre miljø utover det som er vanlig for bankdrift. Bankdrift vurderes til å ha begrenset miljøpåvirkning, men banken ser likevel et behov for å øke fokuset og bevisstheten ytterligere på dette området. Banken har satt i gang et arbeid for å inkludere temaet i vår strategiplan ved neste revidering.

Banken har i dag fokus på miljø- og energibesparende tiltak for å redusere miljøbelastningen fra virksomheten. Eksempler på dette er strømsparing, skifte til hybridbil, tosidig utskrift for å spare papir, elektronisk utsendelse av dokumenter, reduksjon av avfall i form av miljøvennlige produkter, kildesortering og innsamling til gjenbruk. Banken har tilgang til videokonferanseutstyr for å redusere kostnadene og miljøbelastningen knyttet til møte- og reisevirksomhet.

Bekjempelse av korrupsjon

Antihvitvask

Totens Sparebank har utarbeidet interne rutiner i henhold til Hvitvaskingsloven. Loven pålegger rapporteringspliktige å etablere forsvarlige interne kontroll- og kommunikasjonsrutiner som sikrer oppfyllelse av loven. Etterlevelse av rutineverket blir aktivt fulgt opp og banken overvåker mistenkelige transaksjoner og rapporterer om nødvendig til Økokrim.

Etikk

De etiske retningslinjene omhandler tema som habilitet, godtgjørelse, aktsomhet og varsling. Det etiske retningslinjene er godt innarbeidet og alle ansatte har enten gått på kurs eller blitt orientert om dem ved nyansettelse. Strategiplanen sier videre at «Vi er ærlige og redelige i ord og handling. Vi informerer hverandre når det er relevant, og vi misbruker ikke intern informasjon».

Finansstrategien

Finansstrategien omhandler blant annet ansvarlige investeringer. Banken ønsker at finansforvaltningen skal opptre som en ansvarlig investor, det vil si at midlene skal forvaltes på en slik

måte at en bidrar til mer velfungerende, legitime og effektive markeder, samt tar hensyn til miljø, sosiale forhold, god selskapsstyring og en bærekraftig utvikling i vid forstand. Verktøyet for å nå de etiske forpliktelsene er utelukkelse av selskaper fra bankens investeringsunivers. I praksis vil banken følge de råd og anbefalinger som kommer fra Etikkrådet, som vurderer om investeringer i enkelte selskaper er i strid med Statens pensjonsfond utland sine etiske retningslinjer.

Egenkapitalbevis

Banken gjennomførte ikke offentlige fortrinnsrettsemisjoner eller rettede emisjoner av egenkapitalbevis i 2015. Ved utgangen av året besto bankens eierandelskapital av 6 124 534 egenkapitalbevis pålydende kroner 60,-, totalt 367,5 mill. kroner. Egenkapitalbevisene er fritt omsettelige.

Ved inngangen til året var egenkapitalbeviserens andel av egenkapitalen 58,3 prosent, mens den ved utgangen av året etter foreslått disponering av årsresultatet har blitt redusert til 57,6 prosent.

Egenkapitalbeviserens andel på 49,9 mill. kroner av selskapsresultatet i 2015 blir foreslått disponert ved at 30,6 mill. kroner utdeles som kontantutbytte og 19,3 mill. kroner overføres til utjevningsfondet. Foreslått kontantutbytte utgjør kroner 5,00 per egenkapitalbevis, og tilsvarer ca. 53 prosent av egenkapitalbeviserens andel av konsernresultatet som utgjør kroner 9,46 per egenkapitalbevis.

Finansieringsvirksomhetsloven og regulatoriske krav til soliditet gir føringer for disponeringen av bankens årsresultat, og følgende er bankens utbyttepolitikk:

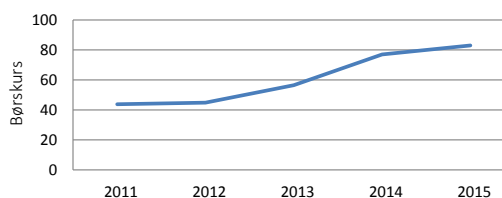
Totens Sparebank har som mål å forvalte konsernets ressurser på en måte som gir egenkapitalbeviserne en tilfredsstillende langsiktig avkastning i form av utbytte og kursstigning på egenkapitalbevisene. Bankens årsoverskudd vil bli fordelt mellom egenkapitalbeviserne og grunnfondskapitalen i samsvar med deres andel av bankens egenkapital. Totens Sparebank har som målsetting at over tid skal minst halvparten av egenkapitalbeviserens andel av årsoverskuddet utbetales som utbytte. Dette forutsetter at bankens soliditet er på et tilfredsstillende nivå. Ved fastsettelse av størrelsen på utbytte vil det bli tatt hensyn til hva som er forenlig med forsiktig og god forretningsskikk, eksterne rammebetingelser og bankens soliditet.

Det er bankens vurdering at den løpende inntjeningen i kommende 2-årsperiode vil være tilstrekkelig til å holde kapitaldekningen på et nivå som tilfredsstiller både myndighetenes og markedets forventede krav.

Egenkapitalbeviserens andel av konsernets egenkapital, eksklusive andel av fond for urealiserte gevinster, utgjør totalt 655,5 mill. kroner. Egenkapitalbeviserens andel består av eierandelskapitalen på 367,5 mill. kroner, overkursfond på 110,0 mill. kroner, utjevningsfond på 147,5 mill. kroner og foreslått kontantutbytte på 30,6 mill. kroner.

I likhet med i 2014 ble også 2015 et år med positiv utvikling i totalindeksen på Oslo Børs, som økte med nærmere 6 prosent. Etter en sterkere utvikling enn totalindeksen i 2014, utvikle markedsverdien på egenkapitalbevis seg svakere enn markedet generelt i 2015. Egenkapitalbevisindeksen på Oslo Børs sank med cirka 6 prosent i 2015. Bankens egenkapitalbevis TOTG utviklet seg imidlertid positivt, og ga i 2015 en effektiv avkastning på ca. 14 prosent, mot i overkant av 40 prosent i 2014. Kursen steg fra kroner 77,00 ved inngangen av året til kroner 82,50 som siste notering i 2015. Det ble i tillegg utbetalt kroner 5,00 i kontantutbytte for regnskapsåret 2014.

Utviklingsbørskurs TOTG

Omsetningen av bankens egenkapitalbevis TOTG over Oslo Børs falt fra 67 mill. kroner i 2014 til 55 mill. kroner i 2015, og det var omsetning av egenkapitalbeviset på 218 børsdager, mot 228 dager i 2014. For å stimulere til økt aktivitet ble det i 2010 inngått en likviditetsgarantistavtale som forventes å ha bidratt positivt til omsetningen. Antall egenkapitalbevisiere er redusert fra 2.070 ved utgangen av 2014 til 1.973 ved utgangen av 2015.

Eierstyring og selskapsledelse

Bankens styre tillegger eierstyring og selskapsledelse stor betydning, og følger opp at banken etterlever "Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse" fra NUES, sist endret 30. oktober 2014. Særtrekk ved organiseringen av sparebanker tilsier imidlertid at enkelte elementer i anbefalingen er tilpasset banken.

Anbefalingen klargjør rolledelingen mellom egenkapitalbevisiere, styre og daglig ledelse utover det som følger av lovgivningen. Anbefalingen skal bidra til å styrke tilliten til selskapet blant egenkapitalbevisiere, i kapitalmarkedet og hos andre interessenter. Gode relasjoner til samfunnet og de interessenter som

berøres av bankens virksomhet har stor betydning.

Det er utarbeidet en samlet redegjørelse for konsernets eierstyring og selskapsledelse som er tilgjengelig på bankens hjemmeside under følgende link:
www.totensbanken.no/om_oss/investor_relations/diverse_dokumenter.

Fremtidig utvikling

I bankens primærområde som har liten oljerelatert aktivitet, kan styrket konkurranseevne for eksportindustrien og lavt rentenivå bidra til å opprettholde aktiviteten og sysselsettingen. I motsetning til på landsbasis hvor arbeidsledigheten er stigende, så sank arbeidsledigheten til lave 2,1 prosent i bankens primærområde. Banken forventer derfor totalt sett en stabil utvikling og moderat vekst også i 2016.

De regulatoriske minimumskravene til bankenes soliditet har vært økende. Dette har påvirket både bankenes utlånsevne og utlånsvilje de senere årene. Det ble også i 2015 vedtatt endringer som påvirker beregningen av bankenes soliditet, og ny finansforetaklov som ble vedtatt i 2015 inneholder også bestemmelser som øker kravet til egenkapital. Effekten er imidlertid ikke vurdert til å være av en slik størrelse at det blir utfordrende i forhold til kapitalmålene. Konsernets styringsmål for kapitaldekning har i 2016 blitt revidert og økt. Styringsmålene for ren kjernekapitaldekning, kjernekapitaldekning og kapitaldekning totalt ble økt til henholdsvis 14,5, 16,0 og 18,0 prosent. Ved årsskiftet utgjorde ren kjernekapital 15,6 prosent, kjernekapital 17,4 prosent og kapitaldekning totalt 19,2 prosent. I tillegg til interne målsettinger, tilfredsstiller konsernet per dato varslede myndighetskrav med god margin.

Konsernet har lagt bak seg 4 år med moderat vekst i bankens utlån, delvis grunnet usikkerhet knyttet til effekten av foreslåtte lovendringer. Selv om denne usikkerheten nå er redusert og soliditeten er god, vil banken også i 2016 styre mot en moderat vekst.

Bankens rentemargin var fra i 3. kvartal 2015 synkende, og banken går inn i 2016 med lavere marginer enn gjennomsnittet for 2015. Det forventes fortsatt sterk konkurranse spesielt i personkundemarkedet og ytterligere noe press på rentemarginen. Muligheten til å kunne overføre lån til Totens Sparebank Boligkreditt AS eller Eika Boligkreditt AS vil fortsatt bidra positivt til utviklingen i marginene. Banken har en betydelig andel markedsfinansiering, og marginene vil også påvirkes av hvordan pengemarkedsrentene utvikler seg i forhold til kunderenten på innskudd og utlån i det markedet konsernet har sitt kundegrunnlag. Totalt sett forventer banken at rentenettoen relativt sett vil svekke seg noe i 2016.

Det forventes for de fleste poster en relativt stabil utvikling i provisjonsinntekter og andre driftsinntekter, men provisjonsinntektene fra Eika Boligkreditt AS forventes relativt sett å bli lavere med bakgrunn i et lavere rentenivå. Konkurransen i forsikringsmarkedet oppleves også som økende, og kan utfordre volumutviklingen her. Eika Gruppen AS leverte et godt resultat for 2015, og det forventes et tilfredsstillende utbytte på bankens aksjer.

Bankens portefølje av verdipapirer vurdert til virkelig verdi vil være utsatt for svingningene i verdipapirmarkedene. Større kurssvingninger i aksjemarkedet og i markedet for rentebærende papirer vil hver for seg kunne påvirke konsernets totalresultat relativt mye. Med hensyn til effekten fra verdipapirer forventer banken å holde en portefølje med tilnærmet uendret risiko sammenlignet med årsskiftet. Banken skrev i 2015 opp sin eierandel i Visa Norge med 10,6 mill. kroner som følge av at disse verdiene er synliggjort i forhandlinger om salg av Visa Europa. Oppskrivningen ble ført direkte mot egenkapitalen i 2015. Den er forventet at verdiene realiseres i løpet av 2. kvartal 2016 og at oppskrevet beløp da føres som en gevinst over resultatet.

Det underliggende kostnadsnivået i de nærmeste periodene antas å bli tilnærmet på samme nivå som i foregående perioder, korrigert for eventuelle engangseffekter og sesongsvingninger. Gjennom samarbeidet i Eika-alliansen er det stor aktivitet knyttet til forbedring og utvikling av digitale kundeløsninger, og banken vurderer det som viktig for konkurranseevnen og den fremtidige kostnadsutviklingen at det utvikles gode løsninger. Dette kan imidlertid medføre noe press på IKT-kostnadene. Pensjonskostnadene forventes også økt pga. redusert diskonteringsrente.

Banken har over år erfart at kundeadferden endrer seg. De kontantfrie og selvbetjente løsningene er nå i så stor grad tatt i bruk av et flertall av kundene, at det av kostnadsmessige årsaker er vanskelig å forsvare et like bredt tilbud som tidligere. Bankens filialer på Feiring, Eina og Skreia er derfor besluttet nedlagt med virkning fra 28.5.2016. Fra samme dato avvikles bankens 3 siste betjente kasser ved avdelingskontorene på Gjøvik, Lena og Raufoss, samt 5 minibanker. Når endringen er gjennomført vil banken være representert med ett avdelingskontor i hver av kommunene Østre Toten, Vestre Toten, Gjøvik, Hamar og Eidsvoll, samt en filial på Råholt i Eidsvoll kommune.

Endringene vurderes ikke til å medføre behov for oppsigelser av medarbeidere, men behovet for vikarer og ekstern rekruttering vil reduseres. Vesentlige avtaleforhold forøvrig som påvirkes av endringene er av relativt kort varighet, og vil ikke medføre behov for vesentlige avsetninger til restruktureringskostnader. Nødvendige avsetninger til restruktureringskostnader vil bli beregnet og kostnadsført i 1. kvartal 2016,

men er foreløpig vurdert til 3,0 mill. kroner. Restruktureringen vil påvirke kostnadsnivået positivt med virkning fra 2. halvår 2016.

Ved årsskiftet har ikke banken identifisert forhold i utlånsporteføljen eller den økonomiske utviklingen i bankens markedsområde som tilsier annet enn et tilfredsstillende nivå på tap i de kommende kvartaler. Banken er imidlertid bevisst på risikoen for en svakere utvikling dersom utviklingen i den norske økonomien skulle gi større ringvirkninger enn forventet i bankens markedsområde.

Bankens gode soliditet er et godt utgangspunkt for en videre positiv utvikling. Den makroøkonomiske utviklingen og det lave rentenivåets betydning for marginutviklingen bidrar imidlertid til noe større usikkerhet knyttet til utviklingen i bankens inntjening for 2016. Styret presiserer at det normalt er betydelig usikkerhet knyttet til vurderinger av fremtidige forhold.

Takk

Styret vil rette en velfortjent takk til engasjerte medarbeidere og tillitsvalgte for godt samarbeid og god innsats i året banken har lagt bak seg. Styret ønsker også å takke bankens kunder og øvrige forbindelser for godt samarbeid.

Lena, 11. mars 2016

i styret for Totens Sparebank

Geir Stenseth
Geir Stenseth
Styrets leder

Steinar Nordengen
Steinar Nordengen
Styrets nestleder

Jørn Wroldsén
Jørn Wroldsén
Styremedlem

Anne C. Syljuåsen
Anne Caroline Syljuåsen
Styremedlem

Christian Børresen
Christian Børresen
Styremedlem

Erland Opsahl
Erland Opsahl
Styremedlem

Jan Sverre Seierstad
Jan Sverre Seierstad
Ansattrepresentant

Rolf E. Delingsrud
Rolf E. Delingsrud
Adm. banksjef

ERKLÆRING I HENHOLD TIL LOV OM VERDIPAPIRHANDEL § 5-5

Styret og daglig leder har i dag behandlet og godkjent årsberetning og årsregnskap for Totens Sparebank, konsern og morselskap, for kalenderåret 2015 og per 31.12.2015.

Regnskapene er avlagt i samsvar med de EU-godkjente IFRSer og tilhørende fortolkningsuttalelser, samt ytterligere norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven, og som skal anvendes per 31.12.2015.

Utover transaksjonene med datterselskaper som er vist i note til regnskapet er det ingen transaksjoner med nærstående som har hatt vesentlig betydning på virksomhetens stilling eller resultat i løpet av rapporteringsperioden.

Vi bekrefter herved at årsregnskapet og årsberetningen etter vår beste overbevisning gir et rettviseende bilde over viktige begivenheter i regnskapsperioden og deres innflytelse på regnskapet.

Vi bekrefter at regnskapet etter vår beste overbevisning er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder og at opplysningene gir et rettviseende bilde av foretaket og konsernets finansielle stilling og resultat.

Vi bekrefter at det er gitt en rettviseende oversikt over de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer virksomheten står ovenfor i neste regnskapsperiode

Lena, 11. mars 2016

i styret for Totens Sparebank

Geir Stenseth

Steinar Nordengen

Jørn Wroldsén

Anne C. Syljuåsen

Christian Børresen

Erland Opsahl

Jan Sverre Seierstad

Rolf E. Delingsrud

Benytt gjerne vårt kundesenter!

Vi hjelper deg med bank og forsikring!
Vårt kundesenter har åpent alle hverdager fra kl 08 - 20.

Tlf 61 14 12 00
post@totenbanken.no

 Totens
Sparebank

Tlf 61 14 12 00 - post@totenbanken.no

Resultat- regnskap

Resultatregnskap

Morbanken					Konsern		
2015	2014	2013	(Alle tall i hele 1.000 kroner)	Note	2015	2014	2013
424.735	486.528	500.552	Renteinntekter	5	507.246	565.702	566.602
196.718	265.294	277.948	Rentekostnader	5	239.489	308.825	316.206
228.017	221.234	222.604	Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter		267.757	256.877	250.396
17.043	12.758	14.569	Utbytte		16.068	11.758	12.713
			Inntekter av eierinteresser i konsernselskaper				
91.599	98.191	78.695	Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	8	71.553	75.687	70.220
11.445	11.171	10.397	Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester		11.445	11.171	10.397
			Netto verdiendringer og gevinst/tap på valuta og verdipapirer				
-30.085	1.920	12.694	til virkelig verdi over resultatet	6,24	-31.364	426	12.694
8.979	1.391	1.246	Andre inntekter	7	9.046	9.931	41.968
76.091	103.089	96.807	Netto andre driftsinntekter		53.857	86.631	127.198
92.056	86.681	71.477	Lønn og andre ordinære personalkostnader	9,10	92.252	91.372	89.458
42.440	33.788	36.159	Generelle administrasjonskostnader		44.094	36.722	47.448
2.765	2.845	2.650	Avskrivninger	22,23	4.836	4.980	5.433
35.189	34.753	32.760	Andre driftskostnader	11	29.210	32.767	36.906
172.450	158.067	143.046	Driftskostnader		170.392	165.841	179.245
131.658	166.256	176.364	Driftsresultat før tap og skatt		151.223	177.667	198.348
16.914	22.508	59.658	Netto tap på utlån og garantier	12	16.914	22.508	59.658
-240	-36.780	2.572	Netto tap+/gevinster- på langsiktige investeringer i verdipapirer	13	-240	-36.771	2.572
114.984	180.528	114.135	Driftsresultat		134.549	191.930	136.119
29.494	36.415	27.307	Skattekostnad	14	35.176	40.342	34.084
85.489	144.113	86.828	Resultat for regnskapsåret uten minoritetsinteresser		99.373	151.588	101.173
-11.861	-11.867	-5.907	Elementer som ikke omklassifiseres over resultatet på et senere tidspunkt: Endring i pensjonsforpliktelse ført direkte mot egenkapitalen	10	-11.861	-11.867	-5.907
3.202	3.204	1.655	Skatt på elementer som ikke omklassifiseres senere til resultatet	14	3.202	3.204	1.655
14.117	74.743	6.405	Elementer som kan bli omklassifisert over resultatet på et senere tidspunkt: Oppskrivning aksjer tilgjengelig for salg ført direkte mot egenkapitalen	20	14.117	74.743	6.405
90.947	210.193	88.981	Totalresultat		104.831	217.668	103.326
			Minoritetsinteresser		0	0	861
			Totalresultat uten minoritetsinteresser		104.831	217.668	102.465
			Resultat per egenkapitalbevis	15	9,47	14,67	9,88
			Utvannet resultat per egenkapitalbevis				

Balanse

Morbanken

Konsern

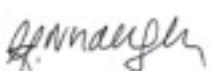
31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013	(Alle tall i hele 1.000 kroner)	Note	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013
Eiendeler							
96.579	122.072	100.794	Kontanter og fordringer på sentralbanken		96.579	127.061	100.794
455.500	760.445	497.179	Utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	16	46.971	219.835	222.391
9.306.364	8.853.164	9.124.912	Brutto utlån til kunder	12,17,18	11.978.230	11.746.878	11.149.130
64.868	58.715	37.662	- Individuelle nedskrivninger	12,17,18	64.868	58.715	37.662
31.340	29.670	35.970	- Gruppe nedskrivninger	12,17,18	31.340	29.670	35.970
9.210.157	8.764.779	9.051.280	Netto utlån og fordringer på kunder		11.882.022	11.658.493	11.075.499
1.094.129	1.510.152	1.379.204	Sertifikater og obligasjoner	19	1.119.127	1.510.152	1.379.204
26.859	42.452	32.264	Aksjer, andeler og egenkapitalbevis	20	26.859	42.452	32.264
249.184	232.568	171.430	Aksjer tilgjengelige for salg	20	249.184	232.568	171.430
0	2.165	2.165	Eierinteresser i andre tilknyttede selskaper		0	2.140	2.149
184.770	164.715	103.357	Eierinteresser i andre konsernselskaper	3,21			
84.452	111.713	64.540	Finansielle derivater	24	84.452	111.713	64.540
12.885	2.319	1.171	Immaterielle eiendeler	14,22	13.339	2.666	5.368
10.165	10.490	11.752	Varige driftsmidler	23	53.479	55.875	60.108
13.145	23.415	36.880	Andre eiendeler		13.208	23.470	20.608
27.104	37.097	36.685	Forskuddsbetalte kostnader og opptjente inntekter	25	29.819	41.192	39.911
11.464.929	11.784.379	11.488.702	Sum eiendeler		13.615.039	14.027.616	13.174.263
Gjeld og egenkapital							
20.497	100.259	175.647	Gjeld til kredittinstitusjoner	16	281	100.228	168.500
7.057.178	6.667.720	6.393.133	Innskudd fra og gjeld til kunder		7.048.793	6.661.691	6.381.831
2.664.885	3.189.684	3.432.158	Verdipapirgjeld	24,27	4.786.885	5.396.684	5.099.158
32.914	42.535	29.768	Finansielle derivater	24	32.914	42.535	29.768
53.389	56.908	54.487	Annen gjeld	28	63.916	66.905	66.635
44.838	67.983	62.350	Påløpte kostnader og forskuiddsbetalte inntekter	29	44.838	67.983	62.350
19.606	13.029	4.859	Avsetninger til forpliktelser	10,12,17	19.606	13.029	4.896
357.389	488.350	371.273	Ansvarlig lånekapital	30	357.389	488.350	371.273
10.250.695	10.626.468	10.523.675	Sum gjeld		12.354.622	12.837.405	12.184.411
			Minoritetsinteresser		0	0	1.534
367.472	367.472	367.472	Eierandelskapital	32	367.472	367.472	367.472
0	0	0	Egne egenkapitalbevis		0	0	0
109.992	109.992	109.992	Overkursfond		109.992	109.992	109.992
736.770	680.446	487.562	Annen egenkapital		782.956	712.748	510.854
1.214.233	1.157.911	965.027	Sum egenkapital inkl. minoritetsinteresser		1.260.420	1.190.212	989.852
11.464.929	11.784.379	11.488.702	Sum gjeld og egenkapital		13.615.039	14.027.616	13.174.263

Andre forpliktelser og betingede forpliktelser, se note 31

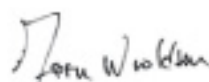
Lena, 11. mars 2016

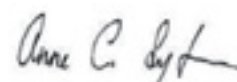
Geir Stenseth
Styrets leder

Steinar Nordengen
Styrets nestleder

Jørn Wroldsen
Styremedlem

Anne Caroline Syljuåsen
Styremedlem

Christian Børresen
Styremedlem

Erland Opsahl
Styremedlem

Jan Sverre Seierstad
Ansattrepresentant

Rolf E. Delingsrud
Adm. banksjef

Endring i egenkapitalen

Morbanken	Innskutt egenkapital		Opptjent egenkapital				Sum
	Eierandels-kapital	Overfonds-kurs	Grunn-fondet	Utgjevnings-fond	Fond for urealisert gevinst	Annen egenkapital	
Egenkapital per. 31.12.2012	367.472	109.992	351.729	45.535	1.371	14.249	890.295
Utbytte, konsernbidrag og gaver						-14.249	-14.249
Totalresultat			33.892	38.058	-280	17.311	88.982
Egenkapital per. 31.12.2013	367.472	109.992	385.567	83.593	1.091	17.311	965.027
Utbytte, konsernbidrag og gaver						-17.311	-17.311
Totalresultat			51.174	49.667	74.731	34.623	210.194
Egenkapital per. 31.12.2014	367.472	109.992	436.741	133.260	75.823	34.623	1.157.910
Utbytte, konsernbidrag og gaver						-34.623	-34.623
Totalresultat			28.569	14.209	14.047	34.122	90.947
Egenkapital per. 31.12.2015	367.472	109.992	465.310	147.469	89.870	34.122	1.214.233

Morbanken	Innskutt egenkapital		Opptjent egenkapital					Sum
	Eierandels-kapital	Overfonds-kurs	Grunn-fondet	Utgjevnings-fond	Fond for urealisert gevinst	Annen egenkapital	Minoritets-interesse	
Egenkapital per. 31.12.2012	367.397	109.992	351.674	45.535	1.371	23.176	1.233	900.378
Salg av egenbeholdning av egenkapitalbevis	75					22		97
Utbytte og gaver						-14.249	-560	-14.809
Totalresultat			33.892	38.058	-280	31.655	861	104.186
Egenkapital per. 31.12.2013	367.472	109.992	385.566	83.593	1.091	40.604	1.535	989.853
Salg av datterselskap						1.535	-1.535	0
Utbytte og gaver						-17.311		-17.311
Totalresultat			51.174	49.667	74.731	42.097		217.669
Egenkapital per. 31.12.2014	367.472	109.992	436.741	133.260	75.823	66.925	0	1.190.212
Utbytte og gaver						-34.623		-34.623
Totalresultat			28.569	14.209	14.047	48.006		104.831
Egenkapital per. 31.12.2015	367.472	109.992	465.310	147.469	89.871	80.308	0	1.260.420

Kontantstrøm

Morbanken				Konsern		
2015	2014	2013	(Alle tall i hele 1.000 kroner)	2015	2014	2013
Operasjonelle aktiviteter						
-466.279	262.535	414.589	Netto økning utlån/garantier til kunder	-244.431	-606.961	-16.336
389.458	274.587	-43.792	Netto økning innskudd fra kunder	387.103	279.860	-42.172
3.539	1.709	1.541	Innbetalinger på tidligere avskrevne fordringer	3.539	1.709	1.541
488.451	547.136	529.866	Renteinnbetalinger, provisjonsinnbetalinger og gebyrer fra kunder	561.645	643.288	593.219
-109.925	-140.852	-141.045	Renteutbetalinger, provisjonsutbetalinger og gebyrer til kunder	-109.438	-140.413	-140.573
-86.793	-124.442	-136.981	Utbetalinger av renter på andre lån	-130.051	-168.412	-175.710
45.502	51.593	49.288	Innbetalinger av renter på andre lån	34.768	45.810	43.473
17.043	12.758	14.569	Innbetalinger av utbytte	16.068	11.758	12.713
980	1.391	1.246	Innbetalinger fra andre driftsinntekter	1.046	9.931	41.968
-109.444	-59.303	-64.462	Utbetalinger til andre leverandører for varer og tjenester	-103.213	-111.138	-80.036
			Utbetalinger til ansatte, pensjonsinnskudd, arbeidsgiveravgift, skattetrekk mv.	-98.147	-96.079	-120.455
-97.954	-91.351	-102.475	Utbetalinger av skatter	-39.993	-38.112	-31.956
-35.837	-32.488	-25.467	Netto utbetaling ved kjøp av verdipapirer for kortsiktige formål	375.581	-129.260	13.136
401.882	-127.776	13.119				
440.623	575.495	509.996	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	654.477	-298.019	98.812
Investeringsaktiviteter						
12.913	36.780	0	Innbetaling ved salg av aksjer	12.913	36.771	0
-13.359	0	-26.623	Utbetalinger ved kjøp av aksjer og andeler i andre foretak	-13.359	0	-26.623
-20.055	-59.193	0	Inn/utbetaling ved kjøp av aksjer og andeler i konsernselskaper	0	0	0
76	0	0	Innbetalinger ved salg av driftsmidler m.v.	76	0	0
-398	-2.731	-2.681	Utbetalinger ved kjøp av driftsmidler m.v.	-2.031	3.652	-3.327
-20.823	-25.144	-29.304	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-2.401	40.423	-29.950
Finansieringsaktiviteter						
-79.762	-75.388	74.220	Netto økning innskudd fra Norges Bank og andre finansinstitusjoner	-99.947	-68.272	87.488
-130.961	117.077	0	Innbetalinger av ansvarlig lånekapital	-130.961	117.077	0
-504.892	-290.187	-473.063	Innbetaling ved utstedelse av obligasjonsgjeld	-589.891	249.813	-158.068
-34.623	-17.311	-13.946	Utbetalinger av utbytte/gaver	-34.623	-17.311	-13.946
-750.238	-265.809	-412.789	Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	-855.422	281.307	-84.526
-330.438	284.544	67.903	Netto kontantstrøm for perioden	-203.346	23.711	-15.662
882.517	597.973	530.070	Beholdning kontanter og kontantekvivalenter 01.01	346.896	323.185	338.853
552.078	882.517	597.973	Beholdning kontanter og kontantekvivalenter 31.12	143.549	346.896	323.185
-330.438	284.544	67.903	Endring i perioden	-203.346	23.711	-15.668
AVSTEMMING						
114.981	180.528	114.135	Resultat før skattekostnad	134.551	191.931	136.117
-35.837	-32.488	-25.467	Periodens betalte skatter og avgifter	-39.993	-38.112	-31.363
34.623	17.311	13.946	Gaver/utbytte	34.623	17.311	13.946
0	0	0	Tap/gevinst ved salg av anleggsmidler	0	0	0
2.766	2.845	2.649	Ordinære avskrivninger	4.836	4.980	5.433
-240	-36.780	2.572	Nedskrivning anleggsmidler	-240	-36.771	2.572
16.914	22.508	59.818	Andre ikke-kontantposter	16.914	22.508	59.818
397.344	-147.007	425	Netto utbetaling ved kjøp av verdipapirer for kortsiktige handelsformål	372.321	-146.998	441
-16.646	29.748	-30.421	Endring i andre tidsavgrensningposter	-14.746	12.524	-31.184
-466.279	262.535	414.589	Netto økning utlån/garantier til kunder	-244.431	-606.961	-16.336
389.458	274.587	-43.792	Netto økning innskudd fra kunder	387.103	279.860	-42.172
3.539	1.709	1.541	Innbetalinger på tidligere avskrevne fordringer	3.539	1.709	1.541
440.623	575.495	509.996	Netto kontantstrøm for operasjonelle aktiviteter	654.477	-298.019	98.812
96.579	122.072	100.794	Sum kontanter og kontantekvivalenter er medtatt:	96.579	127.061	100.794
455.500	760.445	497.179	- kontanter, innskudd på postgiro og Norges Bank	46.971	219.835	222.391
			- innskudd i finansinstitusjoner			

Klar for ferie?

Husk reiseforsikring og kredittkort i utlandet

Noter

Note 1 Generelle regnskapsprinsipper Opplysninger om selskapet:

Totens Sparebank sin hovedvirksomhet er bank og finanstjenester. Via datterselskapene er også drift og utleie av eiendom virksomheter i konsernet. Frem til salgstidspunktet i første kvartal var også eiendomsmegling en del av konsernets virksomhet. Disse virksomheter er av et begrenset omfang og konsernet har ikke utarbeidet et eget segmentregnskap for disse virksomhetene.

Bankens hovedkontor er lokalisert på Lena, og postadressen er: Totens Sparebank, Postboks 34, 2851 Lena.

1.1 Generelle regnskapsprinsipper

Bankens og konsernets regnskap er avlagt i samsvar med EU-godkjente IFRS'er og tilhørende fortolkningsuttalelser som skal anvendes per 31.12.2015, samt de ytterligere norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven per 31.12.2015. Bankens og konsernets årsregnskap er også avlagt i overensstemmelse med de særskilte krav som stilles i lover og forskrifter for sparebanker.

1.2 Grunnlag for regnskapsutarbeidelsen

Regnskapet er presentert i norske kroner, avrundet til nærmeste hele tusen, så sant det ikke spesifikt er angitt noe annet. Det er utarbeidet basert på historisk kostprinsippet, med unntak av at følgende eiendeler og forpliktelser er balanseført til virkelig verdi: finansielle derivater, finansielle instrumenter holdt for omsetning og finansielle instrumenter klassifisert som tilgjengelig for salg. Anleggsmidler og avhendingsgrupper holdt for salg regnskapsføres til det laveste av balanseført verdi og virkelig verdi fratrukket salgsutgifter.

Utarbeidelse av finansregnskap i overensstemmelse med IFRS krever at ledelsen gjør vurderinger og estimater og tar forutsetninger som påvirker anvendelsen av regnskapsprinsipper og regnskapsførte beløp på eiendeler og forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimater og tilhørende forutsetninger er basert på historisk erfaring og andre faktorer som anses rimelige, forholdene tatt i betraktning. Disse beregningene danner grunnlaget for vurdering av balanseført verdi for eiendeler og forpliktelser som ikke kommer klart fram av andre kilder. Faktiske resultat kan avvike fra disse estimatene. Estimater og de underliggende forutsetninger vurderes løpende. Endringer i regnskapsmessige estimater innregnes i den perioden endringene oppstår dersom de kun gjelder denne perioden. Dersom endringer også gjelder fremtidige perioder, fordeles effekten over inneværende og fremtidige perioder. Vurderinger ledelsen har gjort ved anvendelsen av IFRS standardene, som har betydelig effekt på finansregnskapet og estimater med betydelig risiko for vesentlige justeringer i det neste regnskapsåret, er det eventuelt redegjort for separat.

Regnskapsprinsippene som fremkommer nedenfor, er anvendt konsistent for alle periodene som presenteres i konsernregnskapet.

1.3 Konsolidering

Konsernregnskapet omfatter sparebanken og datterselskaper hvor banken alene eller sammen med datterselskaper eier mer enn 50 % og/eller har bestemmende innflytelse, samt at eierskapet betraktes som varig. Datterselskap som er kjøpt eller solgt i løpet av året, konsolideres resultatmessig for den del av året selskapet har vært en del av konsernet. Datterselskap hvor aksjene utelukkende eies med sikte på senere avhendelse, konsolideres ikke.

Datterselskap er i morbankens regnskap regnskapsført til anskaffelseskost. Dette medfører at bokført verdi av datterselskap er kostpris på aksjene, redusert for eventuell nedskrivning for varig verditap.

Datterselskapenes bokførte verdi, kostpris og nedskrivninger er vist i egen note.

Konserninterne saldoer og eventuelle urealiserte gevinster og tap eller inntekter og kostnader knyttet til konserninterne transaksjoner, elimineres ved utarbeidelsen av konsernregnskapet.

Konsernregnskapet utarbeides etter overtakelsesmetoden, og det anvendes like regnskapsprinsipper for de selskaper som inngår i konsernet. Alle identifiserbare eiendeler og forpliktelser tas opp i balansen til verdien på oppkjøpstidspunktet. Hvis kostpris på aksjene overstiger denne verdien, og det skyldes forventning om fremtidig inntjening, er den ført opp i balansen som goodwill. Goodwill testes for verdifall årlig.

Minoritetsinteresser beregnes av resultat etter skatt. Eiendeler og gjeld, samt alle resultatposter er således vist inklusive minoritetens andel i konsernregnskapet.

1.4 Utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til valutakursen på transaksjonstidspunktet. Valutakursdifferanse som fremkommer ved omregning, innregnes i resultatregnskapet.

1.5 Kontanter og kontantekvivalenter.

Kontanter og kontantekvivalenter består av kontantbeholdninger og innskudd i Norges Bank og finansinstitusjoner uten løpetid. Bankens policy er å ha så mye som mulig av kontanter og kontantekvivalenter i rentebærende innskudd, men banken må ha en del kontantbeholdning for å betjene sine kunder.

1.6 Finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter omfatter finansielle eiendeler og forpliktelser, samt finansielle derivater. Finansielle eiendeler omfatter hovedsakelig utlån og verdipapirer med fast og variabel avkastning. Finansielle derivater er avtaler som inngås med eksterne forbindelser om fastsettelse av fremtidige rentevilkår, valutakurser og verdi av egenkapitalinstrumenter for bestemt periode.

Klassifisering av finansielle instrumenter

Ved første gangs innregning blir finansielle instrumenter klassifisert i en av følgende kategorier avhengig av formålet med investeringen (jfr reglene for IFRS). Enkelte av kategoriene er ikke benyttet i Totens Sparebank og er derfor ikke nærmere omtalt.

Finansielle eiendeler holdt for trading, bokført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

Finansielle eiendeler bestemt regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

Finansielle derivater klassifiserte som sikringsinstrumenter.

Lån og fordringer, balanseført til amortisert kost.

Holde-til-forfall-investeringer, balanseført til amortisert kost.

Finansielle instrumenter tilgjengelige for salg vurdert til virkelig verdi med verdiendringer mot egenkapitalen.

Lån og fordringer, balanseført til amortisert kost.

Utlån og garantier:

Utlån måles ved første gangs innregning til virkelig verdi. Ved senere måling vurderes utlån til amortisert kost med bruk av effektiv rente metode. Den effektive renten fastsettes ved diskontering av kontraktsfestede kontantstrømmer innenfor forventet løpetid. Kontantstrømmene inkluderer etableringsgebyrer og direkte transaksjonskostnader. Dersom det foreligger objektive bevis på verdifall foretas nedskrivning for verdifall. Banken har utarbeidet egne retningslinjer for nedskrivning for tap på utlån i samsvar med IAS39.

Kriteriet for beregning av tap på individuelle utlån og garantier er at det foreligger objektive bevis for at et utlån eller en garanti har verdifall. Objektive bevis på at et utlån har verdifall inkluderer observerbare data banken har kjennskap til om følgende tapshendelser: 1. Vesentlige finansielle problemer hos debitor. 2. Betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd. 3. Innvilget utsettelse av betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalte endringer i rentesatsen eller andre avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor. 4. Det anses som sannsynlig at debitor vil inngå gjeldsforhandling, annen finansiell restrukturering eller at debitorens bo blir tatt under konkursbehandling.

Nedskrivning på grupper av utlån/garantier foretas dersom det foreligger objektive bevis for verdifall i grupper av lån med like risikokarakteristika. Ved vurdering av nedskrivning på grupper av utlån, inndeles utlån i grupper med tilnærmet like risikoegenskaper med hensyn til debitorernes evne til å betale ved forfall. Næringsgrupper benyttes som kriterium. Verdifall beregnes på grunnlag av porteføljevurderinger, erfaringer, vekst og generelle utviklingstrekk.

Nedskrivning for tap dekker tap i engasjementsmassen som er inntrådt. Nedskrivning for tap inkluderer også mulige tap når det foreligger objektive bevis på at debitor har manglende framtidig oppgjørsevne. Det foretas kvartalsvis oppfølging av låneporteføljen med tilhørende vurdering av individuelle og gruppemessige nedskrivninger. Til grunn for nedskrivning for verdifall skal det foreligge en risikoklassifisering i samsvar med etablerte retningslinjer i henhold til bankens Kreditthåndbok.

Overtatte eiendeler blir vurdert i henhold til vurderingsregler for den enkelte eiendel.

Nedskrivningen utgjør forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer. Ved beregning av nåverdier benyttes løpende effektiv rente. Sikkerheter vurderes til påregnelig salgspris redusert med salgskostnader.

Finansielle eiendeler til virkelig med verdiendringer over resultatet.

Denne kategorien inneholder finansielle eiendeler holdt for omsetning eller finansielle eiendeler øremerket til virkelig verdi over resultatet. Eiendelene er klassifisert som omløpsmidler og vurdert til virkelig verdi. Alle gevinster og tap blir innregnet i resultatregnskapet. Når investeringer er rentebærende, innregnes renter i resultatregnskapet ved å bruke effektiv rente-metode. I hovedsak blir bankens aksjer, obligasjoner og derivater plassert i denne kategorien. Unntakene er aksjer som klassifiseres som tilgjengelige for salg (anleggsaksjer), og derivater som brukes som sikringsinstrument.

Finansielle instrumenter tilgjengelige for salg vurdert til virkelig verdi med verdiendringer mot egenkapitalen

Andre finansielle eiendeler som konsernet eier, er klassifisert som tilgjengelig for salg og vurdert til virkelig verdi. Hvis det ikke har vært mulig å fastsette virkelig verdi er kostpris brukt. Gevinster eller tap innregnes direkte mot egenkapitalen, bortsett fra tap ved verdifall og for monetære poster som for eksempel obligasjoner og gevinster eller tap på valutakurser. Når disse investeringene blir fraregnet, innregnes akkumulerte gevinster eller tap, som tidligere var innregnet direkte mot egenkapitalen, i resultatregnskapet. Når investeringer er rentebærende, innregnes renter i resultatregnskapet ved å bruke effektiv rente-metoden.

Finansielle derivater klassifiserte som sikringsinstrumenter

Banken bruker finansielle derivater for å kunne sikre eksponeringen mot rente- valuta- og aksjekursrisiko som oppstår gjennom bankens aktiviteter. Det er hovedsakelig renteswapper som benyttes. Eksponeringen mot finansiell risiko er beskrevet i styrets årsberetning. I henhold til bankens finansstrategi, kjøpes eller utstedes ikke finansielle derivater for handelsformål.

Finansielle derivater innregnes første gang til kostpris. I etterfølgende perioder vurderes finansielle derivater til virkelig verdi over resultatet.

Finansielle derivater og sikringsbokføring

For å benytte sikringsbokføring kreves det at sikringen dokumenteres på avtaletidspunktet, at sikringen er svært effektiv og at sikringseffektiviteten kan måles både på avtaletidspunktet og senere i løpetiden. Sikringen anses normalt som svært effektiv hvis det både på avtaletidspunktet og i løpetiden kan forventes at endringer i virkelig verdi av det sikrede objekt tilsvarer endringer i virkelig verdi av sikringsinstrumentet. Det vil si at verdien av sikringsinstrumentet er mellom 80 % til 125 % av sikret objekt.

Sikringsbokføring anvendes for derivater som er ment for sikring av endringer i virkelig verdi på eiendeler eller forpliktelser. Risikoen for slike endringer i balansen er hovedsakelig relaterte til utlån, rentebærende verdipapirer, innskudd og rentebærende gjeld med avtale om fast rente. Bankens sikringsinstrumenter er i hovedsak rentebytteavtaler, hvor fast rente byttes i flytende. Banken har i disse tilfellene byttet fastrente/opsjonene mot flytende rente slik at banken ikke har noen rente/eller markedsrisiko knyttet til disse posisjonene. (se note 24).

Endringer i virkelig verdi på sikret objekt og sikringsinstrumentet innregnes i Netto gevinster og tap i resultatregnskapet. Eventuell sikringsineffektivitet innregnes således i resultatregnskapet. Er sikringen 100 % effektiv vil nettoresultatet bli lik 0.

Hvis kravet for å benytte sikringsbokføring ikke oppfylles vil sikringsbokføringen opphøre. Derivatet vil da fortsatt bli innregnet til virkelig verdi, mens sikret objekt vil bli innregnet til amortisert kost. Endringer i verdien på derivatet vil bli ført løpende mot resultatet som tap/gevinst på verdipapirer som er omløpsmidler.

Virkelig verdi

For finansielle instrumenter som handles i et aktivt marked fastsettes virkelig verdi på bakgrunn av observerte markedsverdier. For øvrige finansielle instrumenter blir det brukt interne eller eksterne estimater basert på blant annet sist kjente omsetningskurs og nåverdberegninger. For finansielle instrumenter med dårlig likviditet knytter det seg usikkerhet til beregningene. Der det ikke finnes observerbare markedspriser for finansielle eiendeler tilgjengelig for salg, skal virkelig verdi av de finansielle eiendeler estimeres. I noen tilfeller hvor det er vanskelig å finne andre metoder for å beregne virkelig verdi kan eiendelen vurderes til historisk kostpris. Eventuell usikkerhet knyttet til innfrielse blir tatt hensyn til (kredittrisiko). Se note 39 for mer opplysninger om mer informasjon om hvilke verdsettelsesmetoder som er brukt.

1.7 Immaterielle eiendeler

1.7.1 Goodwill

Alle virksomhetssammenslutninger regnskapsføres etter oppkjøpsmetoden. Goodwill representerer beløp som oppstår ved overtakelse av datterforetak og tilknyttede foretak. Goodwill innregnes i balansen til anskaffelseskost (fratrullet eventuelle akkumulerte tap ved verdifall). Goodwill fordeles på kontantstrømgenererende enheter og blir testet årlig for verdifall. Negativ goodwill innregnes direkte i resultatregnskapet.

1.7.2 Andre immaterielle eiendeler

Andre immaterielle eiendeler som anskaffes, innregnes i balansen til anskaffelseskost, fratrullet akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall. Kostnader forbundet med større programvareinvesteringer som vil gi økonomiske fordeler og med antatt levetid på minst tre år innregnes som immaterielle eiendeler. Senere utgifter vedrørende balanseførte immaterielle eiendeler balanseføres bare når de øker de fremtidige økonomiske fordeler relatert til denne eiendelen. Alle andre utgifter kostnadsføres i den perioden de påløper. Avskrivninger beregnes og resultatføres lineært over estimert utnyttbar levetid for de immaterielle eiendelene, med mindre slik levetid er ubestemt.

Goodwill og immaterielle eiendeler med ubegrenset økonomisk levetid blir testet for verdifall på balansedagen. Andre immaterielle eiendeler blir avskrevet fra tidspunktet de er tilgjengelige for bruk. Estimert utnyttbar levetid fremgår av note 22.

1.8 Varige driftsmidler

Varige driftsmidler innregnes i balansen til anskaffelseskost, fratrullet akkumulerte avskrivninger og eventuelt tap ved verdifall. Når deler av eiendom, anlegg og utstyr har forskjellig utnyttbar levetid, regnskapsføres de som separate eiendom, anlegg og utstyr.

Pådratte utgifter til utskiftning av deler av driftsmiddel innregnes i balanseført verdi for en enhet av eiendom, anlegg og utstyr når slike utgifter antas å gi foretaket fremtidige økonomiske fordeler relatert til utskiftingene og utgiftene for de utskiftede deler kan måles pålitelig. Alle andre utgifter innregnes i resultatregnskapet i den perioden de påløper. Avskrivninger beregnes lineært over estimert utnyttbar levetid for driftsmiddelet og belastes resultatregnskapet. Tomter avskrives ikke. Estimert økonomisk levetid fremgår i note 22 og 23. Restverdi revurderes årlig dersom den ikke er ubetydelig.

1.9 Kundefordringer og andre fordringer

Kundefordringer og andre fordringer regnskapsføres til anskaffelseskost fratrullet tap ved verdifall.

1.10 Verdifall på ikke-finansielle eiendeler

Balanseført verdi av konsernets ikke-finansielle eiendeler blir, med unntak av beholdning og eiendeler ved utsatt skatt (se regnskapsprinsipp 1.19), gjennomgått på balansedagen for å vurdere om det foreligger indikasjoner på verdifall. Dersom det foreligger slike indikasjoner, estimeres eiendelens gjenvinnbare beløp. Årlig beregnes gjenvinnbart beløp på balansedagen for goodwill, eiendeler som har en ubestemt utnyttbar levetid og immaterielle eiendeler som ennå ikke er tilgjengelige for bruk. Tap ved verdifall innregnes når balanseført verdi av en eiendel eller kontantgenererende enhet overstiger gjenvinnbart beløp. Tap ved verdifall innregnes i resultatregnskapet. Verdifall beregnet for kontantgenererende enheter fordeles slik at balanseført verdi av eventuell goodwill i kontantgenererende enheter reduseres først. Deretter fordeles resterende verdifall på de øvrige eiendelene i enheten forholdsmessig ut i fra balanseført verdier.

Beregning av gjenvinnbart beløp

Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgspris og bruksverdi. Bruksverdi beregnes ved å diskontere forventede fremtidige kontantstrømmer til nåverdi ved å benytte diskonteringsrente før skatt som reflekterer markedets prissetting av tidsverdien av penger og den risiko som er knyttet til den spesifikke eiendelen. For eiendeler som ikke hovedsaklig generer uavhengige kontantstrømmer, fastsettes gjenvinnbart beløp for den kontantgenererende enhet som eiendelen tilhører.

Reversering av verdifall

Tap ved verdifall av goodwill reverseres ikke. For andre eiendeler reverseres tap ved verdifall dersom det er en endring i estimater benyttet for å beregne gjenvinnbart beløp. Et tap ved verdifall reverseres bare i den grad eiendelens balanseførte verdi ikke overstiger den balanseførte verdien som ville vært fastsatt, netto etter avskrivninger eller amortisering, dersom ingen tap ved verdifall hadde vært innregnet.

1.11 Rentebærende lån og kreditter

Rentebærende lån og kreditter innregnes første gang til virkelig verdi, fratrullet direkte henførbare transaksjonsutgifter. I etterfølgende perioder måles rentebærende forpliktelser til amortisert kost, ved å bruke effektiv rente metoden.

1.12 Utbytte

Utbytte innregnes som forpliktelse i den perioden de blir vedtatt.

1.13 Leverandørgjeld og andre kortsiktige forpliktelser

Leverandørgjeld og andre betalingsforpliktelser innregnes til kost.

1.14 Avsetning

En avsetning innregnes i balansen når konsernet har en eksisterende rettslig forpliktelse eller underforstått plikt, som følge av en tidligere hendelse og det er sannsynlig at det vil kreves en strøm av økonomiske fordeler fra foretaket for å innfri forpliktelsen. Dersom effekten er betydelig, beregnes avsetningen ved å neddiskontere forventede fremtidige kontantstrømmer med en diskonteringsrente før skatt som reflekterer markedets prissetting av tidsverdien av penger og, hvis relevant, risikoer spesifikt knyttet til forpliktelsen.

1.15 Pensjonsforpliktelser

Netto forpliktelse knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger beregnes separat for hver ordning ved å estimere størrelsen på fremtidige ytelser som den ansatte har opptjent gjennom sin arbeidsinnsats i innværende og tidligere perioder. Disse fremtidige ytelsene diskonteres for å beregne nåverdien, og virkelig verdi av pensjonsmidler trekkes fra for å finne netto forpliktelse. Diskonteringsrenten utgjør balansedagens rente på godt sikrede obligasjonslån med tilnærmet samme løpetid som konsernets forpliktelser. Beregningene er gjort av en kvalifisert aktuar, og er basert på lineær opptjeningsmodell. Når ytelsene i en ordning forbedres, innregnes den andelen av økningen i ytelsene, som ansatte har opparbeidet rettighet til, som kostnad i resultatregnskapet lineært over gjennomsnittlig tidsperiode frem til de ansatte har oppnådd en ubetinget rett til de økte ytelsene. Kostnaden innregnes umiddelbart i resultatregnskapet dersom de ansatte allerede ved tildeling har fått en ubetinget rett til økte ytelser. Aktuarielle gevinster og tap ved beregning av foretakets forpliktelse for en pensjonsordning innregnes direkte i egenkapitalen. Når beregningene resulterer i en netto eiendel for foretaket, begrenses innregningen av denne eiendelen til nettoen av totale urealiserte aktuarielle tap og kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening og nåverdien av fremtidige tilbakebetalinger fra ordningen eller reduksjoner i innbetalinger til ordningen.

1.16 Egenkapitalbevis

Ved tilbakekjøp av egne egenkapitalbevis innregnes kjøpesummen inklusive direkte henførbare kostnader som endring i egenkapitalen. Egne egenkapitalbevis presenteres som en reduksjon i egenkapitalen.

1.17 Periodisering - inntektsføring/kostnadsføring

Renter inntektsinnregnes/kostnadsføres etter effektiv rente metode. Provisjoner innregnes i resultatregnskapet etter hvert som disse opptjenes som inntekter eller påløper som kostnader. Utbytteinntekter innregnes i resultatet på det tidspunktet rett til å motta betaling er etablert. Leieinntekter innregnes i resultatregnskapet lineært over avtalt leieperiode. Driftsinntekter fra utførte tjenester innregnes i resultatregnskapet i forhold til transaksjonens fullføringsgrad på balansedagen. Leiebetalinger under operasjonelle leieavtaler innregnes i resultatregnskapet lineært over leieperioden. Renteelementet i betalinger under finansielle leieavtaler innregnes i resultatet basert på effektiv rente-metode.

Forskuddsbetalte inntekter og påløpte ikke betalte kostnader periodiseres og innregnes som gjeld i balansen. Opptjente ikke betalte inntekter inntektsføres og innregnes som et tilgodehavende i balansen.

1.18 Skatt

Inntektsskatt på periodens resultat består av periodeskatt og utsatt skatt. Inntektsskatt innregnes i resultatet med unntak av skatt på poster som er innregnet direkte mot egenkapitalen. Skatteeffekten av sistnevnte poster innregnes direkte mot egenkapitalen. Periodeskatt utgjør forventet betalbar skatt på årets skattpliktige resultat til gjeldende skattesatser på balansedagen, og eventuelle korrigeringer av utsatt skatt/skattefordel for tidligere år. Utsatt skatt avsettes basert på balanseorientert gjeldsmetode ved å ta hensyn til midlertidige forskjeller mellom balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser i den finansielle rapporteringen og skattemessige verdier. Det tas ikke hensyn til følgende midlertidige forskjeller: goodwill som ikke er skattemessig fradragsberettiget, opprinnelig innregning av eiendeler eller forpliktelser som ikke påvirker verken regnskapsmessig eller skattemessig resultat, samt forskjeller relatert til investeringer i datterforetak som ikke antas å reversere i overskuelig fremtid. Avsetningen for utsatt skatt er basert på forventninger om realisasjon av eller oppgjør for balanseførte verdier av eiendeler og forpliktelser, og er beregnet med skattesatser som er kjent for fremtidige år. Ved utsatt skatt innregnes eiendeler kun i den grad det er sannsynlig at eiendelen kan utnyttes gjennom fremtidige skattemessige resultater. Ved utsatt skatt reduseres eiendelen i den grad det ikke lenger er sannsynlig at skattefordelen vil bli realisert.

1.19 Segmentrapportering

Et segment utgjør en identifiserbar del som enten leverer produkter eller tjenester (virksomhetssegment), eller leverer produkter eller tjenester innenfor et særskilt økonomisk miljø (geografisk segment), og som har en risiko og avkastning som er forskjellig fra andre segmenter. I tillegg vises de ufordelte postene. Det rapporteres ikke geografisk segment.

1.20 Anvendelse av IFRS-Standarder

Nye og endrede regnskapsstandarder og fortolkninger utgitt av IASB vil kunne påvirke konsernets fremtidige rapportering. Alle mulige effekter av de nye standardene er ikke gjennomgått men i det følgende vil de endringer som kan tenkes å påvirke konsernets fremtidige rapportering i vesentlig grad omtales.

IFRS 9 Finansielle instrumenter

IASB har i 2014 ferdigstilt den nye standarden for finansielle instrumenter, IFRS 9 Finansiell instrumenter. IFRS 9 dekker klassifisering, måling, nedskrivninger samt sikring. IFRS 9 erstatter IAS 39 og gjelder med virkning fra og med regnskapsårs som begynner 1. januar 2018 eller senere. Standarden er foreløpig ikke godkjent for bruk innenfor EU og det er foreløpig ingen offisiell tidsplan for denne prosessen. Etter IFRS 9 skal finansielle eiendeler klassifiseres basert på selskapets forretningsmodell for å håndtere sine finansielle instrumenter og karakteristikkene ved de kontraktsfestede kontantstrømmene fra instrumentet. For finansielle forpliktelser er kravene i hovedsak lik IAS 39. Sammenlignet med gjeldende regler innebærer nye sikringsregler noe forenkling i den praktiske gjennomføring og oppfølgingen av utpekte sikringsforhold. Implementering av en forventet-tap-modell vil medføre at tap innregnes på et tidligere tidspunkt enn etter dagens regelverk. Det er således forventet en økning i nedskrivninger for tap noe som også vil kunne ha en negativ effekt på kapitaldekningen. Banken har foreløpig ikke sluttført konsekvensutredningen.

IFRS 15 Inntekt fra kontrakter med kunder

IASB har publisert den nye standarden IFRS 15 Inntekter fra kontrakter med kunder. Den nye standarden skisserer en helhetlig modell for regnskapsføring av inntekter, og vil erstatte IAS 18. Den nye standarden gjelder for regnskapsår som begynner 1. januar 2017 eller senere, men tidligere anvendelse er tillatt. Det er forventet at EU-kommisjonen vil vedta standarden i løpet av andre kvartal 2016. Standarden gjelder ikke for finansielle instrumenter. Banken mener innføring av denne standarden i liten grad vil påvirke banken.

IFRS 16 Leasing

IASB har publisert den nye standarden IFRS 16 Leasing som endrer bokføringskravene for leasing-takere. Alle leasing-kontrakter (unntatt korte kontrakter og mindre leasing-eiendeler) må bokføres på leasing-takerens balanse som en eiendel med bruksrett og som en gjeld. Betalingene fra en slik kontrakt skal presenteres som avskrivning og rentekostnad. Bokføringskravene for leasing-giver er uforandret. Tilleggsopplysninger er også påkrevd. Den nye standarden trer i kraft for regnskapsår som begynner 1. januar 2019 eller senere. Tidlig implementering er tillatt. Endringene er enda ikke godkjent av EU-kommisjonen. Banken har på nåværende tidspunkt ikke tenkt å anvende denne standarden, og banken mener innføring av denne standarden i liten grad vil påvirke banken.

Andre endringer i IFRS

IASB har publisert enkelte nye eller endrede standarder som er vurdert til ikke å ha innvirkning på konsernet. Dette omfatter IFRS 10, IFRS 12, IAS 16, IAS 28 og IAS 38.

2 Finansiell risiko

Banken har gruppert risiko knyttet til sine finansielle instrumenter i tre grupper. Dette er kredittrisiko, likviditetsrisiko og markedsrisiko. Det vises også til beskrivelse av finansiell risiko i styrets årsberetning.

2.1 Kredittrisiko

Kredittrisiko er risiko knyttet til at kunder eller andre motparter ikke kan oppfylle sine kontraktsmessige forpliktelser. For banken er dette i stor grad knyttet til risiko knyttet til tap på utlån. Vurdering av risiko og metoder som benyttes for å måle behov for avsetninger til tap på utlån og garantier er beskrevet nærmere i prinsippnoten. Det vises også til note 17 hvor metode for risikoklassifisering og nedskrivingsbeløp vises. Her vises også utvikling i tap, og hvilke nedskrivninger som er gjennomført.

Banken har ikke endret sin generelle praksis for kredittvurdering og men har tatt i bruk en sannsynlighetsbasert risikoklassifiseringsmodell, som er nærmere beskrevet i note 17. Endrede generelle økonomiske utsikter i forhold til forrige år kan allikevel medføre noe endring ved vurderingen nye utlån. En stor andel av bankens utlån er gitt med sikkerhet i boliger i bankens primærområde. Historisk sett har banken lite tap på disse utlånene, og det er fortsatt bankens vurdering at det er lite sannsynlige med vesentlige tap knyttet til disse utlånene. Det er også bankens vurdering at bankens primærområde er mindre preget av opp og nedgangstider en generelt i Norge, og kredittrisikoen derfor er mer stabil her enn i pressområdene.

Banken har en betydelig obligasjonsportefølje (se note 19). Banken har en policy om å investere i obligasjoner med god kredittverdighet, og i hovedsak i papirer med flytende rente. Banken har også en øvre ramme for hvor mye som av forvaltingskapitalen som kan plasseres i obligasjoner (per 31.12.15 maksimalt 1 600 mill. kroner).

En generell økning i kredittrisiko knyttet til obligasjoner, vil påvirke verddivurderingen av denne porteføljen. Generelt vil en økning i kredittrisikoen redusere verdien av obligasjonsporteføljen. I tillegg vil kredittverdigheten til den enkelte obligasjonsutsteder påvirke verdien av obligasjonen. En generell økning i kreditrisikopremien på 1,5 % på en portefølje på ca 1 600 millioner med i snitt 3 års løpetid vil ha en negativ effekt på verdien av porteføljen med ca 70 mill. kroner.

2.2 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risiko knyttet til om banken kan betale sine forpliktelser når de forfaller. Det vises til note 34 som viser en oppstilling for når balansepostene forfaller og omtaler bankens strategi knyttet til likviditetsrisiko. Banken har som strategi på å hente mye av sin funding gjennom langsiktige lån. Banken har også løpende arbeidet for å ha god likviditet, og har en målsetting om å ha likvider for å dekke forfall på innlån 1 år frem i tid. Likviditetsrisikoen følges løpende opp gjennom måling og rapportering av likviditetsindikator I og II, og LCR. Banken har fastsatt interne mål her som er noe strengere enn de offisielle krav og har som mål å ha en lav likviditetsrisiko.

2.3 Markedsrisiko

Markedsrisiko er risiko knyttet til endringer i markedspriser. For banken gjelder dette i hovedsak endringer i rentenivå, og dels endringer i aksje/obligasjonsverdier. Note 35 viser en oversikt over balansepostene og når en renteendring vil kunne gjennomføres. Banken har som målsetting å være minimalt utsatt for risiko knyttet til endringer i rentenivå. Banken benytter seg derfor av rentebytteavtaler for å sikre seg mot renterisiko knytte til fastrenteavtaler på utlån eller innlån, en oversikt over de samlede rentebytteavtaler og deres verdi vises i note 24.

Når det gjelder bankens obligasjoner er dette for alle vesentlige poster obligasjoner med flytende rente (note 19), som i liten grad er utsatt for markedsrisiko.

Banken har markedsrisiko knyttet til aksjekurser, denne er begrenset gjennom at styret har definert en fastsatt en ramme for investering i aksjer, grunnfond og aksjefond, som er klassifisert som omløpsmidler, til maksimalt 45 mill. kroner. For en oversikt over bankens investeringer i aksjer/fond se note 20, og note 6. I perioder med store svingninger er det større risiko knyttet til investeringer i verdipapirer med variabel avkastning, enn alternative plasseringer. Banken har en forholdsvis liten andel av sin kapital investert i omløpsaksjer ved utgangen av 2015 (12,0 mill. kroner). Banken har i tillegg ca. 14,8 mill. kroner plassert i fond som er klassifisert i samme regnskapspost som aksjer.

Note 2 Kritiske estimater og vurderinger.

Tap på utlån, obligasjoner og garantier (note 17)

Banken gjennomgår hele bedriftsmarkedsporteføljen årlig og store og spesielt risikable engasjementer gjennomgås løpende. Lån til privatpersoner gjennomgås når de er misligholdt mer en 11 dager eller dersom de har en særlig dårlig betalingshistorikk. Banken systemer for risikoklassifisering er omtalt i note 17. Banken foretar nedskrivning for verdifall på individuelle lån dersom det foreligger en objektiv informasjon på redusert kredittkvalitet i form av redusert betalingsevne eller sikkerhetsverdi etter at lånet har blitt bevilget. Redusert kredittkvalitet er definert som en nedgradering i risikoklassifiseringssystemet. Slik informasjon kan være betalingshistorikk, og informasjon om debitors betalingsevne. Nedskrivning for verdifall på individuelle lån beregnes som forskjellen mellom lånets bokførte verdi og nåverdien av diskontert kontantstrøm basert på effektiv rente på tidspunktet for første gangs beregning av spesifiserte tap. Senere renteendringer hensyntas for låneavtaler med flytende rente.

Nedskrivning for verdifall beregnes på undergrupper av utlån der det foreligger objektiv informasjon som viser at kredittrisikoen har økt etter at kredittene er bevilget, men hvor det ikke er mulig å gjennomgå alle engasjementer på individuell basis eller informasjonen ikke lar seg spesifisere på engasjementsnivå. Slik informasjon kan være negativ utvikling i risikoklassifisering eller informasjon om negativ utvikling i sikkerhetsverdier, lønnsomheten i en bransje, eller grupper av debitors betalingssevne.

Nedskrivning for verdifall vil alltid baseres på en betydelig grad av skjønn. Prediksjoner basert på historisk informasjon kan vise seg å bli feil fordi man aldri kan vite med sikkerhet hvilke relevans historiske data har som beslutningsgrunnlag. I mange tilfeller vil sikkerheter måtte realiseres i lite likvide markeder og prisfastsettelsen kan derfor være beheftet med betydelig usikkerhet.

Banken har ikke endret sin generelle praksis for kredittvurdering og benytter samme modeller/praksis som for tidligere år. Dette gjelder også for avsetninger for tap. Det er bankens vurdering at bankens primærområde er mindre preget av opp og nedgangstider en generelt i Norge, og tapene knyttet til utlån til kunder derfor vil variere mindre enn i pressområdene. Utlån til kunder utgjør en svært vesentlig del av bankens samlede eiendeler og en økning i tap knyttet til denne posten vil derfor ha betydelige effekter på bankens resultater. F. eks vil et årlig tap på 1 % av utlån til kunder øke årlige tapskostnader i konsernet fra 2015 sitt nivå på 17,0 mill. kroner til 119,8 mill. kroner. Bankens estimater viser at de tapsavsetninger som er gjort sannsynligvis vil være dekkende.

Virkelig verdi egenkapitalinteresser (note 20 og 40)

Eiendeler som vurderes til virkelig verdi over resultatregnskapet vil normalt omsettes i aktive markeder og verdien vil således kunne fastsettes med rimelig grad av sikkerhet. For eiendeler som klassifiseres som tilgjengelig for salg vil ikke dette nødvendigvis være tilfellet. Tilsvarende vil markedsverdier for eiendeler og forpliktelser

som regnskapsføres til amortisert kost og som fremkommer i noter, kunne være estimater basert på diskonterte forventede kontantstrømmer, multiplikatoranalyser eller andre beregningsmetoder. Slike vil kunne være beheftet med betydelig usikkerhet. Med unntak for noen få aksjer er det norske aksjemarkedet lite likvid. Aksjekurser vil i de fleste tilfeller være sist omsatte kurs. I noen tilfeller der likviditeten er dårlig og det fremkommer større uforklarte prisbevegelser rundt årsskiftet, vil kursen kunne være fastsatt som volumvektet gjennomsnitt over en tidsperiode, vanligvis desember.

Verdien av bankens verdipapirer med variabel avkastning er vurdert til 265 mill. kroner ved årsskiftet. Herav utgjør aksjer i Eika Gruppen AS 151,2 mill. kroner og Eika Boligkreditt AS 83,2 mill. kroner. Ved en endring i verdisettingen av disse selskapene vil derfor banken være utsatt for risiko av betydning. Verdsattelsen av Eika Gruppen AS tar utgangspunkt i en verddivurdering av de enkelte selskaper som inngår i gruppen, og en samlet verdi for konsernet totalt, basert på relevante verdsettelsesmetoder. Denne verddivurderingen blir vurdert opp i mot sist kjente emisjons- og/eller omsetningskurs, hensyntatt bankens egne vurderinger av hendelser frem til balansedagen. Aksjene i Eika Boligkreditt AS er vurdert med basis i siste emisjonskurs og egenkapital per aksje i selskapet. Banken anser det ikke som sannsynlig at verdien av aksjene i Eika Gruppen og Eika Boligkreditt AS vil endre seg vesentlig i det kommende regnskapsår. Når det gjelder bankens omløpsaksjer anses det som sannsynlig at disse vil følge den generelle børsutviklingen.

Virkelig verdi av derivater (note 24)

Virkelig verdi av derivater fremkommer vanligvis ved bruk av verddivurderingsmodeller der prisen på underliggende, eksempelvis renter og valuta innhentes i markedet. For opsjoner vil volatiliteter være observerte implisitte volatiliteter eller beregnede volatiliteter basert på historiske kursbevegelser for underliggende. I de tilfeller bankens risikoposisjon er tilnærmet nøytral, vil midtkurser bli anvendt. Med nøytral risikoposisjon menes eksempelvis at renterisiko innenfor et løpetidsbånd er tilnærmet null. I motsatt fall brukes den relevante kjøps eller salgskurs for å vurdere nettoposisjonen.

Bankens derivater er i stor grad sikringsinstrumenter og en endring i verdien på disse vil derfor i stor grad samsvare med verdiendringer på sikringsobjektet og ha begrenset effekt på bankens finansielle stilling.

Pensjoner (note 10)

Netto pensjonsforpliktelser og årets pensjonskostnad er basert på en rekke estimater herunder; avkastning på pensjonsmidlene, fremtidig rente og inflasjonsnivå, lønnsutvikling, turnover, utvikling i grunnbeløpet og den generelle utviklingen i antall uføretryggede og levealder er av stor betydning. Usikkerheten er i stor grad knyttet til bruttoforpliktelsen og ikke til den nettoforpliktelsen som fremkommer i balansen. Estimaterendringer som følge av endringer i nevnte parametere vil innregnes direkte mot egenkapitalen og ikke belaste resultatregnskapet umiddelbart slik som andre estimaterendringer.

Tidligere avsetninger for fremtidige forpliktelser knyttet til AFP ble tilbakeført i løpet av 2010. Dette gjelder ikke for avsetninger som dekker de som har begynt å ta ut AFP ved inngangen av 2010. Per 31.12.2015 er det derfor kun regnskapsmessig avsatt for å dekke bedriftens fremtidig AFP-forpliktelser for aktive AFP pensjonister.

Note 3 Endringer i konsernstruktur

Totens Sparebank sine datterselskaper er nærmere beskrevet i note 21.

Note 4 Segmentinformasjon

Banken har to strategiske forretningsområder som rapporteres til ledelsen. Dette er privatmarkedet og bedriftsmarkedet. I noten nedenfor vises tilsvarende segmentinformasjon som rapporteres til ledelsen i banken. Personkunder som følges opp via næringsavdelingen inngår i bedriftsmarkedet. Det er vår vurdering at det ikke foreligger vesentlig forskjeller i risiko og avkastning på produkter og tjenester som inngår i bankens hovedmarkeder.

Morbank 2015

	Privat- marked	Bedrifts- marked	Ufordelt	Sum
Resultatregnskap				
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	129.120	100.791	-1.894	228.017
Netto andre driftsinntekter	62.313	9.866	3.912	76.091
Driftskostnader	45.459	9.752	117.240	172.450
Driftsresultat før tap	145.974	100.905	-115.222	131.658
Tap på utlån	2.701	10.962	3.251	16.914
Nedskrivninger	0	0	240	240
Driftsresultat før skatt	143.273	89.943	-118.233	114.984
Skatt	38.684	24.285	-33.475	29.494
Resultat etter skatt	104.589	65.658	-84.760	85.489
Balanse				
Netto utlån til kunder	5.336.972	3.650.205	222.979	9.210.157
Andre eiendeler	0	0	2.254.772	2.254.772
Sum eiendeler per segment	5.336.972	3.650.205	2.467.145	11.464.929
Innskudd fra og gjeld til kunder	4.779.545	1.992.154	285.479	7.057.178
Annen gjeld	0	0	3.193.518	3.193.518
Sum gjeld	4.779.545	1.992.154	3.478.997	10.250.696
Egenkapital	0	0	1.214.233	1.214.233
Sum gjeld og egenkapital per segment	4.779.545	1.992.154	4.682.624	11.464.929

Morbank 2014

	Privat- marked	Bedrifts- marked	Ufordelt	Sum
Resultatregnskap				
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	125.294	106.740	-10.801	221.233
Netto andre driftsinntekter	65.346	10.373	27.370	103.089
Driftskostnader	41.782	9.675	106.610	158.067
Driftsresultat før tap	148.858	107.438	-90.041	166.255
Tap på utlån	-1.900	24.200	208	22.508
Nedskrivninger	0	0	36.780	36.780
Driftsresultat før skatt	150.758	83.238	-53.469	180.527
Skatt	40.705	22.474	-26.764	36.415
Resultat etter skatt	110.053	60.764	-26.705	144.113
Balanse				
Netto utlån til kunder	4.885.573	3.642.172	237.035	8.764.780
Andre eiendeler	0	0	3.019.599	3.019.599
Sum eiendeler per segment	4.885.573	3.642.172	3.256.634	11.784.379
Innskudd fra og gjeld til kunder	4.509.984	1.849.614	308.212	6.667.810
Annen gjeld	0	0	3.958.660	3.958.660
Sum gjeld	4.509.984	1.849.614	4.266.872	10.626.470
Egenkapital	0	0	1.157.909	1.157.909
Sum gjeld og egenkapital per segment	4.509.984	1.849.614	5.424.781	11.784.379

Konsern 2015

	Privat- marked	Bedrifts- marked	Ufordelt	Sum
Resultatregnskap				
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	169.764	100.791	-2.798	267.757
Netto andre driftsinntekter	40.988	9.866	3.004	53.857
Driftskostnader	47.532	9.752	113.107	170.392
Driftsresultat før tap	163.219	100.905	-112.901	151.223
Tap på utlån	2.701	10.962	3.251	16.914
Nedskrivinger	0	0	240	240
Driftsresultat før skatt	160.518	89.943	-115.912	134.549
Skatt	43.315	24.285	-32.423	35.176
Resultat etter skatt	117.203	65.658	-83.489	99.373
Balanse				
Netto utlån til kunder	8.030.118	3.650.205	201.699	11.882.022
Andre eiendeler	0	0	1.733.017	1.733.017
Sum eiendeler per segment	8.030.118	3.650.205	2.665.286	13.615.039
Innskudd fra og gjeld til kunder	4.779.545	1.992.154	277.094	7.048.793
Annen gjeld	0	0	5.305.829	5.305.829
Sum gjeld	4.779.545	1.992.154	5.582.923	12.354.620
Egenkapital	0	0	1.260.420	1.260.420
Sum gjeld og egenkapital per segment	4.779.545	1.992.154	6.843.343	13.615.039

Konsern 2014

	Privat- marked	Bedrifts- marked	Ufordelt	Sum
Resultatregnskap				
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	161.998	106.740	-11.861	256.877
Netto andre driftsinntekter	41.352	10.373	34.906	86.631
Driftskostnader	43.426	9.675	112.740	165.841
Driftsresultat før tap	159.924	107.438	-89.696	177.667
Tap på utlån	-1.900	24.200	208	22.508
Nedskrivinger	0	0	36.771	36.771
Driftsresultat før skatt	161.824	83.238	-53.133	191.930
Skatt	43.706	22.474	-25.838	40.342
Resultat etter skatt	118.118	60.764	-27.294	151.588
Balanse				
Netto utlån til kunder	7.801.687	3.642.172	214.634	11.658.493
Andre eiendeler	0	0	2.369.123	2.369.123
Sum eiendeler per segment	7.801.687	3.642.172	2.665.286	14.027.616
Innskudd fra og gjeld til kunder	4.509.984	1.849.614	302.093	6.661.691
Annen gjeld	0	0	6.175.714	6.175.714
Sum gjeld	4.509.984	1.849.614	6.477.807	12.837.405
Egenkapital	0	0	1.190.212	1.190.212
Sum gjeld og egenkapital per segment	4.509.984	1.849.614	7.668.019	14.027.616

Note 5 Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter

	Morbank		Konsern	
	2015	2014	2015	2014
Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	14.174	12.053	3.238	6.274
Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder	379.233	434.935	472.478	519.888
Renter og lignende inntekter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer	31.328	39.536	31.530	39.536
Andre renteinntekter og lignende inntekter		4		4
Sum renteinntekter	424.735	486.528	507.246	565.702
Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner	470	2.309	470	2.309
Renter og lignende kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder	109.925	140.852	109.438	140.413
Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer	66.244	94.676	109.502	138.646
Renter og lignende kostnader på ansvarlig lånekapital	14.421	21.950	14.421	21.950
Andre rentekostnader og lignende kostnader	5.658	5.507	5.658	5.507
Sum rentekostnader	196.718	265.294	239.489	308.825
Netto rente- og kredittprovisjoner	228.017	221.234	267.757	256.877

Herav inntektsførte renter og provisjoner på engasjement hvor det er foretatt nedskrivninger

4.552 6.780 4.552 9.495

Note 6 Netto verdiendringer og gevinst/tap på valuta og verdipapirer til virkelig verdi over resultatet og driftsresultat fra ordinær drift.

	Morbank		Konsern	
	2015	2014	2015	2014
Sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer	-25.848	4.351	-27.127	2.857
Aksjer og andre verdipapirer med variabel avkastning	1.378	2.498	1.378	2.498
Valuta og finansielle derivater	-5.614	-4.929	-5.614	-4.929
Sum	-30.085	1.920	-31.364	426

Banken verdiendringer knytter seg til verdipapirer som ble øremerket til kategorien virkelig verdi over resultatet ved første gangs registrering. I tillegg er verdiendringer knyttet til derivater ført mot resultatet

Finansielle verdipapirer som måles til virkelig verdi over resultatet har en vesentlig betydning for Totens Sparebank sitt resultat og stilling. Bankens resultater påvirkes i stor grad av svingninger i verdiene på aksje- og obligasjonsporteføljen.

	Morbank		Konsern	
	2015	2014	2015	2014
Driftsresultat	114.984	180.528		
Netto verdiendringer og gevinst/tap på verdipapirer til virkelig verdi over resultatet.	-30.085	1.920		
Netto tap/gevinst på langsiktige investeringer i verdipapirer	240	36.780		
Utbytte	17.043	12.758		
Driftsresultat fra ordinær bankdrift	127.786	129.070		

Note 7 Andre driftsinntekter

	Morbank		Konsern	
	2015	2014	2015	2014
Andre inntekter	944	1.309	718	683
Andre inntekter/Ring Med. Senter	7.956	0	7.956	0
Meglerprovisjon	0	0	0	8.830
Driftsinntekter faste eiendommer	80	82	372	418
Sum andre driftsinntekter	8.979	1.391	9.046	9.931

Note 8 Spesifikasjon av provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester

	Morbank		Konsern	
	2015	2014	2015	2014
Betalingsformidling	28.451	28.880	28.451	28.880
Provisjon spare- og plasseringsprodukter	5.526	4.623	5.526	4.623
Provisjon fra boligkreditt	32.045	40.125	11.999	17.621
Provisjon forsikringstjenester	17.316	16.674	17.316	16.674
Annen virksomhet	3.538	3.498	3.538	3.498
Garantiprovisjon	4.723	4.391	4.723	4.391
Sum inntekter	91.599	98.191	71.553	75.687

Note 9 Lønn og personalkostnader

	Morbank		Konsern	
	2015	2014	2015	2014
Lønn	71.593	68.191	71.788	72.882
Pensjoner (note 10)	8.052	6.148	8.052	6.148
Sosiale kostnader	12.411	12.342	12.411	12.342
Sum	92.056	86.681	92.252	91.372

Antall ansatte pr 31.12

132 125 132 125

Gjennomsnittlig årsverk

121 118 121 118

Oversikt over lån, lønn og andre godtgjørelser til bankens ledelse og styret 2015

	Morbank				Konsern			
	Lønn	Annen godtgjørelse	Arlig premie i opptjente pensjonsrettigheter	Lån og sikkerhetsstilleser	Lønn	Annen godtgjørelse	Arlig premie i opptjente pensjonsrettigheter	Lån og sikkerhetsstilleser
Ledende ansatte:	7.425	487	913	11.750	7.602	477	913	11.750
Adm. banksjef, Rolf Endre Delingsrud	1.890	266	240	2.300	1.890	266	240	2.300
Visedministrerende banksjef, Stig Håvard Blikseth	1.291	31	168	900	1.291	31	168	900
Banksjef finans, Johan Øverseth Røstøen	905	29	134	2.600	1.082	29	134	2.600
Banksjef Forretningsstøtte, Geir Sindre Von Schantz Nyborg	1.077	61	103	2.765	1.077	51	103	2.765
Banksjef Bedriftsmarked, Torleif Lilløy	1.287	72	182	3.175	1.287	72	182	3.175
Banksjef Personmarked, Åse Charlotte Øye	975	28	86	10	975	28	86	10
Styret (inkl. varamedlemmer):		1.010		3.254		1.010		3.254
Leder Geir Stenseth		243		1.200		243		1.200
Nestleder Steinar Nordengen		156				156		
Styremedlem Erland Opsahl		87		250		87		250
Styremedlem Jørn Wroldsén		98				98		
Styremedlem Anne C. Syljuåsen		98				98		
Styremedlem Christian Børresen		106				106		
Styremedlem Jan Sverre Seierstad (ansattes representant) 1)		95		651		95		651
Varamedlem Ragnhild Waldemar		42				42		
Varamedlem Nina Dyste								
(fast møtende varamedlem ansatte) 1)		53		1.153		53		1.153
Tidligere styremedlem Geir Nilsen		32				32		
Revisjonsutvalg:		140				140		
Leder av revisjonsutvalget Steinar Nordengen		53				53		
Medlem Anne C. Syljuåsen		35				35		
Medlem Geir Stenseth		18				18		
Medlem Christian Børresen		18				18		
Tidligere medlem Geir Nilsen		18				18		
Godtgjøringsutvalg:		14				14		
Leder av godtgjøringsutvalget Geir Stenseth		10				10		
Medlem Jørn Wroldsén		4				4		
Kontrollkomité		245		489		295		489
Leder av kontrollkomite Richard Søfteland Jensen		90				110		
Medlem Erik Hasli		55				65		
Medlem Jan Kåre Testad		55		489		65		489
Varamedlem Torhild Raddum		45				55		
Forstanderskapet		244		34.197		250		34.197
Forstanderskapets leder; Roar Løken Lunder		50		130		50		130
Ansatte som i hht. Godtgjørelsesforskriften omfattes av særlige regler:								
Avdelingsleder sparing og plassering, Jon-Magnus Helganger	684	41	38	1.143	684	41	38	1.143
Banksjef Risk & Compliance, Håkon Kvam	1.013	56	113	2.550	1.013	56	113	2.550
Lån til andre ansatte				160.419				160.419
Samlet innberettet rentefordel for ansatte				2.046				2.046

1) For ansattvalgte styremedlemmer er kun godtgjørelse for det gjeldende verv oppgitt.

Oversikt over lån, lønn og andre godtgjørelser til bankens ledelse og styret 2014

	Morbank				Konsern			
	Lønn	Annen godtgjørelse	Årlig premie i opptjente pensjonsrettigheter	Lån og sikkerhetsstilleser	Lønn	Annen godtgjørelse	Årlig premie i opptjente pensjonsrettigheter	Lån og sikkerhetsstilleser
Ledende ansatte:	7.040	412	863	12.000	7.040	412	863	12.000
Adm. banksjef, Rolf Endre Delingsrud	1.778	209	229	2.300	1.778	209	229	2.300
Viseadministrerende banksjef, Stig Håvard Blikseth	1.192	39	155	900	1.192	39	155	900
Banksjef finans, Johan Øverseth Røstøen	1.016	40	113	2.600	1.016	40	113	2.600
Banksjef Forretningsstøtte, Geir Sindre Von Schantz Nyborg	952	51	103	2.803	952	51	103	2.803
Banksjef Bedriftsmarked, Torleif Lilløy	1.241	46	146	3.387	1.241	46	146	3.387
Banksjef Personmarked, Ase Charlotte Øye	861	28	116	10	861	28	116	10
Styret (inkl. varamedlemmer):		924		3.384		924		3.384
Leder Geir Stenseth		183		1.200		183		1.200
Nestleder Steinar Nordengen 1)		135				135		
Styremedlem Erland Opsahl		28		250		28		250
Styremedlem Jørn Wroldsen		93				93		
Styremedlem Anne C. Syljuåsen		93				93		
Styremedlem Geir Nilsen		93				93		
Styremedlem Christian Børresen		75				75		
Styremedlem Jan Sverre Seierstad (ansattes representant) 2)		93		745		93		745
Varamedlem Nina Dyste (fast møtende varamedlem ansatte) 2)		36		1.189		36		1.189
Tidligere varamedlem Ann Kristin Haugen		27				27		
Tidligere styreleder Ole Festad Lund		67				67		
Revisjonsutvalg:		120				120		
Leder av revisjonsutvalget Steinar Nordengen		50				50		
Medlem Anne C. Syljuåsen		35				35		
Medlem Geir Ståle Nilsen		35				35		
Godtgjøringsutvalg:		13				13		
Leder av godtgjøringsutvalget Geir Stenseth		4				4		
Medlem Jørn Wroldsen		4				4		
Medlem Christian Børresen		0				0		
Medlem Ole Festad Lund		5				5		
Kontrollkomité				503				503
Leder av kontrollkomité Richard Søfteland Jensen								
Medlem Erik Hasli								
Medlem Jan Kåre Testad				503				503
Varamedlem Torhild Raddum								
Forstanderskapet		275		34.706		281		34.706
Forstanderskapets leder, Roar Løken Lunder		75		130		75		130
Ansatte som i hht. Godtgjørelsesforskriften omfattes av særlige regler:								
Avdelingsleder sparing og plassering, Jon-Magnus Helganger	766	33	23	1.202	766	33	23	1.202
Banksjef Risk & Compliance, Håkon Kvam	973	45	110	2.550	973	45	110	2.550
Lån til andre ansatte				156.048				156.048
Samlet innberettet rentefordel for ansatte				1.134				1.134

1) Gjennom eget heleid selskap har styremedlemmet i tillegg mottatt kr. 56.250,- i honorar for rådgivning knyttet til et konkret engasjement. Beløpet inkluderer merverdiavgift.

2) For ansattvalgte styremedlemmer er kun godtgjørelse for det gjeldende verv oppgitt.

Styreleder har et fleksilån og en kassekreditt med en ramme på til sammen 1 200 000 kr, men ikke benyttet benyttet per 31.12.2015. Den effektive renten på kassekreditte er 6,8% og lånet på 3,15 % i 2015, og lånene er gitt på vanlige markedsmessige forhold. Ledergruppen inkludert adm. banksjef, har samme pensjonsordning som gjelder generelt i foretaket. Tillitsvalgte har ikke pensjonsordning. Adm. banksjef har ved oppsigelse fra selskapets side rett til etterlønn i 12 mnd. utover oppsigelsestiden på 6 mnd. Inntekt fra lønnet arbeid i etterlønsperioden skal komme til fradrag i etterlønnen. Ingen øvrige ansatte eller tillitsvalgte har avtale om etterlønn ved fratredelse eller egen særskilt avtale om vilkår for oppsigelse. Ledende ansatte er ikke gitt avtaler av banken som gir de rett til å kjøpe egenkapitalbevis til annet enn markedsverdi. Rentesubsidiering av lån til ansatte er beregnet til 2,0 mill. kroner. Ved beregningen av rentesubsidier på lån til ansatte er det tatt utgangspunkt i differansen mellom lånerenten og den rentesats som gir grunnlag for fordelsbeskatning. Ordningen er felles for alle ansatte. Under gitte betingelser er det en generell bonusordning i banken hvor de ansatte får utbetale en bonus. For regnskapsåret 2015 utgjør dette kroner 10.000,- per ansatt, mot kroner 30.000,- for regnskapsåret 2014. Beløpet blir forholdsmessig redusert for de som har en lavere stillingsandel, eller har vært ansatt deler av året.

	Morbank		Konsern	
	2015	2014	2015	2014
Godtgjørelse til valgt revisor				
Lovpålagt revisjon	550,0	558,8	653,0	657,9
Lovpålagt revisjon/gransking i OMF selskaper	0	0	188,0	190,5
Annen bistand	243,0	388,2	243,0	388,2
Sum godtgjørelse til revisor	793,0	947,0	1.084,0	1.236,6

Godtgjørelse til revisor inkluderer merverdiavgift.

Note 10 Pensjonsforpliktelser overfor ansatte og tillitsvalgte

Banken har en kollektiv ytelsesbasert pensjonsordning som gir de ansatte rett til 70 % av sluttlønn når de ansatte pensjoneres (67 år). I tillegg har de ansatte mulighet til å benytte avtalefestet pensjon og gå ut i pensjon fra 62 år. Banken benytter DNB Livsforsikring ASA til å administrere og drifte bankens pensjonsordning, unntatt for avtalefestet pensjon hvor banken selv løpende finansierer ordningen. Pensjonsmidlene i ordningen er forvaltet av DNB Livsforsikring ASA i henhold til de gjeldende regler for forvaltning av pensjonsmidler. Banken har ingen direkte innvirkning på forvaltningen av midlene. Totens Sparebank er pliktig til å ha obligatorisk tjenestepensjon etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Den ovenfor beskrevne ordning tilfredsstiller de krav som stilles i lov om obligatorisk tjenestepensjon.

Netto pensjonsmidler

Konsernet har en kollektiv pensjonsordning overfor 155 ansatte (inkl. pensjonister). De ansatte har rett til bestemte fremtidige pensjonstelser (ytelsesplaner). Ordningen administreres via en kollektiv pensjonsforsikring.

Pensjonsforpliktelser

Konsernet har en generell avtale om førtidspensjonering gjennom AFP-ordningen. Staten dekker en andel av pensjonen. Bankens andel av avtalen finansieres direkte over drift. Banken har pr. 31.12.2015 ingen førtidspensjonerte på AFP etter gammel ordning.

	Morbank		Konsern	
	2015	2014	2015	2014
Periodens pensjonskostnad				
Årets pensjonsopptjening	6.055	4.459	6.055	4.459
Arbeidsgiveravgift av årets opptjening	847	629	847	629
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsen	2.206	3.470	2.206	3.470
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-2.192	-3.420	-2.192	-3.420
Resultatført planendring	0	0	0	0
Resultatført premie AFP	996	883	996	883
Arbeidsgiveravgift av premie AFP	140	127	140	127
Resultatført netto forpliktelse ved oppgjør	0	0	0	0
Resultatført pensjonskostnad	8.052	6.148	8.052	6.148

	Morbank		Konsern	
	2015	2014	2015	2014
Periodens pensjonskostnad				
Pensjonsforpliktelse (DBO) ved periodens slutt sikrede planer	-119.764	-105.879	-119.764	-105.879
Midler ved periodens slutt	106.944	99.623	106.944	99.623
Pensjonsforpliktelse (DBO) ved periodens slutt usikrede planer	-85	-53	-85	-53
Balanseført pensjonsforpliktelse	-12.906	-6.309	-12.906	-6.309
Av balanseført pensjonsforpliktelse er følgende knyttet til usikrede ordninger:	-85	-53	-85	-53
Av estimert total pensjonsforpliktelse er følgende fondert:	-106.944	-99.623	-106.944	-99.623
Av estimert total pensjonsforpliktelse er følgende ufondert:	-85	-53	-85	-53

	Morbank		Konsern	
	2015	2014	2015	2014
Endring i innregnet netto pensjonsforpliktelse i balansen				
Balanseført forpliktelse 01.01	-6.309	-2.316	-6.309	-2.353
Pensjonskostnad	-8.052	-6.148	-8.052	-6.148
Innbetalt	13.160	13.579	13.160	13.579
Ført mot egenkapitalen	-11.861	-11.867	-11.861	-11.867
Utbetalt over drift	157	444	157	481
Balanseført forpliktelse 31.12	-12.905	-6.309	-12.905	-6.309

	Morbank		Konsern	
	2015	2014	2015	2014
Endring i innregnet netto pensjonsforpliktelse i balansen				
Ved beregning er følgende forutsetninger lagt til grunn:	Forpliktelser	Kostnader	Forpliktelser	Kostnader
Diskonteringsrente	2,5 %	2,1 %	2,1 %	4,2 %
Forventet avkastning pensjonsmidler	2,5 %	2,1 %	2,1 %	4,5 %
Årlig forventet lønnsvekst	3,1 %	3,1 %	3,1 %	4,0 %
Årlig forventet G-regulering	3,1 %	3,1 %	3,1 %	4,0 %
Årlig forventet regulering av pensjoner under utbetaling	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %

Forventet avkastning på pensjonsmidler er satt lik diskonteringsrenten i hht. IAS 19. Premieinnbetalingen for 2015 er antatt å bli ca. 12,5 mill. kroner.

Utvikling i pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser	2015	2014	2013	2012	2011
Pensjonsforpliktelse (DBO) ved periodens slutt sikrede planer	119.764	105.879	83.812	102.100	117.912
Endring i %	13,1%	26,3%	-17,9%	-13,4%	4,1%
Midler ved periodens slutt	106.944	99.623	81.496	82.538	73.990
Endring i %	7,4%	22,2%	-1,3%	11,6%	6,3%

	Morbank		Konsern	
Bevegelser i pensjonsforpliktelser	2015	2014	2015	2014
Pensjonsforpliktelsen per 01.01	105.932	83.812	105.932	83.841
Årets pensjonsopptjening	6.055	4.459	6.055	4.459
Arbeidsgiveravgift av årets opptjening	847	629	847	629
Rentekostnad på pensjonsforpliktelser	2.206	3.470	2.206	3.470
Planendring	0	0	0	0
Aktuarielt tap (gevinst)	8.413	17.087	8.413	17.087
Pensjonsutbetalinger	-2.101	-1.957	-2.101	-1.986
Arb.g.avg. av innbetalte pensjonsmidler	-1.503	-1.567	-1.503	-1.567
Pensjonsforpliktelsen per 31.12	119.849	105.932	119.849	105.932

	Morbank		Konsern	
Bevegelser i pensjonsmidler	2015	2014	2015	2014
Pensjonsmidler per 01.01.	99.623	81.496	99.623	81.496
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	2.192	3.420	2.192	3.420
Aktuarielt (tap) gevinst	-3.448	5.234	-3.448	5.234
Innbetalinger	12.164	12.682	12.164	12.682
Pensjonsutbetalinger	-2.085	-1.641	-2.085	-1.641
Arb.g.avg. av innbetalte pensjonsmidler	-1.503	-1.567	-1.503	-1.567
Pensjonsmidler per 31.12.	106.944	99.623	106.944	99.623

Sensitivitetsanalyse pensjonsberegning

Følgende estimater er basert på fakta og omstendigheter pr. 31. desember 2015, forutsatt at alle andre parameter er konstante. Faktiske resultater kan i vesentlig grad avvike fra disse estimatene.

	Morbank				Konsern			
	Diskonteringsrente		Årlig lønnsvekst		Diskonteringsrente		Årlig lønnsvekst	
	+1%	-1%	+1%	-1%	+1%	-1%	+1%	-1%
Prosentvis endring i pensjonsforpliktelse /-kostnad:								
Pensjonsforpliktelse (PBO)	-16,0%	20,8%	12,1%	- 8,8%	-16,0%	20,8%	12,1%	- 8,8%
Periodens netto pensjonskostnader	-18,6%	25,2%	18,3%	-12,8%	-18,6%	25,2%	18,3%	-12,8%

Note 11 Andre driftskostnader

Bevegelser i pensjonsforpliktelser	2015	2014	2015	2014
Fremmede personytelser	3.254	2.799	3.254	2.799
Husleie og kostnader leide lokaler	16.597	15.900	10.285	9.661
Avgift sentrale organisasjoner	1.321	1.493	1.321	1.493
Driftskostnader faste eiendommer	0	0	333	232
Andre kostnader	14.017	14.561	14.017	18.582
Sum andre driftskostnader	35.189	34.753	29.210	32.767

Note 12 Netto tap på utlån og garantier

	Utlån		Garantier	
Bevegelser i pensjonsforpliktelser	2015	2014	2015	2014
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	6.154	21.053	3.250	250
+Periodens endring i gruppenedskrivninger	1.670	-6.299	0	0
+Konstaterte tap hvor det tidligere er gjort individuelle nedskrivninger	7.124	5.320	0	0
+Konstaterte tap hvor det tidligere ikke er gjort individuelle nedskrivninger	2.255	3.893	0	0
- Inngang på tidligere konstaterte tap	-3.539	-1.709	0	0
Periodens tapskostnader	13.664	22.258	3.250	250

Tap anses som konstatert ved stadfestet akkord eller konkurs, ved at utleggsforretninger ikke har ført fram, ved rettskraftig dom, eller forøvrig ved at banken har gitt avkall på hele eller deler av engasjementet, eller at engasjementet vurderes som endelig tapt av banken.

	2015	2014
Konstaterte tap utlån	9.379	9.213
Konstaterte tap garantier	0	0
Sum	9.379	9.213

Individuelle nedskrivninger på utlån

Individuelle nedskrivninger på utlån er avsetning til dekning av inntrådte tap på engasjement som er identifisert som tapsutsatte på balansedagen.

	Utlån		Garantier	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Individuelle nedskrivninger 01.01	58.715	37.662	1.700	1.700
- Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt nedskrivninger	7.124	5.320	0	0
+Økte nedskrivninger i perioden	9.576	10.308	0	0
+Nye nedskrivninger i perioden	13.119	17.366	250	250
- Tilbakeføring av nedskrivninger i perioden	9.417	1.301	0	0
Individuelle nedskrivninger 31.12	64.869	58.715	1.950	1.950

Nedskrivninger på grupper av utlån

Nedskrivninger på grupper av utlån er avsetning til dekning av tap som er inntruffet på engasjementer som ikke er identifisert og vurdert etter reglene om individuelle nedskrivninger.

	Utlån		Garantier	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Nedskrivning på grupper av utlån 01.01	29.668	35.968	0	0
+/- Periodens gruppe nedskrivning	1.670	-6.299	0	0
Nedskrivning på grupper av utlån 31.12	31.339	29.670	0	0

Note 13 Netto tap/gevinst på langsiktige investeringer i verdipapirer

	Morbank		Konsern	
	2015	2014	2015	2014
Nedskrivning av aksjer i Warren AS	0	67	0	67
Gevinst Eika Boligkreditt AS	249	0	249	0
Gevinst ved salg av aksjer i Nets	0	-38.204	0	-38.204
Tap ved salg av Aktiv Eiendomsmegling Innlandet AS	0	1.356	0	1.356
Gevinst Nordito Property AS	22	0	22	0
Diverse aksjer	-31	0	-31	9
Sum verdifall innregnet i resultatet	240	-36.782	240	-36.771

Regnskapsmessig gevinst vises med negativt tall, og regnskapsmessig tap med positive tall

Note 14 Skattekostnad

	Morbank		Konsern	
	2015	2014	2015	2014
Årets betalbare skatt	37.200	35.695	42.991	39.690
Justering for tidligere år	142	-8	177	-8
Endring midlertidige forskjeller	-7.849	728	-7.993	660
Sum skattekostnad i resultatregnskapet	29.494	36.415	35.176	40.342

	Morbank		Konsern	
	2015	2014	2015	2014
Avstemming av skattekostnad mot resultat før skatt				
Resultat før skattekostnad	114.984	180.529	135.883	195.035
Skatt basert på gjeldende skattesats (27%)	31.046	48.743	36.689	52.657
Formuesskatt	1.800	1.500	1.800	1.500
Ikke fradragsberettigede kostnader	88	93	102	93
Skattefrie inntekter	-3.579	-13.916	-3.579	-13.916
For mye(-)/lite avsatt tidligere år	142	-8	167	5
Effekt avrunding og eliminerings	-3	3	-3	2
Skattekostnad	29.494	36.415	35.177	40.342
Effektiv skattesats	26%	20%	26%	21%

Utsatt skatt og skattefordel

Netto utsatt skatt eller skattefordel beregnes på grunnlag av de forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier som eksisterer ved utgangen av regnskapsåret. Det er beregnet utsatt skatt vedrørende forskjeller knyttet til:

	Morbank		Konsern	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Positive forskjeller:				
Obligasjoner og finansielle instrumenter	-17.178	8.324	-17.178	8.324
Gevinst- og tapskonto	1.757	2.197	1.757	2.197
Sum	-15.421	10.521	-15.421	10.521
Negative forskjeller:				
Obligasjoner og finansielle instrumenter	19.773	7.762	19.773	7.762
Varige driftsmidler	2.637	2.499	4.332	3.784
Pensjonsforpliktelser	12.906	6.309	12.906	6.309
Sum negative forskjeller	35.316	16.569	37.011	17.855
Netto forskjeller etter utligning	-50.736	-6.048	-52.431	-7.334
Endring midlertidige forskjeller	-44.688	-9.170	-45.098	-9.410
Balanseført utsatt skatt	0	0	0	0
Balanseført utsatt skattefordel	12.684	1.633	13.140	1.980

Ved beregning av utsatt skatt per 31.12.2015 er det benyttet skattesats 25 %.

Note 15 Resultat per egenkapitalbevis

Overskudd fordeles mellom egenkapitalbeviserne og grunnfondet i forhold til deres andel av bankens egenkapital korrigert for fond for urealiserte gevinster. Egenkapitalbevisernes andel av egenkapitalen utgjøres av summen av eierandelskapital, overkursfond og utjevningsfond i prosent av total egenkapital fratrukket fond for urealiserte gevinster. For 2015 var egenkapitalbevisernes andel 58,30 %, for 2014 var tilsvarende andel 59,27 %.

Egenkapitalbevisernes andel av årsresultatet i 2015, korrigert for avsetning til fond for urealiserte gevinster, utgjør totalt 49,9 mill. kroner. Dette tilsvarer i 2015 kroner 8,14 per egenkapitalbevis. Egenkapitalbevisernes andel av konsernets årsresultat er kr 58,0 mill. kroner, og tilsvarer 9,47 kr pr egenkapitalbevis.

Det er i morbanken foreslått at det overføres 19,3 mill. kroner til utjevningsfond, og at det utbetales 30,6 mill. kroner i utbytte for 2015.

	2015	2014
Årets resultat	85.487.619	144.113.681
Egenkapitalbevisernes andel i %	58,30%	59,27%
Egenkapitalbevisernes andel av resultatet korrigert for avsetning til fond for urealiserte gevinster	49.880.092	85.423.291
Antall egenkapitalbevis (veid snitt)	6.124.534	6.124.534
Resultat per egenkapitalbevis inkl. overføring til urealiserte gevinster	8,14	13,95
Antall egenkapitalbevis inkludert tegningsretter (veid snitt)	6.124.534	6.124.534
Utvannet resultat per egenkapitalbevis inkl. overføring fra urealiserte gevinster	8,14	13,95

Note 16 Kredittinstitusjoner - fordring og gjeld

	Morbank		Konsern	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner				
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid/oppsigelsesfrist	44.971	218.442	44.971	218.582
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid/oppsigelsesfrist	410.529	542.003	2.000	1.253
Sum	455.500	760.445	46.971	219.835
Gjennomsnittsrente kredittinstitusjoner (%)	1,86	1,92	1,86	2,84
Misligholdte engasjementer	0	0	0	0
Gjeld til kredittinstitusjoner				
Lån/innskudd fra kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid/oppsigelsestid	20.497	259	281	228
Lån/innskudd fra kredittinstitusjoner med avtalt løpetid/oppsigelsestid	0	100.000	0	100.000
Sum	20.497	100.259	281	100.228
Gjennomsnittsrente kredittinstitusjoner (%)	1,07	1,67	1,00	1,72

Av bankes utlån til kredittinstitusjoner er 408,5 mill. kroner lån til datterselskapet Totens Sparebank Boligkreditt AS.

Av gjelden til kredittinstitusjoner er tilsvarende 20,2 mill. kroner gjeld til Totens Sparebank Boligkreditt AS.

Note 17 Utlån og garantier, tap, mislighold og nedskrivninger

Utlån fordelt på fordringstype	Morbank		Konsern	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Kasse/drifts- og brukskreditter	843.256	931.142	843.256	931.142
Byggelån	413.814	382.295	413.814	382.295
Nedbetalingslån	8.049.294	7.539.727	10.721.160	10.433.441
Sum lån før nedskrivninger	9.306.364	8.853.164	11.978.230	11.746.878
Bankens maksimale eksponering for kredittrisiko på utlån til kunder				
Det beløp som best representerer bankens maksimale eksponering for kredittrisiko på utlån pr 31.12.2015 uten å ta hensyn til sikkerhetsstillelser eller andre kredittforbedringer er bokført verdi av utlån hensyntatt tapsavsetninger, garantier og ikke optrukne kredittrammer.				
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Bokført verdi utlån (netto etter tapsavsetninger)	9.306.365	8.794.450	11.882.022	11.658.493
Garantier (netto etter tapsavsetninger)	336.810	412.051	336.810	412.051
Ikke optrukne kredittrammer	751.879	666.176	751.879	666.176
Maksimal eksponering for kredittrisiko	10.395.054	9.872.677	12.970.711	12.736.721
Sikkerheter				
Banken benytter sikkerheter for å redusere risiko avhengig av marked og type transaksjon. Sikkerheter kan for eksempel være i form av fysisk sikkerhet, garantier, kontantdepot eller avtale om motregning. Fysisk sikkerhet skal som hovedregel være forsikret og kan for eksempel være bygninger, boliger eller varelager. Ved vurdering av sikkerhetens verdi legges til grunn en forutsetning om fortsatt drift. Unntak fra dette gjelder i situasjoner hvor det er foretatt nedskrivning. Det tas videre hensyn til forhold som kan påvirke sikkerhetens verdi, for eksempel konsesjonsbetingelser eller servitutter. Ved vurdering av sikkerheter i form av verdipapirer og ved vurdering av motpartsrisiko tas det hensyn til estimert effekt av tvangssalg og salgskostnader.				
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Beregnet virkelig verdi av sikkerhetene for utlån	12.545.519	11.601.605	18.167.889	17.899.453
Sikkerheter i forhold til totalt engasjement per markedssegment				
	Engasjement		Sikkerhet	
	31.12.15	31.12.14	31.12.15	31.12.14
Personmarked	6.658.459	7.947.791	9.318.111	13.570.161
Bedriftsmarked	3.736.595	4.597.728	3.748.808	4.597.728

I all hovedsak er banken sine lån sikret med pant i eiendom, hvorav boligeiendom utgjør hoveddelen.

Det gjøres en rullerende verddivurdering av sikkerhetene for utlån, og verdien av sikkerheter skal som et minimum vurderes hvert 3. år.

Utlån og garantier, tap, mislighold og nedskrivninger fordelt på næring

	Utlån		Garantier		Potensiell eksponering ved f.ks. trekkfasiliteter		Misligholdte engasjementer		Øvrig tapsutsatte engasjementer	
	31.12.15	31.12.14	31.12.15	31.12.14	31.12.15	31.12.14	31.12.15	31.12.14	31.12.15	31.12.14
Personmarked	6.257.461	5.800.293	42.516	52.823	358.481	328.944	29.725	60.483	40.386	41.607
Jordbruk, skogbruk	598.533	578.632	14.676	14.678	92.318	75.052	4.018	3.278	39.706	20.735
Industri	107.218	125.679	11.102	7.608	22.703	24.428	0	0	18.220	20.672
Bygg, anlegg	474.824	437.007	112.461	103.720	108.023	64.820	0	0	1.202	1.287
Varehandel	99.995	112.110	13.555	12.419	27.836	28.069	0	409	12.450	5.288
Transport	103.372	95.222	11.627	12.450	7.711	7.308	906	621	0	0
Omsetning og drift av fast eiendom	1.295.800	1.300.771	98.458	177.009	23.358	32.854	7.536	2.248	37.069	54.761
Helse- og sosiale tjenester	47.805	31.605	401	426	294	277	0	0	0	0
Faglig, vitenskapelig og tekn. tjenesteyting	49.109	88.307	1.057	3.138	12.401	10.386	11.486	579	1.604	10.728
Finansierings og forsikringsomr.	110.991	80.180	25.311	21.811	12.031	54.489	524	3.944	7.639	0
Overmatings- og serveringsvirksomhet	47.113	44.806	502	608	1.410	1.204	0	0	750	1.006
Kulturell virks. underholdning og fritidsaktivitet	29.159	27.769	1.547	4.147	856	690	0	0	5.308	9.243
Øvrige	84.984	130.784	3.597	3.165	84.457	37.656	0	872	0	0
Sum										
Totens Sparebank	9.306.365	8.853.165	336.810	414.001	751.879	666.176	54.195	72.433	164.333	165.327
Personmarked boligkreditt	2.693.146	2.916.114	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum konsernet										
Totens Sparebank	11.978.230	11.746.878	336.810	414.001	751.879	666.176	54.195	72.433	164.333	165.327

	Tap på utlån og garantier		Tap i % av utlån		Individuelle nedskrivninger utlån/garantier		Individuelle nedskrivninger i % av utlån		Nedskrivning på grupper av utlån	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Personmarked	3.781	8.872	0,06 %	0,15 %	20.928	19.739	0,33 %	0,34 %	6.863	6.117
Jordbruk, skogbruk	2.000	2.087	0,33 %	0,36 %	4.725	2.725	0,79 %	0,47 %	3.292	3.063
Industri	420	3.700	0,39 %	2,94 %	5.750	5.250	5,36 %	4,18 %	3.097	2.632
Bygg, anlegg	-172	658	-0,04 %	0,15 %	650	650	0,14 %	0,15 %	3.765	3.854
Varehandel	5.282	1.065	5,28 %	0,95 %	3.600	600	3,60 %	0,54 %	2.476	2.337
Transport	0	4	0%	0,00 %	765	400	0,74 %	0,42 %	88	151
Omsetning og drift av fast eiendom	2.573	3.411	0,20 %	0,26 %	16.800	12.400	1,30 %	0,95 %	9.533	9.942
Helse- og sosiale tjenester	0	0	0%	0%	0	0	0%	0%	0	0
Faglig, vitenskapelig og tekn. tjenesteyting	2.019	2.750	4,11 %	3,11 %	10.200	8.800	20,77 %	9,97 %	0	0
Finansierings og forsikringsomr.	0	0	0%	0%	1.500	0	1,35 %	0%	0	0
Overnattings- og serveringsvirksomhet	3	1	0,01 %	0,00 %	750	750	1,59 %	1,67 %	0	0
Kulturell virks. underholdning og fritidsaktivitet	-670	-45	-2,30 %	-0,16 %	4.400	8.100	15,09 %	29,17 %	2.226	1.574
Øvrige	7	6.303	0,01 %	4,82 %	0	1.250	0%	0,96 %	0	0
Endring gruppe-nedskrivninger	1.670	-6.299	0,02 %	-0,07 %	0	0	0%	0%	0	0
Sum	16.914	22.508	0,18 %	0,25 %	70.068	60.665	0,75 %	0,69 %	31.340	29.670
Personmarked boligkreditt	0	0	0%	0%	0	0	0%	0%	0	0
Sum konsernet	16.914	22.508	0,14 %	0,19 %	70.068	60.665	0,58 %	0,52 %	31.340	29.670
Totens Sparebank	16.914	22.508	0,14 %	0,19 %	70.068	60.665	0,58 %	0,52 %	31.340	29.670

Totens Sparebanks risikoklassifisering *1)

Sannsynlighet for mislighold (prosent)

Risikoklasse	Fra og med	Til
1	0,01	0,10
2	0,10	0,25
3	0,25	0,50
4	0,50	0,75
5	0,75	1,25
6	1,25	2,00
7	2,00	3,00
8	3,00	5,00
9	5,00	8,00
10	8,00	100,00
11	Mislighold	
12	Tapsutsatt	

Modellbeskrivelse

Totens Sparebank benytter en sannsynlighetsbasert (PD – probability of default) risikoklassifiseringsmodell på alle kunder der det er risiko for tap for banken. Det betyr at alle kunder med lån, kreditt eller garanti blir risikoklassifisert, i tillegg til kunder med overtrekk over NOK 1.000,-. Risikoklassifiseringsmodellene er delt i to hovedmodeller – en for personmarked og en for bedriftsmarked. Hovedmodellene er igjen delt i ulike undermodeller. Det gjøres også et modellmessig skille mellom eksisterende og nye kunder. Risikoklassifiseringsmodellen som banken benytter beregner sannsynlighet for at kunden går i mislighold i løpet av de neste 12 måneder.

*1) Basert på Totens Sparebanks risikoklassifiseringssystem, hvor 1 representer lavest og 12 høyest risiko.

Fordeling på risikoklasse 2015:

Engasjement fordelt på risikogrupper personmarked

Risikogruppe basert på sannsynlighet for mislighold	Brutto utlån til kunder	Garanti-ansvar	Udisponerte kreditrammer	Sum engasjement i Totens Sparebank	Individuelle nedskrivninger	Lån i Totens Sparebank Boligkreditt AS	Sum konsern
1-3	4.851.371	36.482	333.391	5.221.244	0	2.181.230	7.381.193
4-7	1.005.543	584	19.352	1.025.479	0	414.541	1.440.020
8-10	350.520	150	5.734	356.404	0	85.163	441.567
11-12	50.027	5.300	5	55.332	20.928	0	55.332
Totale engasjementer per 31.12 2015	6.257.461	42.516	358.481	6.658.459	20.928	2.680.933	9.318.111

Engasjement fordelt på risikogrupper personmarked

Risikogruppe basert på sannsynlighet for mislighold	Brutto utlån til kunder	Garanti-ansvar	Udisponerte kreditrammer	Sum engasjement i Totens Sparebank	Individuelle nedskrivninger	Lån i Totens Sparebank Boligkreditt AS	Sum konsern
1-3	4.851.371	36.482	333.391	5.221.244		2.181.230	7.381.193
4-7	1.005.543	584	19.352	1.025.479		414.541	1.440.020
8-10	350.520	150	5.734	356.404		85.163	441.567
11-12	50.027	5.300	5	55.332	20.928		55.332
Totale engasjementer per 31.12 2015	6.257.461	42.516	358.481	6.658.459	20.928	2.680.933	9.318.111

Engasjement fordelt på risikogrupper bedriftsmarked

Risikogruppe basert på sannsynlighet for mislighold	Brutto utlån til kunder	Garanti-ansvar	Udisponerte kreditrammer	Sum engasjement i Totens Sparebank	Individuelle nedskrivninger	Lån i Totens Sparebank Boligkreditt AS	Sum konsern
1-3	920.932	76.380	172.480	1.169.793	0	9.760	1.179.553
4-7	1.488.674	180.075	177.296	1.846.045	0	2.453	1.848.498
8-10	498.864	29.663	41.061	569.588	0	0	569.588
11-12	140.432	8.176	2.561	151.169	49.140	0	151.169
Totale engasjementer per 31.12 2015	3.048.903	294.293	393.398	3.736.595	49.140	12.213	3.748.808

Engasjement fordelt på risikogrupper totalt

Risikogruppe basert på sannsynlighet for mislighold	Brutto utlån til kunder	Garanti-ansvar	Udisponerte kreditrammer	Sum engasjement i Totens Sparebank	Individuelle nedskrivninger	Lån i Totens Sparebank Boligkreditt AS	Sum konsern
1-3	5.772.304	112.862	505.871	6.391.037		2.190.990	8.582.027
4-7	2.494.218	180.658	196.648	2.871.524		416.993	3.261.496
8-10	849.384	29.813	46.794	925.991		85.163	1.011.154
11-12	190.459	13.476	2.566	206.501	70.068		206.501
Totale engasjementer per 31.12 2015	9.306.365	336.809	751.879	10.395.053	70.068	2.693.146	13.061.179

Utlån og garantier fordelt etter geografiske områder (31.12.2015)

	Utlån	Garanti	Utlån	Garanti
Primærområder	7.008.984	225.531	9.407.808	268.534
Øvrige områder	2.297.380	111.278	2.570.422	145.467
Sum	9.306.365	336.809	11.978.230	414.001

Utlån og garantier fordelt etter geografiske områder (31.12.2014)

	Utlån	Garanti	Utlån	Garanti
Primærområder	6.546.210	268.534	8.945.034	268.534
Øvrige områder	2.302.770	145.467	2.801.844	145.467
Sum	8.848.980	414.001	11.746.878	414.001

Note 18 Forfalte/misligholdte og tapsutsatte engasjementer
Misligholde engasjementer

Et engasjement anses som misligholdt når kunden ikke har betalt forfalt termin innen 90 dager etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt ikke er inndekket innen 90 dager etter at rammekreditten ble overtrukket.

Forfalte beløp fra 1 - 90 dager	31.12.15	31.12.14
Forfalte beløp 01 - 29 dager	10.588	20.079
Forfalte beløp 30 - 89 dager	669	390
Brutto forfalte beløp på ikke nedskrevne engasjement fra 1- 90 dager	11.257	20.469

Misligholdte engasjementer over 90 dager	31.12.15	31.12.14
Misligholdte engasjement 90 - 179 dager	14.858	25.381
Misligholdte engasjement 180 - 269 dager	14.277	10.042
Misligholdte engasjement 270 - 360 dager	3.064	430
Misligholdte engasjement over 360 dager	21.995	36.580
Brutto misligholdte engasjement over 90 dager	54.195	72.433
Individuelle nedskrivning	20.519	11.328
Netto misligholdte engasjement over 90 dager	33.677	61.105

Øvrige tapsutsatte engasjementer

Tapsutsatte engasjementer, er engasjementer som ikke er misligholdte, men hvor det på grunn av kundens økonomiske situasjon er ført nedskrivninger.

	31.12.15	31.12.14
Tapsutsatte engasjementer	164.333	165.327
Individuelle nedskrivning	49.550	49.336
Netto tapsutsatte engasjementer	114.783	115.991

Banken har ikke utlån hvor det er reforhandle vilkår som følge av manglende betalingsevne hos kunder.

Individuelle nedskrevne engasjementer

	31.12.15	31.12.14
Individuelt nedskrevne engasjementer brutto	194.440	192.031
Individuelle nedskrivninger	70.068	60.664
Nettoverdi nedskrevne engasjementer	124.371	131.367
Gruppevis nedskrivninger	31.340	29.670

Individuelle nedskrivninger i noten dekker nedskrivninger på utlån og nedskrivninger relatert til garantier.

Det er ingen misligholdte engasjementer i øvrige selskaper i konsernet, og tallene i noten gjelder derfor både for banken og konsernet Totens Sparebank.

Note 19 Certifikater og Obligasjoner

	31.12.15					Balanseført 31.12.04
	Risiko- vekt	Ansk. kost	Balanseført verdi	Markeds- verdi	Gj.snittlig eff.rentev.	
Omløpsmidler - til virkelig verdi over resultatet:						
Obligasjoner/certifikater:						
- Utstedt av det offentlige	0 %	55.000	55.033	55.033	1,19 %	105.463
- Utstedt av det offentlige	10 %	0	0	0	0	0
- Utstedt av det offentlige (sertifikat)	20 %	145.000	144.892	144.892	1,44 %	0
- Utstedt av det offentlige	50 %	0	0	0	0 %	0
- Utstedt av det offentlige	100 %	0	0	0	0 %	0
- Utstedt av andre	0 %	10.000	10.000	10.000	1,18 %	53.792
- Utstedt av andre	10 %	501.000	497.041	497.041	1,59 %	747.894
- Utstedt av andre	20 %	154.000	96.445	96.445	1,90 %	147.700
- Utstedt av andre	50 %	20.000	19.611	19.611	1,82 %	102.725
- Utstedt av andre	100 %	128.688	115.005	115.005	5,61 %	189.376
- Utstedt av andre (ikke børsnotert)	0 %	135.000	139.510	139.510	1,93 %	65.513
- Utstedt av andre (ikke børsnotert)	10 %	0	0	0	0 %	
- Utstedt av andre (ikke børsnotert)	20 %	13.000	9.446	9.446	2,65 %	56.774
- Utstedt av andre (ikke børsnotert)	50 %	0	0	0	0 %	24.695
- Utstedt av andre (ikke børsnotert)	100 %	6.000	7.146	7.146	0 %	16.220
SUM		1.167.688	1.094.129	1.094.129	2,67 %	1.510.152

I konsernet inngår i tillegg obligasjoner på for 25,0 mill. kroner, herav 15 mill. kroner i statspapiere og 10 mill. kroner i OMF.

Verdien av obligasjonene er for alle vesentlige poster basert på kvoterte priser. Av totalt balanseført verdi utgjør børsnoterte verdipapirer 67,5 %. Av totale utlån i obligasjoner utgjør ansvarlig kapital 9,1 mill. kroner. Påløpte ikke utbetalte renter på obligasjoner og sertifikater (4,5 mill. kroner) er bokført under opptjente inntekter og inngår ikke i balanseført verdi på sertifikater og obligasjoner. Gjennomsnittlig effektiv rente er beregnet som et veid gjennomsnitt av de enkelte verdipapirenes effektive rente, basert på markedsverdi og gjenværende løpetid.

Note 20 Aksjer, andeler og egenkapitalbevis

31.12.15							
Aksjer eid av morbanken	Aksje- kapital	Antall	Eierandel i %	Ansk.- kostnad	Balanseført verdi	Markeds- verdi	Balanseført verdi 31.12.14
Verdipapirer til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet:							
Unoterte aksjer:							
2VK Invest AS	9.592	150.000	0,34 %	33	0	0	
German Property AS	48.375	190.000	0,39 %	2.000	1.537	1.537	
Norgesinvestor Opportunities II AS A	2.533	1.000	3,16 %	100	142	142	
Norgesinvestor Opportunities II AS B	20.520	9.000	3,51 %	900	1.282	1.282	
Norgesinvestor Value AS	181	20.000	1,10 %	22	10	10	
Medica Clinical Nord AB	368	50.000	1,42 %	645	0	0	
Børsnoterte aksjer:							
Odfjell Drilling Ltd	17.618	11.516	0,01 %	483	57	57	
Subsea 7 SA	5.767.554	7.000	0,00 %	989	441	441	
BW Offshore Ltd	60.606	100.000	0,01 %	840	257	257	
Kongsberg Automotive	203.384	150.000	0,04 %	910	935	935	
Petroleum Geo-Services ASA	718.740	5.000	0,00 %	473	182	182	
Golden Ocean Group	15.211	8.391	0,00 %	307	80	80	
				7.702	4.923	4.923	8.885
Egenkapitalbevis:							
Sparebank 1 Nord-Norge	1.807.164	27.000	0,03 %	929	991	991	
Sparebanken Vest	1.475.850	33.456	0,06 %	1.146	1.171	1.171	
Sparebanken SØR	476.867	5.880	0,12 %	1.117	811	811	
Skue Sparebank	57.000	9.526	0,50 %	1.023	869	869	
Sparebanken Øst	207.312	17.440	0,08 %	853	830	830	
Sparebank 1 SMN	2.592.728	20.000	0,02 %	700	1.010	1.010	
Helgeland Sparebank	187.000	20.000	0,11 %	1.037	1.180	1.180	
Sparebank 1 Nøtterøy Tønsberg	107.510	2.300	0,21 %	253	229	229	
				7.058	7.092	7.092	7.515
Fond:							
Holberg Kreditt		143.776		15.000	14.845	14.845	
				15.000	14.845	14.845	26.052
Aksjer, andeler og egenkapitalbevis (hvor verdiendring føres over resultatet)					26.859		
Verdipapirer tilgjengelig for salg:							
Eika Gruppen A	24.225	1.281.041	5,29 %	106.191	151.163	151.163	
SPAMA AS	3.156	120	0,00 %	12	10	10	
Eika Boligkreditt AS	856.674	18.913.808	2,21 %	78.452	83.221	83.221	
SDC	173.110	4.369	1,18 %	1.866	1.853	1.853	
Eiendomskreditt AS	307.270	15.072	0,49 %	1.581	1.581	1.581	
Bank Asept AS	10.000	360	0,36 %	180	180	180	
BANKID NORGE AS	5.000	280	0,56 %	443	443	443	
Warren AS	39.956	685	0,02 %	7.198	1	1	
Diverse aksjer		22.121			128	128	
VISA Norge	0	0	0	0	10.606	10.606	
Aksjer tilgjengelige for salg				195.923	249.184	249.184	232.568
Totalt				225.683	276.044	276.044	275.020

Aksjer som ikke er ført som tilgjengelige for salg er ført til virkelig verdi over resultatet. Verdien av omløpsaksjer er for alle vesentlige poster basert på kvoterte priser (basert på kurser på Oslo Børs). Verdsattelsen av Eika Boligkreditt AS er basert på emisjonskursen som ble benyttet ved rettet emisjoner i 2015, samt en vurdering av egenkapitalen i selskapet. Verdsattelsen av Eika Gruppen AS tar utgangspunkt i en verdivurdering av de enkelte selskaper som inngår i gruppen, og en samlet verdi for konsernet totalt, basert på relevante verdsattelsesmetoder. Denne verdivurderingen blir vurdert opp i mot sist kjente emisjons- og/eller omsetningskurs, hensyntatt bankens egne vurderinger av hendelser frem til balansedagen. Der det ikke finnes observerbare markedspriser for verdipapirer tilgjengelig for salg, blir verdipapiret vurdert for verdifall på balansedagen. Hvis det ikke finnes indikasjoner på verdifall vurderes eiendelen til historisk kostpris.

Spesifisert beholdningsendring verdipapirer tilgjengelig for salg

Inngående balanse 01.01.15	232.568
Tilgang	15.212
Avgang	-12.713
Oppskrivninger ført mot egenkapitalen	14.117
Nedskrivninger ført mot resultatet	0
Utgående balanse 31.12.15	249.184

Note 21 Opplysninger om konsernselskaper/datterselskaper

	Forret. kontor	Stemme- /eierandel 31.12.15	Stemme- /eierandel 31.12.14	Bokført verdi	Selskapets egenkapital 31.12.15	Selskapets resultat 2015
Datterselskaper:						
Vallehaven AS	Lena	100,00 %	100,00 %	21.751	9.984	2.643
Totens Sparebank Boligkreditt AS	Lena	100,00 %	100,00 %	163.019	201.740	12.574

Aksjene i selskapene er ikke børsnoterte, men Totens Sparebank Boligkreditt AS har obligasjoner som er notert på Oslo Børs. Datterselskapene er bokført til anskaffelseskost. Dette medfører at bokført verdi på datterselskap er kostpris på aksjer, redusert for eventuelle nedskrivninger.

Note 22 Immaterielle eiendeler

	Morbank				Konsern			
	Good- will	Andre immaterielle verdier	Utsatt skatte- fordel	Totalt	Good- will	Andre immaterielle verdier	Utsatt skatte- fordel	Totalt
Anskaffelseskost 31.12.13	0	19.966	0	19.966	5.164	21.340	0	26.504
Tilgang 2014	0	0	0	0	0	0	0	0
Avgang 2014	0	0	0	0	-5.164	0	0	-5.164
Anskaffelseskost 31.12.14	0	19.966	0	19.966	0	21.340	0	21.340
Tilgang 2015	0	0	0	0	0	0	0	5.085
Avgang 2015	0	0	0	0	0	0	0	686
Anskaffelseskost 31.12.15	0	19.966	0	19.966	0	21.340	0	201
Avskrivninger og tap verdifall per 31.12.13	0	18.795	0	18.795	1.250	20.169	0	21.419
Årets avskrivninger	0	485	0	485	0	485	0	485
Avgang, akk. avskrivninger	0	0	0	0	-1.250	0	0	-1.250
Akkumulerte av og nedskrivninger per 31.12.14	0	19.280	0	19.280	0	20.654	0	20.654
Årets avskrivninger	0	485	0	485	0	485	0	485
Årets nedskrivninger	0	0	0	0	0	0	0	0
Avgang, akk. avskrivninger	0	0	0	0	0	0	0	0
Akkumulerte av og nedskrivninger per 31.12.15	0	19.765	0	19.765	0	21.139	0	21.139
Bokført verdi 01.01.14	0	1.171	0	1.171	3.914	1.171	283	5.368
Bokført verdi 31.12.14	0	686	1.633	2.319	0	686	1.980	2.666
Bokført verdi 31.12.15	0	201	12.684	12.885	0	201	13.138	13.339
Avskrivningssats		25-33%				25-33%		

Andre immaterielle eiendeler er programvare/rettigheter knyttet til bankens it-systemer. Eiendelene avskrives over kontraktens løpetid, eller 3 år. Banken har rett til å benytte programvaren etter kontraktens løpetid. Goodwill avskrives ikke, men vurderes løpende etter antatt verdi. Den utsatt skattefordel har en ubestemt levetid. Banken har ikke balanseført intern utvikling, kun eksterne kjøp. For informasjon om utsatt skattefordel se note 14.

Note 23 Varige driftsmidler

	Morbank			Konsern		
	Maskiner, inventar, transportm.	Bygninger etc	Totalt	Maskiner, inventar, transportm.	Bygninger etc	Totalt
Anskaffelseskost 31.12.13	33.244	5.058	38.302	36.006	65.872	101.878
Tilgang 2014	847	251	1.098	847	251	1.098
Avgang 2014	0	0	0	-2.697	0	0
Anskaffelseskost 31.12.14	34.091	5.309	39.400	34.156	66.123	100.280
Tilgang 2015	1.955	0	1.955	1.955	0	-3.465
Avgang 2015	-3.465	0	-3.465	-3.465	0	0
Anskaffelseskost 31.12.15	32.581	5.309	37.890	32.646	66.123	98.769
Akkumulerte av og nedskrivninger per 31.12.13	24.583	1.967	26.550	26.435	15.337	41.775
Årets avskrivninger	2.144	216	2.360	2.220	2.275	4.495
Avgang, akk. avskrivninger	0	0	0	-1.863	0	-1.863
Akkumulerte av og nedskrivninger per 31.12.14	26.727	2.183	28.910	26.792	17.612	44.407
Årets avskrivninger	2.055	225	2.280	2.055	2.296	4.351
Avgang, akk. avskrivninger	-3.465	0	-3.465	-3.465	0	-3.465
Akkumulerte av og nedskrivninger per 31.12.15	25.317	2.408	27.725	25.382	19.908	45.292
Bokført verdi 01.01.14	8.661	3.091	11.752	9.571	50.535	60.108
Bokført verdi 31.12.14	7.364	3.126	10.490	7.364	48.511	55.875
Bokført verdi 31.12.15	7.264	2.901	10.165	7.264	46.215	53.479
Avskrivningssats		10-33%	2-25%		10-33%	2-25%

Morbanken eier to bedriftshytter på totalt 225 kvadratmeter og med bokført verdi 2,9 mill. kroner. Bedriftshyttene disponeres på like vilkår av alle ansatte i banken.

Leieavtaler

Leieavtaler vedr. driftsmidler er av uvesentlig betydning.

Morbanken har leieavtaler vedrørende bankens lokaler:		Arlig husleie	Leieavtalens utløp
Lena (Hovedkontoret)	Leier av datterselskapet Vallehaven AS	5.845	31.12.2022
Raufoss		1.532	31.12.2017
Gjøvik		1.337	31.12.2020
Hamar		877	01.07.2025
Skreia		517	31.12.2017
Eina	Leier av datterselskapet Vallehaven AS	467	31.12.2017
Eidsvoll		239	10.11.2016
Lena (Audheimgården)		230	31.12.2017
Råholt		194	01.06.2021
Feiring		80	31.12.2017

Note 24 Finansielle derivater

Derivater som er benyttet i regnskapsmessig sikring

	Nominelt beløp	Markedsverdi uten renter	Finansielle derivater Eiendeler	Finansielle derivater Gjeld	Obligasjonsgjeld	Gjeld til kreditt-institusjon	Utlån til kunder	Ført over resultat
Rentebytteavtaler	1.521.041	70.104	79.402	9.298	0	0	0	70.104
Avledet derivat tilknyttet renteavtaler	-1.521.041	-70.104	0	0	79.402	0	9.298	-70.104
Totalt	0	0	79.402	9.298	79.402	0	9.298	0

Øvrige Finansielle derivater

	Nominelt beløp	Markedsverdi uten renter	Finansielle derivater Eiendeler	Finansielle derivater Gjeld	Obligasjonsgjeld	Gjeld til kreditt-institusjon	Utlån til kunder	Ført over resultat
Rentebytteavtaler	479.614	-18.567	5.050	23.616	0	0	0	-11.388

Totalt derivater per 31.12.2015

	Nominelt beløp	Markedsverdi uten renter	Finansielle derivater Eiendeler	Finansielle derivater Gjeld	Obligasjonsgjeld	Gjeld til kreditt-institusjon	Utlån til kunder	Ført over resultat
Rentebytteavtaler	2.000.655	51.537	84.452	32.915	0	0	0	58.716
Avledet derivat tilknyttet renteavtaler	-1.521.041	-70.104	0	0	79.402	0	9.298	-70.104
Totalt	0	-18.567	84.452	32.915	79.402	0	9.298	-11.388

Med avledet derivat menes verdiendringen på sikringsobjekt med hensyn til sikret renterisiko.

Totalt derivater per 31.12.2014

	Nominelt beløp	Markedsverdi uten renter	Finansielle derivater Eiendeler	Finansielle derivater Gjeld	Obligasjonsgjeld	Gjeld til kreditt-institusjon	Utlån til kunder	Ført over resultat
Rentebytteavtaler	2.553.415	69.178	111.713	42.535	0	0	0	69.355
Avledet derivat tilknyttet renteavtaler	-2.181.450	-76.840	0	0	99.310	0	22.470	-76.840
Totalt	0	0	111.713	42.535	99.310	0	22.470	-7.485

Det vises til beskrivelse av finansiell risiko i styrets årsberetning.

Note 25 Forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter

	Morbank		Konsern	
	31.12.15	31.12.14	31.12.15	31.12.14
Opptjente ikke mottatte inntekter	23.295	33.972	26.010	38.067
Andre forskuddsbetalte, ikke påløpte kostnader	3.809	3.125	3.809	3.125
Sum	27.104	37.097	29.819	41.192

Note 26 Overtatte eiendeler

Overtatte eiendeler er eiendeler som overtas av banken i forbindelse med oppfølging av misligholdte eller nedskrevne engasjementer. Ved overtagelsen verdsettes eiendelene til antatt realisasjonsverdi. Eventuelt avvik fra balanseført verdi av misligholdt eller nedskrevet engasjement ved overtagelsen klassifiseres som nedskrivning på utlån. Overtatte eiendeler balanseføres etter sin art. Ved overtagelse av aksjer eller andeler vurderes eierandelen etter prinsippene beskrevet i note 1 Regnskapsprinsipper. Ved endelig avhendelse resultatføres avviket fra balanseført verdi i hht. eiendelens art i regnskapet. Når overtatte eiendeler ikke skal beholdes til varig eie eller bruk, er eiendelene kategorisert som kortsiktige. Banken har ingen overtatte eiendeler pr. 31.12.2015

Note 27 Verdipapirgjeld

	Morbank		Konsern	
	31.12.15	31.12.14	31.12.15	31.12.14
Obligasjonsgjeld	3.079.385	4.143.684	5.201.385	6.350.684
-egne ikke amortiserte obligasjoner	-414.500	-954.000	-414.500	-954.000
Sum	2.664.885	3.189.684	4.786.885	5.396.684

Note 28 Annen gjeld

	Morbank		Konsern	
	31.12.15	31.12.14	31.12.15	31.12.14
Gjeld overfor andelshavere vedr. tidligere Ring Medisinske Senter)1	0	8.010	0	8.010
Påløpte skatter	37.200	35.695	42.990	39.747
Bankremisser	2.202	3.555	2.202	3.555
Gaver	2.080	1.299	2.080	1.299
Offentlige avgifter	2.251	4.038	2.251	4.038
Øvrige interimskonti	9.656	4.311	9.656	4.311
Øvrig kortsiktig gjeld	0	0	4.737	5.945
Sum annen gjeld	53.389	56.908	63.916	66.905

Note 29 Påløpte kostnader og forskuddsbetalte inntekter

	Morbank		Konsern	
	31.12.15	31.12.14	31.12.15	31.12.14
Avsatt for skyldig lønn og feriepenger	9.476	11.524	9.476	11.524
Avsatt for skyldige renter	21.158	40.063	21.158	40.063
Andre påløpte kostnader/forskuddsbetalte inntekter	14.204	16.396	14.204	16.396
Sum	44.838	67.983	44.838	67.983

Note 30 Ansvarlig lånekapital

	Morbank		Konsern	
	31.12.15	31.12.14	31.12.15	31.12.14
Annen ansvarlig lånekapital	177.725	179.544	177.725	179.544
Fondsobligasjoner	179.664	308.806	179.664	308.806
Sum	357.389	488.350	357.389	488.350

Annen ansvarlig lånekapital

Banken emitterte et ansvarlig lån 20.10.2014, pålydende 130 mill. kroner som har en løpetid til 21.10.2024. Banken kan benytte sin rett til å innfri lånet helt eller delvis til pari kurs per. 21.10.2019. Banken emitterte et ansvarlig lån 14.09.2012, pålydende 50 mill. kroner som har en løpetid til 14.09.2022. Banken kan benytte sin rett til å innfri lånet helt eller delvis til pari kurs per. 14.09.2017. Ansvarlig lånekapital blir vurdert til amortisert kost. For 2015 utgjør effektiv rente 6,1 mill. kroner. Rentesatsen på lånet pålydende 50 mill. kroner per. 31.12.2015 er 4,38 % og lånet forrentes med grunnlag i 3 MND NIBOR med tillegg av 3,3 prosentpoeng, med første renteregulering 14.03.2016. Rentesatsen på lånet pålydende 130 mill.kroner per 31.12.2015 er 2,57 % og lånet forrentes med grunnlag i 3 MND NIBOR med tillegg av 1,45 prosentpoeng, med første renteregulering 20.01.2016.

Fondsobligasjoner

Banken emitterte en evigvarende fondsobligasjon 20.10.2014 pålydende 160 mill. kroner. Banken kan benytte sin rett til å innfri lånet helt eller delvis til pari kurs per 21.10.2019. Banken har en evigvarende fondsobligasjon fra 07.12.2006 pålydende 18,0 mill. kroner. Banken kan benytte sin rett til å innfri lånet til pari kurs årlig fra og med 07.12.2021. Fondsobligasjonene blir vurdert til amortisert kost. For 2015 utgjør effektiv rente 8,3 mill. kroner. Rentesatsen på lånet pålydende 160 mill. per. 31.12.15 er 4,02% og lånet forrentes med grunnlag i 3 MND NIBOR med tillegg av 2,90 prosentpoeng, med første renteregulering 20.01.2016. Rentesatsen på lånet pålydende 18 mill.kroner per. 31.12.2015 er 2,75% og lånet forrentes med grunnlag i 3 MND NIBOR med tillegg av 1,60 prosentpoeng, med første renteregulering 07.03.2016.

Note 31 Betingede forpliktelser

	Morbank		Konsern	
	31.12.15	31.12.14	31.12.15	31.12.14
Garantier	365.156	546.121	365.156	546.121
Bokført verdi av eiendeler som er stilt som sikkerhet for D-lån Norges Bank: Sertifikater og obligasjoner	69.599	60.334	69.599	60.334

Eika Boligkreditt AS

Totens Sparebank formidler lån mellom Eika Boligkreditt AS og bankens kunder. I denne forbindelse har banken påtatt seg en garantiforpliktelse som per 31.12.2015 utgjorde 20,1 mill. kroner, og per 31.12.2014 utgjorde 116,7 mill. kroner. Garantien Totens Sparebank har avgitt til Eika Boligkreditt AS er gitt i forbindelse med boliglån som er innenfor regelverket for obligasjoner med fortrinnsrett, og vil medføre utbetaling fra banken i de tilfeller der lånebeløpet ikke kan dekkes hos den enkelte kunde. I og med at garantien er gitt for en rekke godt sikrede lån anser Totens Sparebank risikoen knyttet til garantien som lav. Avtalen ble i 2015 endret slik at garantibeløpet ble redusert.

Avtalen mellom Totens Sparebank og Eika boligkreditt gir banken en mulighet til å formidle lån for Eika boligkreditt AS, mot at banken mottar en formidlingsprovisjon på lånet. Totens Sparebank kan overføre lån til Eika Boligkreditt AS og Eika Boligkreditt AS kan tilsvarende overføre lån til Totens Sparebank hvis partene er enige om dette. Lånene overføres til nominell verdi. Banken har i 2014 og 2015 ikke overført, eller mottatt, grupper av lån fra Totens Sparebank til Eika Boligkreditt eller Totens Sparebank boligkreditt AS. Endringen i porteføljen i boligkredittselskapene skyldes at kundene ved refinansiering eller nye lån har valgt å ta opp deler eller hele lånet i boligkredittselskapene i stedet for i Totens Sparebank.

Note 32 Eieropplysninger

20 største egenkapitalbevisiere per. 31.12.2015	Pålydende	Antall	Andel
Sparebanken Hedmark	86.431.800	1.440.530	23,52 %
MP Pensjonskasse PK	16.940.940	282.349	4,61 %
Verdipapirfondet Eika Utbytte	16.062.840	267.714	4,37 %
Merrill Lynch Prof. Clearing corp.	9.865.080	164.418	2,68 %
Trovåg AS	6.600.000	110.000	1,80 %
The Bank of New ork Mellom AS NV	6.185.460	103.091	1,68 %
Eitrem, Ole S	4.623.120	77.052	1,26 %
Foretakskonsulenter AS	3.570.960	59.516	0,97 %
Nordenfjelske Bykredits stiftelse	3.500.880	58.348	0,95 %
Solberg, Else Magna Nordvik	3.473.160	57.886	0,95 %
Stensrud, Per Ivar	3.090.720	51.512	0,84 %
Tandsether, Frode Fosse	2.898.000	48.300	0,79 %
Nordvik, Karin Elisabeth	2.705.100	45.085	0,74 %
Directmarketing Inv.	2.550.000	42.500	0,69 %
Erga, Morten	2.400.000	40.000	0,65 %
Teigen, Ragnhild	2.400.000	40.000	0,65 %
Johs. Haugerudsvei AS	2.173.320	36.222	0,59 %
Lindberg, Erling	2.065.140	34.419	0,56 %
Lombard International Rue Lou Hemmer 4	1.800.000	30.000	0,49 %
Juel, Iver Albert	1.541.760	25.696	0,42 %
Øvrige eiere	186.593.760	3.109.896	50,78 %
Totalt utstedte egenkapitalbevis	367.472.040	6.124.534	100,00 %

Alle egenkapitalbevis er fullt innbetalt, tilhører samme klasse, har lik stemmerett og lik rett til utbytte.

Antall egenkapitalbevisiere per. 31.12.2015 er 1.975, mot 2.070 per. 31.12.2014.

Banken og dens datterselskaper eier ikke egne egenkapitalbevis per 31.12.2015.

Det vises til note 42 for oversikt over antall egenkapitalbevis eide av medlemmer av styret og ledende ansatte.

Note 33 Kapitaldekning

Totens Sparebank er som finansinstitusjon underlagt kapitalkrav satt av norske myndigheter. I tillegg har konsernet Totens Sparebank fastsatt interne retningslinjer for fastsettelse av konsernets kapitalkrav. Blant annet styres dette gjennom en ICAAP prosess, som er nærmere beskrevet i et eget pilar III dokument som er tilgjengelig på bankens hjemmeside under Investor Relations (<http://www.totensbanken.no>).

I henhold til Pilar 1 skal den ansvarlige kapitalen minst utgjøre 8 %, med tillegg av kapitalbuffer, beregnet av et nærmere definert beregningsgrunnlag. I tillegg skal selskapet avsette for tilleggsrisiko som avdekkes i en risiko og kapitalvurderingsprosess (Pilar II). Norske myndigheter har vedtatt tilleggskrav til ansvarlig kapital utover de 8 % som er angitt i pilar 1. Per 31.12.2015 medfører disse kravene at banken minimum skal ha en ansvarlig kapital på 16,5% av beregningsgrunnlaget. Sum nødvendig økonomisk kapital beregnes og rapporteres til styret hvert kvartal. Banken har i 2015 oppfylt eksterne kapitalkrav i hele regnskapsperioden.

Beregningen av kapitalkrav er gjort i samsvar med de regler som stilles av myndighetene og viser at banken har en kapitaldekning som tilfredsstiller myndighetenes krav.

	Morbank		Konsern	
Kjernekapital	31.12.15	31.12.14	31.12.15	31.12.14
Eierandelskapital	367.472	367.472	367.472	367.472
Overkurs ved emisjon	109.992	109.992	109.992	109.992
Opptjent egenkapital fra tidligere år	651.282	536.332	683.582	561.158
Årets resultat	85.488	144.113	99.413	151.589
Sum egenkapital	1.214.234	1.157.909	1.260.459	1.190.211
-Ikke kvalifiserende andel av årets overskudd	-34.123	-34.623	-34.123	-34.623
Fradrag for immaterielle eiendeler og goodwill	-201	-2.319	-201	-2.666
Fradrag for eiendeler til virkelig verdi	-1.444	-1.810	-1.444	-1.810
Fond for urealiserte gevinster	0	-75.310	0	-75.310
Fradrag fra eierskap i ikke vesentlige eierandeler i finansiell sektor	-131.908	-62.176	-127.450	-59.078
Overgangsreglene for ikke vesentlige eierandeler	79.144	49.741	76.471	47.263
Sum ren kjernekapital	1.125.702	1.031.412	1.173.712	1.063.987
Fondsobligasjoner	177.725	308.806	177.725	308.806
Fradrag fra eierskap i ikke vesentlige eierandeler i finansiell sektor	0	0	0	0
Overgangsreglene for ikke vesentlige eierandeler	-39.572	-24.871	-38.235	-23.632
Sum kjernekapital	1.263.855	1.315.347	1.313.202	1.349.161
Tilleggskapital				
Tidsbegrenset ansvarlig kapital	179.664	179.639	179.664	179.639
Fradrag fra eierskap i ikke vesentlige eierandeler i finansiell sektor	-4.901	-1.947	-4.735	-1.850
Overgangsreglene for ikke vesentlige eierandeler	-39.572	-24.871	-38.235	-23.632
Sum tilleggskapital	135.191	152.821	136.694	154.157
Tellende ansvarlig kapital	1.399.046	1.468.168	1.449.896	1.503.318
Kredittrisiko	31.12.15	31.12.14	31.12.15	31.12.14
Engasjementsbeløp per sektor:				
Lokale og regionale myndigheter	2.598	2.201	2.598	2.201,04
Offentlig eide foretak	1.031	0	1.031	0
Institusjoner	13.211	21.856	5.800	13.206
Foretak	90.282	100.809	88.580	99.016
Massemarkedsengasjementer	40.143	54.780	40.143	54.780
Engasjementer med pantessikkerhet i eiendom	296.954	272.864	372.366	354.806
Forfalte engasjementer	3.418	6.418	3.418	6.418
Obligasjoner med fortrinnsrett	3.982	5.636	4.142	5.636
Verdipapirfond	1.188	2.084	1.188	2.084
Egenkapitalposisjoner	25.614	25.434	10.832	12.257
Øvrige engasjementer	13.170	10.487	17.005	14.948
CVA tillegg	3.671	6.516	3.671	6.516
Operasjonell risiko	47.676	44.021	53.142	50.178
Kapitalkrav totalt	542.938	553.105	603.916	622.047
Beregningsgrunnlag totalt	6.786.731	6.913.815	7.548.953	7.775.590
Kapitaldekning	20,61%	21,24%	19,21%	19,33%
Kjernekapitaldekning	18,62%	19,02%	17,40%	17,35%
Ren kjernekapitaldekning	16,59%	14,92%	15,55%	13,68%

Bufferkrav	Morbank				Konsern	
	31.12.15	31.12.14	31.12.15	31.12.14	31.12.15	31.12.14
Minimumskrav ren kjernekapital	4,50 %	4,50 %	305.403	311.122	339.703	349.902
Bevaringsbuffer (x%)	2,50 %	2,50 %	169.668	172.845	188.724	194.390
Motsyklisk buffer (x%)	1,00 %	0%	67.867	0	75.490	0
Systemrisikobuffer (x %)	3,00 %	3,00 %	203.602	207.414	226.469	233.268
Sum bufferkrav til ren kjernekapital	11,00 %	10,00 %	746.540	691.382	830.385	777.559
Tilgjengelig ren kjernekapital			1.125.702	1.031.412	1.173.712	1.063.987
Ren kjernekapital utover kravet			379.162	340.030	343.327	286.428

I henhold til Forskrift om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak skal fradraget for ikke-vesentlige investeringer i selskaper i finansiell sektor fases inn med følgende prosentsats:

i 2015: 40 prosent

i 2016: 60 prosent

i 2017: 80 prosent

Kjernekapitalen utgjør 1 259 mill. kroner, mens bankens egenkapital er 1 214 mill. kroner. Forskjellen skyldes i hovedsak at fondsobligasjoner teller med som kjernekapital, I tillegg trekkes en del poster fra kjernekapitalen jfr. oppstillingen ovenfor.

Banken har i samsvar med krav til Basel II utarbeidet et eget dokument (Pilar III), hvor ytterligere informasjon om bankens kapitalkrav, og risikoprofil offentliggjøres. Dette dokumentet er gjort tilgjengelig på bankens hjemmeside under Investor Relations (<http://www.totenbanken.no>).

Note 34 Likviditetsrisiko/restløpetid

Likviditetsrisiko kan noe forenklet sies å være risiko for manglende likviditet til å kunne innfri forpliktelser ved forfall. Likviditetsrisiko oppstår som en følge av ulik restløpetid på fordringer og gjeld. Banken søker bevisst å redusere risikoen ved å legge vekt på mer lang-siktig finansiering. Videre er utviklingen i innskuddsdekning sentral for bankens avhengighet av pengemarkedet. Banken følger fortløpende opp likviditetskravet fra Norges Bank og har gjennom hele året holdt seg innenfor kravet. Lånerammer i Norges Bank er ikke benyttet. Tabellene under viser restløpetidene på morbanken og konsernets balanse pr. 31.12.2015.

Morbanken:

	Inntil 1 mnd.	1-3 mnd.	3-12 mnd.	1-5 år	Over 5 år	Uten restløpetid	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker	58.478	0	0	0	0	38.100	96.579
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	318.500	0	0	0	137.000	0	455.500
Utlån til og fordringer på kunder	1.312.299	78.589	350.323	1.709.973	5.855.181	-96.208	9.210.157
Obligasjoner og sertifikater	26.344	107.443	106.047	760.120	94.175	0	1.094.129
Finansielle derivater	0	0	0	27.164	57.288	0	84.452
Øvrige eiendelsposter	22.310	11.618	1.548	0	0	488.637	524.111
Sum eiendelsposter	1.737.932	197.650	457.918	2.497.257	6.143.644	430.530	11.464.927
Gjeld til kredittinstitusjoner	20.497	0	0	0	0	0	20.497
Innskudd fra og gjeld til kunder	5.747	657.514	84.062	11.779	0	6.298.076	7.057.178
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	0	470.500	1.965.380	229.022	-17	2.664.885
Finansielle derivater	0	0	0	14.722	18.192	0	32.914
Øvrig gjeld	19.282	29.958	50.487	5.209	12.896	0	117.832
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	339.389	18.000	0	357.389
Egenkapital-minoritetsinteresser	0	0	0	0	0	1.214.233	1.214.233
Sum gjeld og egenkapital	45.526	687.472	605.049	2.336.479	278.110	7.512.292	11.464.927
Netto likviditets-eksponering balanse	1.692.405	-489.822	-147.131	160.778	5.865.534	-7.081.762	0

Konsernet:

	Inntil 1 mnd.	1-3 mnd.	3-12 mnd.	1-5 år	Over 5 år	Uten restløpetid	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker	58.478	0	0	0	0	38.100	96.579
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	44.971	0	0	0	2.000	0	46.971
Utlån til og fordringer på kunder	1.312.299	78.642	350.856	1.746.708	8.489.725	-96.208	11.882.022
Obligasjoner og sertifikater	26.344	107.443	121.047	770.117	94.175	0	1.119.126
Finansielle derivater	0	0	0	27.164	57.288	0	84.452
Øvrige eiendelsposter	22.310	11.618	1.548	0	0	350.416	385.890
Sum eiendelsposter	1.464.403	197.703	473.451	2.543.989	8.643.188	292.308	13.615.038
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	0	772.500	3.785.380	229.022	-17	4.786.885
Finansielle derivater	0	0	0	14.722	18.192	0	32.914
Øvrig gjeld	19.282	29.958	61.011	5.209	12.896	0	128.356
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	339.389	18.000	0	357.389
Egenkapital-minoritetsinteresser	0	0	0	0	0	1.260.420	1.260.420
Sum gjeld og egenkapital	25.310	687.472	917.573	4.156.479	278.110	7.550.094	13.615.039
Netto likviditets-eksponering balanse	1.439.092	-489.769	-444.122	-1.612.490	8.365.078	-7.257.786	-1

Kassekreditter er medtatt under intervallet inntil 1 mnd.

Utrukkne rammer/kreditter var per 31.12.2015 på 751,9 mill. kroner. Banken har i tillegg gitt lånetilsagn som ikke er utbetalt på 130 mill. kroner.

Note 35 Renterisiko / gjenstående tid til avtalt/sannsynlig renteendring

Renterisiko oppstår når det er forskjeller i rentebindingstid mellom aktiva og passivaposter. Banken vil da ikke kunne gjennomføre renteendringer parallelt for alle balanseposter. Total renterisiko, samt renterisiko knyttet til porteføljen av sertifikater og obligasjoner, blir regelmessig rapportert til styret. Banken skal ha en moderat risiko og risikoen har gjennom hele året ligget innenfor de rammer styret har vedtatt.

Basert på bankens balanse pr. 31.12.2015 gir et parallelt skift i rentekurven på ett prosentpoeng en total renterisiko på ca. 24,2 mill. kroner. Markedsverdien på porteføljen av sertifikater og obligasjoner klassifisert som omløpsmidler vil ved en tilsvarende endring bli endret med ca. 3 mill. kroner. En negativ utvikling av markedsverdien på denne porteføljen utover merverdien vil gi en umiddelbar effekt regnskapsmessig.

Morbank:

	Flytende rente	Inntil 1 mnd.	1-3 mnd.	3-12 mnd.	1-5 år	Over 5 år	Uten rente- eksponering	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker	58.478	0	0	0	0	0	38.100	96.578
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	408.529	46.970	0	0	0	0	0	455.500
Utlån til og fordringer på kunder	8.478.123	27.242	5.257	117.104	521.853	156.785	-96.208	9.210.156
Obligasjoner og sertifikater	0	236.727	813.079	15.336	28.987	0	0	1.094.129
Andre eiendeler	0	147.751	0	0	0	0	460.814	608.565
Ikke rentebærende eiendeler								
Sum eiendelsposter	8.945.131	458.690	818.336	132.440	550.840	156.785	402.706	11.464.929
Gjeld til kredittinstitusjoner	20.497	0	0	0	0	0	0	20.497
Innskudd fra og gjeld til kunder	6.298.076	5.747	657.514	84.062	11.779	0	0	7.057.178
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	376.967	1.062.935	300.000	750.000	175.000	-17	2.664.885
Ansvarlig lånekapital	0	290.000	68.000	0	0	0	-611	357.389
Annen gjeld	0	150.747	0	0	0	0	0	150.747
Ikke rentebærende gjeld	0	0	0	0	0	0	0	0
Egenkapital-minoritetsinteresser	0	0	0	0	0	0	1.214.233	1.214.233
Sum gjeld og egenkapital	6.318.573	823.461	1.788.449	384.062	761.779	175.000	1.213.604	11.464.929
Ikke balanseførte poster	0	-122.918	-667.310	71.387	821.851	-103.009	0	0
Netto	2.626.558	-487.689	-1.637.423	-180.235	610.912	-121.224	-810.898	0

Konsernet:

	Flytende rente	Inntil 1 mnd.	1-3 mnd.	3-12 mnd.	1-5 år	Over 5 år	Uten rente- eksponering	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker	58.478	0	0	0	0	0	38.100	96.578
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	46.970	0	0	0	0	0	46.971
Utlån til og fordringer på kunder	11.149.989	27.242	5.257	117.104	521.853	156.785	-96.208	11.882.022
Obligasjoner og sertifikater	0	236.727	838.076	15.336	28.987	0	0	1.119.126
Andre eiendeler	0	147.751	0	0	0	0	322.590	470.341
Ikke rentebærende eiendeler	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum eiendelsposter	11.208.468	458.690	843.333	132.440	550.840	156.785	264.482	13.615.039
Gjeld til kredittinstitusjoner	281	0	0	0	0	0	0	281
Innskudd fra og gjeld til kunder	6.289.691	5.747	657.514	84.062	11.779	0	0	7.048.793
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	553.967	3.007.935	300.000	750.000	175.000	-17	4.786.885
Ansvarlig lånekapital	0	290.000	68.000	0	0	0	-611	357.389
Annen gjeld	0	150.747	0	0	0	0	-86.831	63.916
Ikke rentebærende gjeld	0	0	0	0	0	0	97.355	97.355
Egenkapital-minoritetsinteresser	0	0	0	0	0	0	1.260.420	1.260.420
Sum gjeld og egenkapital	6.289.972	1.000.461	3.733.449	384.062	761.779	175.000	1.270.316	13.615.039
Ikke balanseførte poster	0	-122.918	-667.310	71.387	821.851	-103.009	0	0
Netto	4.918.496	-664.689	-3.557.426	-180.235	610.912	-121.224	-1.005.834	0

Note 36 Sikringsfondsavgift

BANKENES SIKRINGSFOND

Lov om sikringsordninger for banker og offentlig administrasjon mv av finansinstitusjoner pålegger alle sparebanker å være medlem av Bankenes sikringsfond. Fondet plikter å dekke tap inntil 2 mill. kroner som en innskytter har på innskudd i en sparebank. Med innskudd menes enhver kredittsaldo i banken i henhold til konto som lyder på navn, samt forpliktelser etter innskuddsbevis til navngitt person, unntatt innskudd fra andre finansinstitusjoner.

For 2015 er det betalt 5,6 mill. kroner i avgift, mens det i 2014 ble betalt 5,5 mill. kroner. Avgiften er bokført som en rentekostnad.

Note 37 Opplysninger om virkelig verdi

Noten viser virkelig verdi av finansielle instrumenter.

	Morbank		Konsern	
	Bokført verdi 31.12.15	Virkelig verdi 31.12.15	Bokført verdi 31.12.15	Virkelig verdi 31.12.15
Kontanter og fordringer på sentralbanker	96.579	96.579	96.579	96.579
Utlån til kreditt institusjoner	455.499	455.499	46.970	46.970
Utlån til kunder	9.210.157	9.243.293	11.882.023	11.915.160
Sertifikater og obligasjoner	1.094.129	1.094.129	1.119.127	1.119.127
Aksjer, inkl. konsernselskap	460.814	460.814	276.044	276.044
Finansielle derivater	84.452	84.452	84.452	84.452
Andre fordringer	63.299	63.299	109.856	109.856
Sum Finansielle eiendeler	11.464.929	11.498.065	13.615.051	13.648.188
Gjeld til kredittinstitusjoner	20.497	20.497	281	281
Innskudd fra kunder	7.057.178	7.057.537	7.048.793	7.049.152
Verdipapirgjeld	2.664.885	2.597.144	4.786.885	4.699.709
Finansielle derivater	32.914	32.914	32.914	32.914
Ansvarlig lånekapital	357.389	343.168	357.389	343.168
Annen gjeld	117.833	117.833	128.360	128.360
Sum finansiell gjeld	10.250.695	10.169.093	12.354.622	12.253.584

Utlån til kunder er ført til amortisert kost. Ved fastrenteutlån/innskudd vil det være noe avvik mellom markedsverdi og bokført verdi på utlån og innskudd. I tillegg periodiseres etableringsgebyrer over levetiden ved amortisert kost, og reduserer derfor bokført verdi på utlån. Verdipapirgjelden er også ført etter amortisert kost, og det vil derfor være avvik mellom markedsverdi og bokført verdi på denne. Dette skyldes blant annet kredittvurderingen av gjelden i markedet, og forskjeller på kredittspreader ved opptak av gjeld og per dato. Utlåns som er basert på Nibor med et margintillegg utgjør kr 1 211 mill. kroner. Ved skift i markedsituasjon har banken mulighet til å justere margintillegget, og kundene kan løpende innfri lånet til pålydende. Virkelig verdi av bankens niborlån vil derfor ikke avvike vesentlig fra bokført verdi.

Note 38 Klassifisering av gjeld og eiendeler etter IFRS

	Morbank		Konsern	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Finansielle eiendeler				
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet	1.332.862	1.756.581	1.175.805	1.595.936
Derivater, tradingportefølje	5.050	12.401	5.050	12.401
Derivater brukt som sikring	79.402	99.311	79.402	99.311
Investeringer som holdes til forfall	0	0	0	0
Utlån og fordringer	9.762.235	9.647.296	12.025.572	12.005.389
Tilgjengelige for salg	249.184	232.568	249.184	232.568
Sum finansielle eiendeler	11.428.734	11.748.157	13.535.013	13.945.605
Forpliktelser				
Pensjonsforpliktelser	19.606	13.029	19.606	13.029
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet	32.914	42.535	141.668	177.423
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, tradingportefølje	23.616	20.064	23.616	20.064
Derivater brukt som sikring	9.298	22.470	9.298	22.470
Finansielle forpliktelser målt til amortisert kost	10.165.262	10.528.370	12.160.434	12.604.419
Sum finansielle forpliktelser	10.250.695	10.626.468	12.354.622	12.837.405

Note 39 Finansielle instrumenter til virkelig verdi, verdsettelsesnivå

	Verdsettelsesnivå			
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				
Aksjer	23.111	3.748	0	26.859
Sertifikater og obligasjoner	1.109.681	9.445	0	1.119.127
Derivater brukt som sikring	0	79.402	0	79.402
Derivater til virkelig verdi over resultatet, tradingportefølje	0	5.050	0	5.050
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
Aksjer	0	0	249.184	249.184
Sum eiendeler	1.132.792	97.646	249.184	1.479.622
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
Derivater brukt som sikring	0	9.298	0	9.298
Derivater til virkelig verdi over resultatet, tradingportefølje	0	23.616	0	23.616
Sum forpliktelser	0	32.914	0	32.914

Verdsettelsesnivå angir nivået på verdsettelsesmetoden som er brukt for å fastsette virkelig verdi. I Nivå 1 er verdien fastsatt ut fra kvoterte priser i aktive markeder. I nivå 2 er verdien utledet fra kvoterte priser, eller beregnede markedsverdier. Nivå 3 er verdier som ikke er basert på observerbare markedsdata. Noten ovenfor viser tall for konsernet, her inngår 25,0 mill. kroner i obligasjoner på nivå 1 som holdes i Totens Sparebank Boligkreditt AS.

Finansielle instrumenter til virkelig verdi, verdsettelsesnivå per 31.12.2014

	Verdsettelsesnivå			
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
Aksjer	40.041	2.411	0	42.452
Sertifikater og obligasjoner	1.496.133	14.019	0	1.510.152
Derivater brukt som sikring	0	99.311	0	99.311
Derivater til virkelig verdi over resultatet, tradingportefølje	0	12.401	0	12.401
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				
Aksjer	0	0	232.568	232.568
Sum eiendeler	1.536.174	128.142	232.568	1.896.884
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
Derivater brukt som sikring	0	22.470	0	22.470
Derivater til virkelig verdi over resultatet, tradingportefølje	0	20.064	0	20.064
Sum forpliktelser	0	42.534	0	42.534

Oversikt over bevegelser på finansielle eiendeler/forpliktelser i nivå 3

	2015	2014
Inngående balanse 01.01	232.568	171.430
Tilgang/kjøp	15.483	13.696
Avgang/salg	-12.983	-27.235
Oppskrivinger ført mot egenkapitalen	14.116	74.743
Nedskrivinger ført mot resultatet	0	-68
Utgående balanse 31.12	249.184	232.568

Verdsettelsen av Eika Boligkreditt AS er basert på en vurdering av egenkapitalen i selskapet. Verdsettelsen av Eika Gruppen AS tar utgangspunkt i en verdivurdering av de enkelte selskaper som inngår i gruppen, og en samlet verdi for konsernet totalt, basert på relevante verdsettelsesmetoder. Denne verdivurderingen blir vurdert opp i mot sist kjente emisjons- og/eller omsetningskurs, hensyntatt bankens egne vurderinger av hendelser frem til balansedagen. Til sammen utgjør disse aksjene 234 mill. kroner av totalt 249 mill. kroner i nivå 3.

Note 40 Betingede utfall

Banken har stilt en garanti knyttet til fremtidige leieinntekter begrenset oppad til 7,5 mill. kroner i forbindelse med salg av en eiendom.

Note 41 Transaksjoner mellom nærstående parter

Totens Sparebank Boligkreditt AS er et heleid datterselskap av Totens Sparebank, og blir definert som nærstående parter

Transaksjoner mellom selskapet og morbanken baserer seg på vanlige forretningsmessige vilkår. Det er inngått en leveranse og service-avtale mellom selskapene. I all hovedsak er kontorstøttefunksjoner og forvaltning av utlån kjøpte tjenester fra Totens Sparebank.

Totens Sparebank kan overføre lån til Totens Sparebank Boligkreditt AS og Totens Sparebank Boligkreditt kan tilsvarende overføre lån til Totens Sparebank hvis partene er enige om dette. Lånene overføres til nominell verdi.

Konserninterne transaksjoner (slik de er ført i Totens Sparebank Boligkreditt AS)

Resultatposter	2015	2014
Renteinntekter	384	311
Etableringsgebyrer	1.074	2.440
Rentekostnader	10.936	5.778
Provisjonskostnader	20.046	22.504
Kjøpte tjenester	226	626
Balanseposter	31.12.2015	31.12.2014
Utlån til Kredittinstitusjoner	20.215	31
Gjeld til kredittinstitusjoner	408.529	540.750
Annen gjeld	351	167

Totens Sparebank Boligkreditt AS har overført lån til Totens Sparebank for 11,2 mill. kroner i løpet av 2015. Totens sparebank har i 2014 og 2015 ikke overført, eller mottatt, grupper av lån fra Totens Sparebank til Eika Boligkreditt eller Totens Sparebank Boligkreditt AS.

Note 42 Egenkapitalbevis som eies av ledende ansatte og tillitsvalgte

	Antall egenkapitalbevis	Herav som eies av nærstående	Navn på nærstående
Ledende ansatte			
Adm. banksjef, Rolf Endre Delingsrud	801	0	
Viseadm. banksjef, Stig Håvard Blikseth	10.801	10.000	Inveks AS
Banksjef finans, Johan Øverseth Røstøen	1.731	0	
Banksjef Forretningsstøtte, Geir Sindre von Schantz Nyborg	1.199	0	
Banksjef Bedriftsmarked, Torleif Lilløy	1.199	0	
Banksjef Personmarked, Åse Charlotte Øye	2.891	1.692	Paul Tormod Stenberg
Styret (inkl. varamedlemmer):			
Leder Geir Stenseth	2.124	1.204	Ann Kr. Stenseth
Nestleder Steinar Nordengen 1)	13.513	13.513	Tananua AS
Styremedlem Erland Opsahl	920	0	
Styremedlem Jørn Wroldsen	1.132	212	Elin Sunde Wroldsen
Styremedlem Jan Sverre Seierstad (ansattes representant)	3.035	0	

Nøkkeltall konsern (beløp i 1000kr)

Resultatutvikling	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	267.757	256.877	250.396	226.298	215.476	217.039
Netto andre driftsinntekter	53.857	86.631	127.198	172.735	68.761	97.647
Sum driftskostnader	170.392	165.841	179.245	189.152	184.131	155.261
Driftsresultat før tap og nedskrivninger	151.223	177.667	198.348	209.892	100.106	159.426
Tap på utlån, garantier m.v.	16.914	22.508	59.658	38.930	30.807	36.389
Nedskr./reversering av nedskr. og gev./tap på verdip. som er anl.m.	-240	-36.771	2.572	35.168	7.483	29.465
Driftsresultat før skatt	134.549	191.930	136.119	135.784	61.817	152.501
Skatt på ordinært resultat	35.176	40.342	34.084	32.947	19.919	32.071
Resultat av ordinær drift etter skatt	99.373	151.588	101.173	102.032	41.951	119.958
Balanseutvikling	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011	31.12.2010
Brutto utlån til og fordringer på kunder	11.978.230	11.746.878	11.149.130	11.190.891	11.273.215	10.697.850
- Individuelle nedskrivninger	-64.868	-58.715	-37.662	-32.814	-27.496	-27.334
- Gruppenedskrivninger	-31.340	-29.670	-35.970	-37.713	-43.670	-40.383
Netto utlån til og fordringer på kunder	11.882.022	11.658.493	11.075.499	11.120.364	11.202.049	10.630.133
Innskudd fra og gjeld til kunder	7.048.793	6.661.691	6.381.831	6.424.002	5.785.626	5.406.616
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	4.786.885	5.396.684	5.099.158	5.257.222	5.899.676	5.201.183
Ansvarlig lånekapital	177.725	179.544	49.852	49.812	100.000	100.000
Fondsobligasjoner	179.664	308.806	321.421	320.690	320.023	261.961
Egenkapital	1.260.420	1.190.212	989.852	900.377	828.411	826.714
Forvaltningskapital	13.615.039	14.027.616	13.174.263	13.223.532	13.634.392	12.769.276
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	13.821.328	13.600.941	13.201.833	13.428.961	13.201.833	12.410.475
Nøkkeltall	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Rentabilitet og drift						
Rentenetto 1)	1,94	1,89	1,90	1,68	1,63	1,75
Netto andre driftsinntekter i % av gj.snittlig forvaltningskapital	0,39	0,64	0,96	1,29	0,52	0,79
Sum driftskostnader i % av gj.snittlig forvaltningskapital	1,23	1,22	1,36	1,41	1,39	1,25
Kostnad-/inntektsforhold (%) 2)	48,28	48,34	49,13	50,55	57,24	48,22
Tapsprosent utlån 3)	0,14	0,25	0,65	0,41	0,32	0,34
Total rentabilitet 4)	0,72	1,11	0,77	0,77	0,32	0,97
Egenkapitalrentabilitet 5)	8,21	13,60	10,89	12,13	5,19	15,73
Finansiering og likviditet						
Netto utlån til kunder i % av innskudd fra kunder	168,57	175,01	173,55	173,11	193,62	196,61
Innskuddsdekning 6)	59,32	57,14	57,62	57,77	51,65	50,86
Endring i netto utlån til kunder siste 12 måneder i %	1,92	5,26	-0,40	-0,73	5,38	4,32
Endring i innskudd fra kunder siste 12 måneder i %	5,81	4,39	-0,66	11,03	7,01	9,37
Soliditet						
Netto ansvarlig kapital	1.449.896	1.503.318	1.266.505	1.189.769	1.136.188	1.035.348
Beregningsgrunnlag	7.548.953	7.775.590	7.359.575	7.455.413	7.659.088	7.237.838
Kjernekapitaldekning i %	17,40	17,35	16,99	15,68	13,89	13,35
Kapitaldekning i %	19,21	19,33	17,21	15,96	14,83	14,30
Eierandelsbevis (EKB)						
Antall utstedte EKB 31.12	6.124.534	6.124.534	6.124.534	6.124.534	4.323.200	4.323.200
Eierandelskapital	367.472	367.472	367.472	367.472	259.392	259.392
Overkursfond	109.992	109.992	109.992	109.992	109.992	109.992
Bokført egenkapital pr. EKB	118	113	96	88	81	83
Børskurs pr. 31.12	83	77	57	45	62	98
Eierandelsbrøk 31.12.	57,56	58,30	59,27	59,79	60,21	60,14
Fortjeneste pr. EKB	9,46	14,67	9,88	10,03	4,12	12,04
Kontantutbytte pr. EKB	5,00	5,00	2,50	2,00	0,00	5,47
Direkte avkastning 7)	6,02	6,49	4,39	4,44	0,00	5,58
Effektiv avkastning 8)	14,29	39,47	31,11	-27,42	-31,15	27,27
P/E 9)	8,77	5,25	5,72	4,47	10,88	5,88
P/BV 10)	0,70	0,68	0,59	0,51	0,54	0,84
Antall årsverk 31.12.	121,0	118,0	140,0	139,0	137,0	131,0

1) Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital

2) Sum driftskostnader i prosent av netto renteinntekter og netto andre driftsinntekter fratrukket verdipapirgevinster/tap

3) Tap utlån og garantier i prosent av brutto utlån til og fordringer på kunder

4) Resultat etter skatt i prosent av gjennomsnittlig forvaltningakapital

5) Resultat etter skatt i prosent av gjennomsnittlig egenkapital

6) Innskudd fra og gjeld til kunder i prosent av netto utlån til og fordringer på kunder

7) Kontantutbytte pr. EKB i prosent av børskurs 31.12

8) Kontantutbytte pluss kursstigning 01.01-31.12 i prosent av børskurs 01.01

9) Børskurs 31.12 dividert på fortjeneste pr. EKB

10) Børskurs 31.12 dividert på bokført egenkapital pr. EKB

KPMG AS
P.O. Box 7000 Majorstuen
Sørkedalsveien 6
N-0306 Oslo

Telephone +47 04063
Fax +47 22 60 96 01
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Til forstanderskapet i Totens Sparebank

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Totens Sparebank, som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskaps- og konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2015, resultatregnskap og oppstilling over totalresultat, oppstilling over endringer i egenkapitalen og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav, og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige, og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

KPMG AS, a Norwegian limited liability company and member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.

Statsautoriserte revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening

Offices in:

Oslo	Grimstad	Molde	Trondheim
Alta	Hamar	Narvik	Tynset
Arendal	Haugesund	Sandnessjøen	Tønsberg
Bergen	Knaresund	Stavanger	Ålesund
Bodo	Kristiansund	Stord	
Elverum	Larvik	Straume	
Finnsnes	Mo i Rana	Tromsø	

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter, og gir et rettviseende bilde av selskapet og konsernet Totens Sparebank' finansielle stilling per 31. desember 2015 og av deres resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret, som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen og redegjørelsene om eierstyring og selskapsledelse, samt samfunnsansvar

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og redegjørelsene om eierstyring og selskapsledelse, samt samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

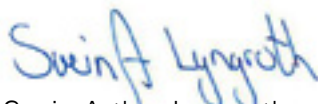
Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000

«Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 14. mars 2016

KPMG AS

Svein Arthur Lyngroth

Statsautorisert revisor

KONTROLLKOMITÉENS BERETNING FOR 2015

Kontrollkomitéen har i henhold til lov om finansieringsvirksomhet, sparebankloven, egen instruks og arbeidsplan ført tilsyn med bankens virksomhet i 2015.

Styrets protokoller med dokumentasjon, herunder styrebehandlede engasjementer, er løpende gjennomgått. Komitéen har vektlagt store engasjementer, tapsutsatte engasjement, nye større engasjement og vurdering av sikkerheter knyttet til disse. Komitéen har hatt innsyn i nivå og utvikling på mislighold over 30 og 90 dager, og fått orientering om resultatutvikling i ordinær bankdrift. Det er vektlagt risikostyring og operasjonell kontroll samt etterlevelse av lover og bankens egne vedtatte retningslinjer og rutiner.

Ekstern revisor har i løpet av 2015 deltatt i ett av komitéens møter (telefonmøte) og redegjort for det løpende revisjonsarbeidet, i tillegg til at det er avholdt telefonmøte med ekstern revisor i forkant av avgivelse av nærværende rapport.

Administrerende banksjef, alternativt vise adm. banksjef som hans stedfortreder, har møtt i komitéen og orientert om vesentlige saker og større forvaltningsspørsmål. Banksjef BM har presentert saker av stor betydning, samt utsatte og større engasjementer med høy kredittrisiko. Komitéen har fortsatt hatt særlig fokus på rutiner rundt tapsføring på engasjement. Vise adm. banksjef har presentert og redegjort for periodiske regnskaper, avdelingsregnskap samt regnskap på bedrifts- og personmarkedet. Banksjef Risk & Compliance har gjennomgått sitt ansvarsområde og sin funksjon samt planer og oppfølging av tiltak knyttet til dette arbeidsområdet. Kontrollkomitéen har hatt ett telefonmøte med internrevisor PWC v/Petra Liset om deres rolle og funksjon, og med gjennomgang av status og konklusjoner i igangværende og avsluttede internrevisjonsprosjekter. Andre medarbeidere er tilkalt og har redegjort i saker i den utstrekning komitéen har funnet behov.

Det er avholdt møter med styrets leder/styrets nestleder for orientering om vesentlige forhold for bankens drift og stilling samt dialog knyttet til enkelte konkrete saker som har vært til behandling i bankens styre.

Forstanderskapets leder har deltatt i to av komitéens møter.

Komitéen har gjennomgått forslaget til årsregnskapet for morbanken med styrets beretning og revisors beretning.

Komitéen har påsett at styret har vurdert årsregnskapet i lys av regler for finansielle instrumenter, regnskapsføring og for tapsføring og tapsavsetninger.

Lena, den 18 mars 2016

I kontrollkomitéen for Totens Sparebank

Richard Sjøfteland Jensen

Jan Kåre Testad

Erik Hasli

Torhild Raddum

Forstanderskapet 2015-2016

Innskytervalgte	Kommune	Antall	Kommuneoppnevnte	Kommune	Antall
Aage E. Hveem	Østre Toten	0	Kari Røssum	Østre Toten	0
Roar Nilsen	Østre Toten	0	Gunnar Gjerdalen	Østre Toten	0
Bjarne Dysthe	Vestre Toten	0	Leif Waarum	Vestre Toten	0
Synøve Mjølnerød	Vestre Toten	0	Turid Mørk Øfstaas	Vestre Toten	0
John Kraby-Svendsen	Gjøvik	0	Lise Hammerud	Gjøvik	0
Roar Løken Lunder	Gjøvik	672	Svein H. Korshavn	Gjøvik	0
Egenkapitalbevisiere			Ansatte		
Else Nordvik Solberg		57.886	Erik E. Evensen		3.255
Geir Rune Nyhus		134	Unni Hoel		270
Erik Hørthe		654	Knut Eskild		442
Jon Anders Aalborg		1.978	Åge Nicolaisen		0
Olav Berg		7.402	Åsmund Eidskrem		600
Unni Hveem		2.691			

Styret 2015-2016

Navn	Antall EK-bevis
Geir Stenseth	2.124 *inkl. nærstående
* Ann Kr. Stenseth	1.204
Steinar Nordengen	13.513 *Inkl. nærstående
* Tananua AS	13.513
Christian Børresen	0
Jørn Wroldsen	1.132 *Inkl. nærstående
* Elin Sunde Wroldsen	212
Anne Caroline Syljuåsen	0
Erland Opsahl	920
Jan Sverre Seierstad	3.035

Kontrollkomitéen 2015-2016

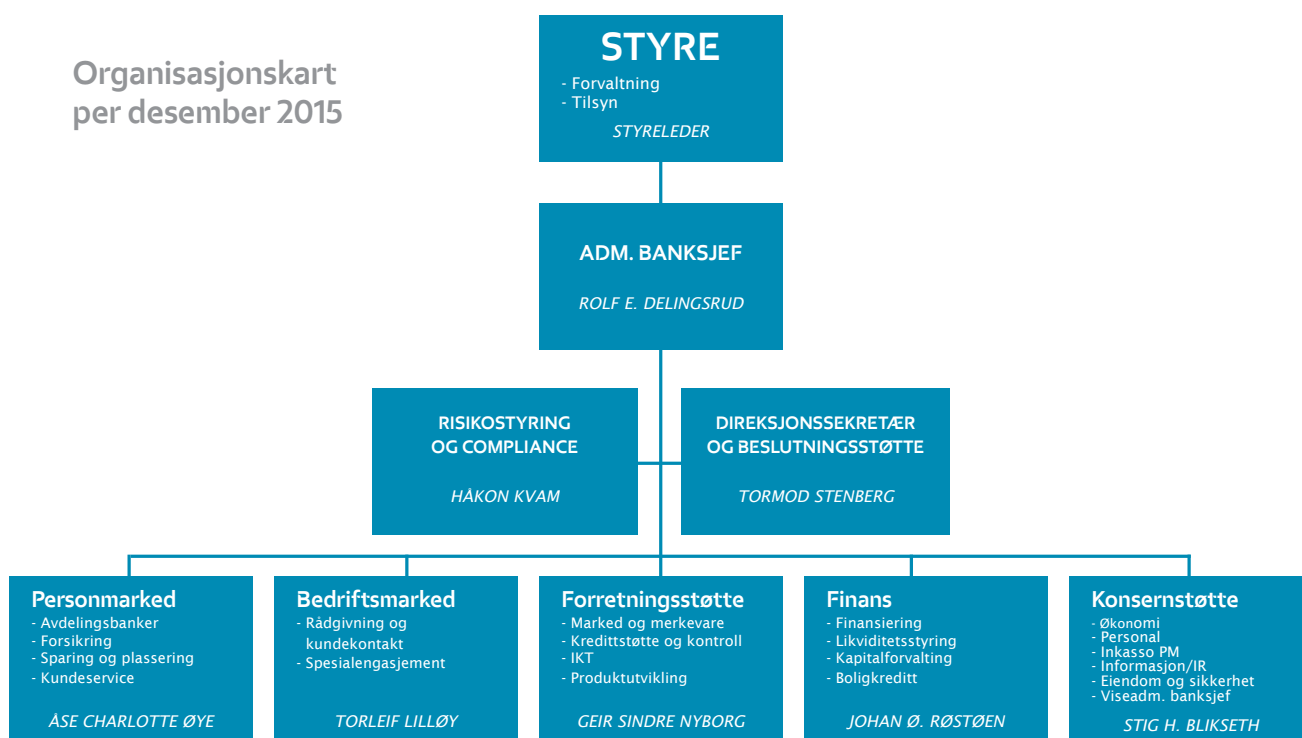
Navn	Antall EK-bevis
Richard Søfteland Jensen	0
Erik Hansli	0
Jan Kåre Testad	0

Ledergruppa

Navn	Antall EK-bevis
Rolf Endre Delingsrud	801
Torleif Lilløy	1.199
Åse Ch. Øye	2.891 *Inkl. nærstående
* Tormod Stenberg	1.692
Stig Håvard Blikseth	10.801 *Inkl. nærstående
* Inveks AS	10.000
Geir Sindre von Schantz Nyborg	1.199
Johan Røstøen	1.731

Tallene viser hvor mange egenkapitalbevis vedkommende eier i Totens Sparebank per 31.12.2015. For medlemmer av ledergruppa og styret er det også tatt med eventuelle egenkapitalbevis eid av nærstående.

Organisasjonskart
per desember 2015

Totens
Sparebank

Vi er her for deg.

61 14 12 00
#totenbanken
www.totenbanken.no

Vi er her for deg!